

3. *TEORETIESE PERSPEKTIEF*

In die probleemstelling is aangetoon dat navorsing rakende die rol van die vrouepolisiebeampte selde deur teorie gerig word. Studies wat wel van teorie gebruik maak, fokus meestal op die tradisionele posisie van die vrou in die samelewing en gebruik die feministiese benadering om die vrou se posisie en rol sedert die vroegste tye aan te dui. 'n Analogie word dus getrek tussen die tradisionele posisie van die vrou in die arbeidsmag en hoe haar posisie teenswoordig daar uitsien (Levin 1987:16; Tracy-Stratton, 1986:307).

Aangesien hierdie studie oor die rol van die vrouepolisiebeampte handel en meer spesifiek die houding teenoor die vrouepolisiebeampte se rol ondersoek, sal daar van teorieë uit die feminisme en die sosiale sielkunde gebruik gemaak word. Die feministiese verklarings word gebruik om die vrou se posisie in die samelewing en spesifiek die beroepswêreld teoreties te fundeer. Verskeie navorsers (Brewer, 1994; Cox & Fitzgerald, 1992; Lynch & McBride, 1995; Roberg & Kuykendall, 1993; Shusta et al., 1995; Thibault, Lynch & McBride 1995; Tracy-Stratton, 1986) wys daarop dat vrouepolisiebeamptes sedert hulle toetredende tot die polisiëringsberoep nie dieselfde behandeling as manlike polisiebeamptes ontvang het nie. Die feministiese benadering word dus gebruik om teoreties te fundeer waarom vrouepolisiebeamptes ongelyke behandeling te wagte kan wees in die polisie.

Volgens Thibault et al. (1995:41) en Tracy-Stratton (1986:314) is die meeste vrouerekrute idealisties, positief en gemotiveerd wanneer hulle vir basiese opleiding by die polisie aanmeld. Mettertyd verander hierdie positiewe ingesteldheid by veral die vroue wat opvallend vrouliker as hulle ander vrouekollegas is. In die verband konstateer Tracy-Stratton (1986:314) dat "some women begin to question if their feminine natures can fit into their career choices. ... Women who give up their female identities ... may end up in confusion and with poor self-esteem". Ten einde hierdie veranderinge en onsekerhede wat moontlik by vrouepolisiebeamptes kan voorkom teoreties te verklaar, is besluit om gebruik te maak van die sosiale identiteitsteorie van Henri Tajfel. Volgens Hogg (1996:555) is hierdie teorie geskik om verskeie aangeleenthede soos onder andere vooroordeel, diskriminasie, stereotipering, konformiteit, groepkohesie, etnosentrisme, kollektiewe gedrag, groeppolarisasie (bv. mans vs. vroue) en groepbesluitneming te verklaar. Hierdie teorie het sedert die ontwikkeling daarvan gedurende die middel tot laat 1970's, betekenisvolle steun van sosiale sielkundiges ontvang. Dit het verseker dat die teorie hoog aangeslaan word en

populêr onder sosiale sielkundiges is (Hewstone, Jaspars & Lalljee, 1982:241-269). Die volgende siening bied verdere steun vir die keuse om van hierdie teorie gebruik te maak: "Social identity theory is framed by an assumption that society is hierarchically structured into different social groups that stand in POWER and status relations to one another e.g. men and women, Blacks and Whites" (Hogg, 1996:555). Met die sosiale identiteitsteorie gaan dus gepoog word om die vrou se optrede in 'n tradisionele manlike domein te verklaar.

In aansluiting hierby sal bepaalde elemente van die geslagsteorie onder die loep geneem word ten einde te illustreer hoe sekere rolle oor geslagte heen aan mans en vroue toegewys is. Die rolle wat deur die gemeenskap voorgehou word en die impak daarvan sal spesifieke aandag geniet.

3.1 FEMINISTIESE KRIMINOLOGIE

Volgens Curran en Renzetti (1994:271) bestaan daar nie 'n teorie wat al die fasette wat in die feministiese teorieë ter sprake is voldoende verklaar nie. Verskillende feministiese uitgangspunte bestaan wat onder die sambreelterm "feministiese kriminologie" ingesluit word. In aansluiting hierby voer McKay (1994:342) aan dat daar eerder gepraat moet word van die bestaan van verskeie feminismes. Ten spyte van hierdie standpunte maak die volgende kenmerke van die onderskeie variasies van die feminisme dit moontlik om die verskillende uitgangspunte wel as een benadering te identifiseer.

3.1.1 Algemene kenmerke van die feminisme

Die algemene kenmerke van die feminisme sluit die volgende in:

- Die onderskeie feministiese benaderings is almal krities ingestel ten opsigte van vroue se posisie in die samelewing en is dit eens dat vroue dikwels geïgnoreer word in kriminologienavorsing. Feministiese kriminologie betoog dus dat vroue in 'n groter mate die fokus moet word van navorsing wat in die kriminologie en die regte onderneem word. Dit sou ook geld vir polisiëring as 'n subdissipline van die kriminologie.
- Geslagstratifikasie moet tydens navorsing in ag geneem word. Dit beteken dat vroue se gedrag nie bloot aan die hand van tradisioneel manlik-gefundeerde teorieë verklaar moet word nie, derhalwe moet "a gendered theory of crime" oftewel die feministiese teorieë in navorsing gebruik word om vroue se posisie beter te verstaan. Die klem op geslag-

stratifikasie impliseer dat erkenning daaraan gegee moet word dat mense se persepsies, geleenthede en ervarings nie uitsluitlik deur die produksieprosesse in die samelewing beïnvloed word nie, maar ook deur die geslagsverhoudinge wat dominant in 'n samelewing is. Die feministe wys daarop dat die Westerse samelewing sowel kapitalisties as patriargaal ingestel is. Die gevolge hiervan behoort met sensitiwiteit blootgelê te word deur navorsing rakende vroue se rol in die samelewing. Kennis moet ook geneem word van die manlike konteks waarbinne die vrou se gedrag dikwels bestudeer word. Verder voer die feministe aan dat navorsing veral moet fokus op agentskappe van sosiale beheer (bv. die polisie) en meer spesifiek hoe hierdie agentskappe funksioneer om te verseker dat die vrou se sekondêre plek in die manlike wêreld onveranderd bly.

- Geslagstratifikasie impliseer nie dat ander tipes stratifikasie geïgnoreer word nie. Alle vlakke in die samelewing waar daar ongelyke voorregte en sosiale posisies aan mense toegedeel word, is dus hier ter sprake. Inteendeel, geslagsgelykheid word ook geïmpak deur stratifikasies wat verband hou met onder andere sosiale klas, rassisme, veroudering en heteroseksisme. In die verband benadruk die feminisme dat geslagsongelykheid verskillende invloede op vroue en mans het (Curran & Renzetti, 1994:271-273; Levin, 1987:20; McKay 1994:340-343; Williams & McShane, 1999:256).

In die lig van die bogenoemde identifiseer Williams en McShane (1999:251-252) drie sosiale kenmerke wat as die hoekstene van die verskillende feministiese benaderings beskou kan word. Hierdie hoekstene behels die volgende:

- **Paternalisme**

Paternalisme geld algemeen in die patriargale sisteem. Dit impliseer dat vroue die swakker geslag is en dat daar na hulle omgesien moet word. 'n Paternalistiese gemeenskap beklemtoon dus die man se onafhanklikheid en die vrou se afhanklikheid. Volgens hierdie aanname sou 'n polisieman enige polisiefunksie kan en mag verrig, terwyl die vroue-polisiebeampte nie gevaarlike dienste mag verrig nie aangesien sy afhanklik is van die man se beskerming en bystand.

- **Ridderlikheid**

Ridderlikheid hou verband met die gebruik dat mans sekere take vir vroue behoort te verrig. 'n Klassieke voorbeeld is dat 'n man die deur van 'n motorvoertuig vir 'n vrou moet oopmaak as sy in of uit die voertuig klim. In die geval van manlike polisiebeamptes sou geredeneer kon word dat hulle in 'n gevaarsituasie meer besorg oor vroulike as oor manlike kollegas sal wees aangesien mans tradisioneel na die vrou moet omsien. Hierdie optrede verhoog die risikofaktor omdat die man verantwoordelik vir sy eie asook die vrou se veiligheid aanvaar.

- **Seksisme**

Seksisme het betrekking op die houdings en gebruike wat ongelykheid tussen die geslagte veroorsaak en in stand hou. Dubbelstandaarde geld dus ten opsigte van mans en vroue. In die geval van 'n vrouepolisiebeampte sal sy twee maal harder moet werk as 'n manlike kollega om erkenning te ontvang. Die teenoorgestelde kan ook waar wees, naamlik dat 'n vrou wat in die manlike sisteem iets verkeerd doen makliker oorgesien kan word as 'n man.

Ofskoon daar meer as 10 verskillende feministiese benaderings bestaan, word slegs die prominentste feministiese uitgangspunte wat vir hierdie studie van belang is onder die loep geneem. Hoewel McFadden (in McKay, 1994:343) die liberale, Marxistiese en radikale feminisme as die prominentste feministiese benaderings uitwys, sal drie ander variasies ook in hierdie studie aandag ontvang. Die rede hiervoor is dat hierdie feministiese benaderings aspekte van vroue se onderdrukking aanraak wat van belang vir die studie is.

3.1.2 Variasies van die feminisme

Die ses feministiese variasies wat vervolgens bespreek word, is die volgende: liberale feminisme; Marxistiese feminisme; radikale feminisme; sosialistiese feminisme; swart feminisme; en postmodernistiese feminisme.

3.1.2.1 Liberale feminisme

Die liberale feministiese teorie beklemtoon dat daar 'n verdeling in die werksmag bestaan op grond van geslag. Hierdie verdeling kan veral in die openbare en privaatsektore gesien word. Die openbare sektor hou verband met die ekonomiese en die politiese, terwyl die privaat sektor verband hou met huishoudelike aangeleenthede. Vroue word meestal beperk

tot die privaatsektor waar hulle onbetaalde take in die huishouding verrig. Hierdie take, soos byvoorbeeld om 'n man te versorg, kinders groot te maak en huishoudelike take te verrig, bied gewoonlik geen intellektuele uitdagings nie. Die aard van hierdie werkverdeling bring mee dat vroue bloot van belang beskou word wanneer hulle moet omsien na mans se emosionele en seksuele behoeftes asook hulle persoonlike gerief (Bartollas, 1997:199; McKay, 1994:344; Williams & McShane, 1999:257).

Die “ware beloning” wat die sosiale lewe bied soos onder andere rykdom, status en vryheid is in die openbare sektor geleë. Liberale feministe postuleer dat die bestaande sisteem, rondom dit wat van die geslagte verwag word, inderwaarheid nie een van die geslagte bevoordeel nie. Die rede hiervoor is dat sowel vroue as mans se potensiaal onderdruk word deur die rigiede houdings wat in die samelewing bestaan rondom dit wat van elke geslag verwag word oftewel seksisties voorgeskrewe rolle. Volgens die liberale feministe is die ideologie rondom seksisme net so betekenisvol soos dié een wat bestaan ten opsigte van rassisme. Liberale teoretici fundeer hierdie stelling op die aanname dat daar vooroordeel teenoor vroue se rolle in die samelewing bestaan en dat diskriminerende praktyke wat vroue benadeel sedert die vroegste tye voorkom. Hierdie onregverdigte praktyke is soortgelyk aan dié wat gebruik word om rassegroepe te onderdruk (bv. aparte geriewe vir blankes en swartes of organisasies wat slegs mans as hulle lede toelaat). Die seksistiese ideologie word verder ondersteun deur die aanname dat sekere biologiese verskille wat tussen mans en vroue bestaan hulle predisponeer om sekere rolle beter te vervul. Die siening is dus dat mans sekere take beter as vroue kan verrig en andersom (Levin, 1987: 62-67; McKay, 1994:344).

Vroue se huishoudelike inperking (“domestic confinement”) vereis dat hulle moederskap moet aanvaar as 'n primêre en biologiese funksie. Sosiale instansies se diskriminerende optrede teenoor vroue bied dan ook ondersteuning hiervoor. Die boodskap wat dus aan die samelewing oorgedra word wanneer 'n werkgewer teenoor 'n vrou diskrimineer, is dat sy biologies nie oor die vermoë beskik om enigiets anders te doen as om haar moederlike rol te vervul nie. Die vrou word dus ingeperk tot haar huishouding, terwyl mans kwytgeskeld word van die eentonige take wat aan vroue opgedra word.

Die huwelik wat vir die vrou voorgehou en gevolglik geïdealiseer word as 'n bron van vervulling, is 'n mite. Inteendeel, die huwelik is 'n institusionele instelling wat mans bevoordeel aangesien dit die man se outoriteit en seksualiteit beklemtoon. Hierteenoor word die vrou se rol beperk tot onderdanigheid en afhanklikheid, terwyl haar seksualiteit ontken word deur haar bloot tot 'n seksobjek van die man te reduceer. Hierdie ongelykheid wat

tussen mans en vroue bestaan, het daartoe bygedra dat vroue deur die eeue daarvan weerhou is om tot die arbeidsmark toe te tree. Hierdie beperking wat op vroue geplaas is, het verder bygedra tot die voortbestaan van die ondergeskikte posisie wat aan vroue toegeken is. Ten einde hierdie diskriminerende en ideologiese manipulerings uit die weg te ruim, moet seksisme teenoor vroue bevestig word. In die verband meld Oakley (1978:238) dat "we need a revolution in the ideology of gender roles current in our culture". Sy wys daarop dat die afskaffing van die huisvrourol asook gesins- en geslagsrolle nie 'n verandering in die *status quo* sal meebring nie, maar wel die politieke vernietiging van die huisvrou-etiket sal veroorsaak. Hierdie aksie is nodig aangesien die konsep "huisvrou" beskou kan word as 'n sambreelterm vir al die mites wat die vrou se universele onderdrukte posisie in die samelewing in stand hou.

Liberale feministe is van mening dat seksisme (toeken van 'n minderwaardige rol op grond van geslag) uitgeroei kan word deur die mobilisering van bestaande politieke en wettige kanale wat verandering kan meebring. Dit is veral van belang dat nie-seksistiese wetgewing aanvaar en houdingsverandering op 'n aktiewe wyse gepropageer word. Die verandering van houdings is noodsaaklik aangesien dit tot sosiale verandering sal lei. Sodoende kan voorkom word dat mans en vroue op 'n rigiede wyse gesosialiseer word om gekompartementaliseerde geslagsrolle te aanvaar. Wanneer dit gebeur sal vroue dieselfde toegang tot tradisioneel manlike werkgeleenthede as mans hê en die hoër status wat die beroepe bied, kan geniet.

Die voorafgaande impliseer dat kinders nie opgevoed sal word met die vooropgestelde idee dat seuns en meisies verskillende beroepe moet volg nie. Aangesien 'n mens se psigoseksuele identiteit tydens die kinderjare geïnternaliseer word, kan sosialisering wat vry van seksisme en diskriminasie is, meisies in staat stel om sonder huiwering 'n beroep te kies wat tradisioneel as manlik beskou is. Vroue se keuse van polisiëring as 'n beroep asook hoe hulle hulself sal beoordeel en hoe hulle deur manlike kollegas aanvaar sal word, sal dus geaffekteer word deur die aard van die sosialisering waaraan mans en vroue blootgestel word (Bryson, 1999:9).

3.1.2.2 Radikale feminisme

Die radikale feministe blameer mans vir die ongelikheid wat daar tussen die geslagte bestaan. Patriargie is 'n stel sosiale verhoudings wat deur mans geskep is en wat hulle in 'n posisie plaas om vroue te beheer en te domineer. Mans se voordele en mag in die

samelewing word beskou as die basis van alle sosiale verhoudings en ongelykheid wat tussen die geslagte bestaan (Bartollas 1997:202; McKay 1994:344). Radikale feministe is van mening dat die klassisteem, wat op geslag berus, die eerste vorm van sosiale stratifikasie was. Dit het selfs voor die nie-geslagsgebaseerde klassesisteem bestaan. Die geslagklas-sisteem het sy oorsprong in die biologiese verskille wat tussen mans en vroue bestaan. Hierdie biologiese verskille veroorsaak dat ongelykheid in alle sosiale strukture manifesteer (bv. swart mans is meestal konstruksiewerkers, terwyl swart vroue meestal as skoonmakers op konstruksieterreine aangestel word). Ongelykhede varieer ook ten opsigte van die rolle wat mans en vroue in verskillende kulture vertolk (bv. swart vroue moet gewasse aanplant en sorg dat daar altyd kos beskikbaar is om te eet) en hou verband met die dominansie wat een groep oor 'n ander groep kan handhaaf (bv. in-groep teenoor 'n uit-groep).

Die oudste en mees basiese vorm van dominansie spruit voort uit die bestaan van die patriargale sisteem. Patriargie is 'n alomteenwoordige sisteem van manlike dominansie en vroulike onderdanigheid. Millet (1971:25) voer aan dat ofskoon patriargie nie altyd duidelik waarneembaar is nie dit wel bestaan. In die verband meld sy dat "every avenue of power within the society, including the coercive force of the police, is entirely in male hands". Mans word in alle fasette van die samelewing bevoordeel aangesien hulle vroue gebruik om hulle ego's te streel, vroue ekonomies kan eksploiteer, vroue seksueel domineer, en sonder teenkanting alle politieke mag vir hulleself toeëien. Volgens die radikale feministe is dit vir mans moontlik om hulleself op dié wyses te bevoordeel omdat vroue se anatomie hulle strem. Die feit dat vroue menstrueer, menopouse ervaar, 'n fetus in hulle baarmoeder moet dra tydens swangerskap, geboorte moet skenk en toegerus is om die baba se behoefte aan voeding deur borsvoeding te vervul, veroorsaak dat hulle 'n onregverdigde las moet dra in vergelyking met mans (McKay, 1994:346).

Swangerskap en borsvoeding dra veral daartoe by dat vroue van mans afhanklik raak vir oorlewing. Hierdie interafhanklikheid tussen moeder, kind en man (bv. biologiese vader, broer of stiefpa) kom in alle gemeenskappe voor en het sedert die vroegste tye 'n ongelyke magsverhouding tussen die geslagte geskep. Patriargie word deur middel van sosialisering van geslag tot geslag oorgedra en op grond van ideologieë wat deur sosiale instansies gehandhaaf word, in stand gehou. Bartollas (1997:202) meen dat dit die rede is waarom hierdie vorm van onderdrukking die moeilikste van alle vorme van onderdrukking is om uit te roei. Deur middel van die patriargale sisteem leer mans om vroue en ander minderheids-groepe as "nie-menslik" te beoordeel en om hulle deur isolasie te beheer (bv. om voltyds 'n tuisteskepper te wees). Hierdie beheer kan as 'n vorm van politiekery beskryf word.

Patriargie word beskou as die basis vir seksuele politiek. "Politiek" is ter sprake in enige situasie waar een individu 'n ander persoon wil beheer of domineer of met ander woorde, waar vroue die slagoffers van manlike dominansie word in sowel hulle openbare as privaat lewe.

Hoewel patriargie die moeilikste van alle vorme van politiek waargeneem word, is dit die belangrikste sisteem vir die instandhouding van sosiale ongelikheid. Dit kan verder gesien word as 'n vorm van geweld wat teenoor vroue beoefen word deur mans en manlik gedomineerde instansies. Die radikale feministe bring dit in verband met seksuele geweld soos onder andere verkragting, seksuele mishandeling, vrouemishandeling en uitbuiting van vroue in pornografie. Gebruik soos hekseverbranding, steniging van ontroue vroue, histerektomieë en die kulturele toepassing van kliterodektomieë (vroulike besnydenis) is ook uitvloeiels van die patriargale sisteem. Die sisteem is ook gefundeer op 'n koverte vorm van fisieke mishandeling wat openbaar word deur die standarde wat gestel word ten opsigte van die volgende: kleredrag; modes; rigiede ideale vir moederskap; aanvaarding van seksuele teistering in die werksituasie; lewering van onbetaalde arbeid in en om die huis; en onderbetaling of om 'n kleiner salaris aan vroue te betaal vir dieselfde werk waarvoor mans beter vergoeding ontvang (McKay, 1994:347).

Volgens Finestone (1970:205) moet 'n alternatiewe stelsel in die plek van die patriargale sisteem ontwikkel word. 'n Sodanige stelsel behoort op die emansipering van vroue te fokus. Vroue moet bevry word van die kulturele eise wat met biologiese voortplanting geassosieer word. Hoewel geboorteskenk nie deur die man oorgeneem kan word nie, moet hy wel die vrou tydens die proses bystaan. Kinderopvoeding moet ook nie uitsluitlik as die vrou se taak gesien word nie. Net soos daar van die man verwag kan word om die vrou tydens geboorte by te staan, moet hy ook deelneem aan die opvoedings- en versorgingsproses.

'n Subgroep van die radikale feministe beskou die voorafgaande nie noodwendig as 'n oplossing vir vroue se onderdrukking nie. Volgens hulle is "manlike reëls" ten opsigte van onder andere verkragting en geweld die wyse waarop mans beheer oor vroue behou. Dit is dan ook om hierdie rede dat die meeste radikale feministe geen ondersteuning van mans aanvaar in hulle stryd om vroueregte nie aangesien hulle glo dat mans weer in die magposisie geplaas word om reëls neer te lê wat vroue se emansipasie belemmer. Volgens hulle moet vroue self betrokke wees by hulle bevryding en diegene wat reeds bevry is, moet ander vroue bystaan in hulle stryd teen manlike dominansie (McKay, 1994:348).

Die radikale feministe gebruik 'n tegniek wat bekend staan as bewustheidsontwikkeling om vroue te sensitiseer om betrokke te raak by hulle bevryding. Hierdie tegniek behels dat vroue hulle gevoelens van onderdrukking met mekaar deel om eensyds hulle eie onderdrukking op 'n bewuste vlak te ervaar en andersyds om hieruit strategieë te ontwikkel wat vroue in staat sal stel om manlike dominansie te oorkom. Voorstelle soos die vestiging van 'n uitsluitlik vrouekommune of -gemeenskap word deur radikale separatiste bepleit as 'n strategie om manlike dominansie teen te werk. Die vroue-oppergesagvoerstaanders ("female supremists") is van mening dat vroue, in vergelyking met mans, moreel superieur is en dat die patriargie met 'n matriargie vervang moet word. Indien dit gebeur, sal vroue in beheer van alle sosiale aangeleenthede wees. Dit sal daartoe bydra dat geweld wat in die patriargale stelsel gebruik word om te domineer, vervang sal word met deernis.

Volgens die radikale feministe is die meeste gemeenskapsinstansies manlik gedomineer en word vroue die geleentheid ontsê om 'n rol in hierdie instansies te vertolk. Hieruit kan afgelei word dat 'n tradisioneel manlike organisasie soos die polisie, vroue nie gereadig sal aanvaar om die amp van 'n polisiebeampte as 'n gelyke te bekleë nie.

3.1.2.3 Marxistiese feminisme

Volgens die Marxistiese feminisme kan die patriargale sisteem nie alleen verantwoordelik gehou word vir die eksploitering en onderdrukking van vroue nie. Inteendeel, kapitalisme kan as 'n groter bron van onderdrukking beskou word. In die lig hiervan kan kapitaliste, en nie soseer mans nie, as die bevoorreedes in die samelewing beskou word. Die Marxistiese feminisme fundeer hulle standpunt gedeeltelik op die Marxisme aangesien hulle aanvoer dat geslagsongelykheid 'n produk van die kapitalistiese ekonomiese stelsel is (McKay, 1994: 351). Die kapitalistiese stelsel eksploiteer ondergeskikte groepe (bv. vroue) vir profyt. In die verband beaam Williams en McShane (1999:258) dat vroue in arbeidersposisies ingedwing word wat gewoonlik geen beroepstatus aan hulle verleen nie. Ter staving hiervan voer hulle aan dat "acquisition and disbursement of capital is primarily restricted to males, with only token female participation" (Williams & McShane, 1994:238).

Die oorsprong van die onderdrukking van die vrou is nie te wyte aan biologiese verskille nie, maar kan beskou word as 'n oorsaak van historiese sosiale veranderinge wat die egalitêre matriargale sibbes van die verlede vervang het met 'n patriargale klassestelsel. Onderdrukking van vroue is dus gekoppel aan die klassestelsel (McKay, 1994:351) en kom nie voor as gevolg van geslagsverskille soos die radikale feministe aanvoer nie (Conklin,

1998:224-225). Verder verskil die Marxistiese feministe van die radikale feministe in die sin dat hulle vroue nie as 'n homogene onderdrukte groep beskou nie. In hierdie verband wys Marxistiese feministe daarop dat vroue wat tot die heersersklas behoort anders behandel word as vroue wat uit die laerklas afkomstig is. Vroue word dus in verskillende klasse geplaas. Mans bly egter altyd die bevoordeelde party binne 'n bepaalde sosiale klas. Dit bring mee dat mans van 'n sekere klas geredeliker as vroue van dieselfde klas toegang tot materiële goedere, status en mag het. Al word vroue uit die heersersklas meer bevoordeel as vroue uit die laerklas, word daar steeds van hulle verwag om manlike nasate in die wêreld te bring, huishoudelike take te verrig en onder die beheer van mans staan.

Die Marxistiese feminisme kombineer dus die kapitalisme en die onderdrukking van vroue in hulle uitgangspunt oor die vrou se posisie. Kapitalisme hou verband met die Marxisme, terwyl die onderdrukking van vroue verband hou met die sentrale tema in die feminisme, naamlik patriargie. Aangesien vroue meestal nie dieselfde beroepsgeleenthede buite die huishouding as mans het nie, is hulle ekonomies afhanklik van hulle mans en "behoort" dus ook aan hul eggenotes. Vroue se swak ekonomiese posisie dra gewoonlik daartoe by dat dit vir mans maklik is om hulle te onderdruk. 'n Vrou se posisie in die gesin bring ook mee dat sy die teken vir kapitalistiese eksploitasie word. Vroue wat wel die arbeidsmark betree, word meermale swak besoldig, beklee meestal 'n lae status en word gewoonlik vir deeltydse werk aangewend. Die rede hiervoor spruit voort uit die aanname dat vroue finansiëel afhanklik van hulle mans is en ekonomies versorg word. Verder bestaan die siening dat vroue 'n laer sosiale status as hulle mans bekleë en dus nie op gelykheid in die arbeidsmark kan aandring nie. Indien hulle wel op 'n mededingende vlak met mans aangestel word, sal dit die sosiale struktuur benadeel en die harmonie tussen die geslagte versteur (Bartollas, 1997:201; Bryson, 1999:19; Levin, 1987:28; McKay, 1994:352; Williams & McShane, 1999:258).

In aansluiting by die voorafgaande voer Williams en McShane (1994:238) aan dat "females are viewed as secondary sources of labor, or as a surplus workforce. This marginalization of their worth results in women being heavily dependent on males, or in the absence of a male in the family, dependent on welfare". Volgens McKay (1994:352) dra hierdie onderdrukking van vroue, wat op 'n ekonomiese basis geskoei is, daartoe by dat vroue twee funksies vervul. Eerstens verskaf vroue goedkoop arbeid wat hulle binne 'n kapitalistiese gemeenskap kwesbaar vir uitbuiting maak. Tweedens verrig vroue huishoudelike take sonder vergoeding bloot op grond van die relatiewe finansiële sekuriteit wat hulle mans hulle bied. Vroue wat reeds kinders het, verskaf onwetend ondersteuning aan die kapitalistiese proses van winsbejag omdat hulle enersyds 'n gratis diens binne die huishouding lewer en andersyds van die grootste gebruikers van kapitalistiese gebruikersgoedere is.

Die Marxistiese feministe postuleer dat die onderdrukking van vroue slegs beëindig sal word wanneer sosiale klasonderdrukking uitgewis kan word. Verder voer hulle aan dat die werkersklas (mans en vroue) dieselfde belange moet deel en ondersteun. Die vernietiging van sosiale klasonderdrukking en die patriargie kan slegs deur middel van revolusionêre aksie bereik word waar 'n verenigde manlike en vroulike groep wat dieselfde salarisse verdien, saamstaan om 'n gelyke klassestruktuur te vestig. Vroue wat alleen teen mans rebeleer, tree anti-revolusionêr op aangesien dit die werkersklas verdeel. 'n Verenigde werkersklas sal die klassestelsel kan vernietig wat daartoe sal bydra dat alle ekonomiese goedere beskikbaar is vir die hele gemeenskap. Sodra dit gebeur, sal die samelewing bevry wees van enige klas- en geslagsdiskriminasie. Ondersteuning van die Marxisme is dus belangrik en nodig om vroue uit hulle ondergeskikte posisie te bevry (Bartollas, 1997:202; Levin, 1987: 20-21). Die vrouepolisiebeampte wat getroud is of saam met 'n man woon, kan in die lig van bostaande onbewustelik bydra tot die kapitalisme deur gratis arbeid in 'n huishouding te verrig. As verder in ag geneem word dat vroue teenswoordig onderverteengewordig is in die bestuurskader en die algemene samestelling van die SAPD (Stevens & Yach, 1995:86) is dit onmoontlik om die revolusionêre aksie te loods wat die Marxistiese feminisme bepleit.

Hoewel groot veranderinge reeds met betrekking tot die voordele wat vroue geniet plaasgevind het, geniet die meeste vroue nog steeds nie dieselfde voorregte as mans ten opsigte van salarisse, behuisingsvoordele en mediese skemas nie (Martin & Jurik, 1996:48-49; Schmallegger, 1999:256). Solank as wat hierdie vroue finansieel deur hulle mans onderhou moet word en dit nie vir hulle nodig is om groot salarisse as broodwinners te verdien nie, sal die uitwissing van ongelykheid moeilik bereik word. Marxistiese feministe waarsku ook dat vroue wat wel in hoë posisies aangestel is, bedag daarop moet wees dat hulle aanstellings om anti-revolusionêre redes plaasgevind het (Williams & McShane, 1994:238). Met ander woorde, hulle word slegs as 'n front gebruik deur die dominante manlike topbestuur om kunsmatig te voldoen aan onder andere konstitusionele bepalings en wette op billike werkgeleenthede en nie om vroue te bevry nie.

3.1.2.4 Sosialistiese feminisme

Die sosialistiese feministe is van mening dat die Marxistiese feministe geslagsblind is aangesien hulle verklarings kan bied vir werkers se onderdrukking, maar nie waarom mans vroue onderdruk nie. Sosialistiese feministe beklemtoon derhalwe die belang van sowel die kapitalisme as die patriargie in die veroorsaking van diskriminasie teenoor vroue (Bartollas,

1997:201; Martin & Jurik, 1996:25; McKay, 1994:353). Die sosialistiese feminisme fokus op ekonomiese faktore (klas) wat verantwoordelik is vir vroue se onderdrukking en in watter mate die patriargale stelsel hierdie optrede teenoor vroue ondersteun ten gunste van mans se mag. Patriargie word dan ook as die oorsaak of rede beskou vir die onderskeid wat tussen mans en vroue in die arbeidswêreld bestaan.

In teenstelling met die Marxiste glo die sosialiste dat patriargie 'n materiële basis het en nie soseer geskoei is op die biologiese verskille tussen die geslagte nie. Ofskoon dit hieruit wil voorkom of patriargie en kapitalisme ooreenstem, meld McKay (1994:354) dat mans as 'n groep, en kapitaliste as 'n groep, nie dieselfde belange deel nie. Die belange van alle individue uit die werkersklas en alle vroue is ook nie dieselfde nie. Vroue in die werkersklas is dus nie 'n homogene groep nie (Bartollas, 1997:201; Williams & McShane, 1999:258-259).

Sosialistiese feministe is van mening dat die oorsprong van vroue se onderdrukking te wyte is aan 'n koalisie tussen mans en die kapitalisme. Hierdie koalisie het ten doel om vroue uit die beroepswêreld te hou ten einde huishoudelike pligte na te kom. Die onderdrukking van vroue verseker sodoende 'n gesinshuishoudingsstelsel ("family household system") (McKay, 1994:354).

Binne die huishoudelike stelsel raak lede van die huishouding gewoon aan en afhanklik van die man se inkomste en die vrou se vrywillige vervulling van huishoudelike pligte. Hierdie toedrag van sake het daartoe gelei dat 'n ideologie ontwikkel het, naamlik dat die verdeling van arbeid in die gesin 'n normale, natuurlike en aanvaarbare praktyk is. Die onderdrukking van vroue het dus 'n aanvaarde funksie van die kapitalisme geword, soos dit teenswoordig daar uitsien. Martin en Jurik (1996:26) postuleer dat hierdie ideologie vroue inperk tot die huis en ook vergoeding bied vir hulle uitsluiting van sogenaamde "manswerk" waaraan 'n substansiële vergoeding verbonde is. Die verdeling van arbeid binne 'n huishouding is voordelig vir die kapitaliste aangesien die werkersklas beperk word tot die gesinshuishoudingsstelsel. Binne hierdie stelsel opponeer mans en vroue mekaar oor wie watter rol moet vervul in plaas daarvan dat hulle as 'n verenigde front teen die kapitalisme optree. Volgens die sosialistiese feministe kan vroue slegs bevry word as die ekonomiese stelsel van die kapitalisme vernietig word. Groot skaalse ekonomiese en kulturele veranderinge is dus nodig om kapitalisme en patriargie uit te wis (Martin & Jurik, 1996:26).

Gelyke werkseleenthede vir sowel vroue as mans moet geskep word. Die sosialistiese feministe is van oordeel dat beleid geformuleer moet word om te voorkom dat vroue 'n dubbelskof moet werk. Dit beteken dat vroue wat wel in die stelsel toegelaat word, nie

beroeps- en huishoudelike take soos teemaak, moet vermeng bloot omdat hulle vroue is nie. Verder moet die vrou in die aande na werk deur haar man bygestaan word met huishoudelike pligte. Sodoende sal die man meehelp dat die vrou ekonomies onafhanklik van hom word. Die ideologie rondom die rolle van mans en vroue moet dus verander ten einde aan mense die ruimte te bied om te kan doen wat hulle wil doen. Dit impliseer dat konformering met manlikheid en vroulikheid in die hedendaagse sisteem nie meer dieselfde betekenis moet hê as in die verlede nie (Bartollas, 1997:201; Martin & Jurik, 1996:26; McKay, 1994:355; Rogers, 1998:304; Williams & McShane, 1994:239). Vrouepolisie-beamptes wat skofte werk, kan tuis negatiwiteit ervaar indien hulle mans gekonformeer het met tradisionele rolle in verband met manlikheid en vroulikheid. Indien hierdie mans van hulle verwag om byvoorbeeld om te sien na die kinders, kos voor te berei en wasgoed te was, word die vrouens volgens die sosialistiese feministe benadering deur hulle mans teengestaan en sodoende verhinder om ekonomies onafhanklik te word.

3.1.2.5 Swart feminisme

Die swart feministe kritiseer ander feministiese bewegings omdat hulle swart vroue nie in ag neem nie en dat die feministiese teorieë te Westers georiënteerd is. Barkan (1997:244) verwys na die swart feminisme as die "vroue-van-kleur-feminisme" aangesien hy oortuig is dat alle vroue van kleur op die een of ander stadium diskriminasie ervaar. Vir die doeleindes van hierdie studie sal daar na hierdie feminisme as die swart feminisme verwys word.

Aangesien ander feministe op klas en geslag fokus, glo swart feministe dat swart vroue gemarginaliseer word (Bryson, 1999:34). Dit impliseer dat sommige feministegroepe wit vroue se posisie en ervaringe belangriker ag as dié van swart vroue (McKay, 1994:355). Swart feministe se sentrale aanname is derhalwe op ras gebaseer. Die konsep "swart" word spesifiek gebruik ten einde die ideologie rondom rassisme te beklemtoon en vestig ook die aandag op die swart feministe se standpunt dat dit meer problematies is om swart te wees as om 'n vrou te wees.

Swart feministe kan slegs beperkte groepkohesie met wit vroue deel ten opsigte van sekere regte soos onder andere gelyke besoldiging vir dieselfde werk en die reg om te kan kies om 'n aborsie te hê. In teenstelling met ander feminismes wat mans kritiseer dat hulle geslagsblind is, kritiseer die swart feministe ander feministe dat hulle rasblind is. In hierdie verband voer Hood (1989:190) aan dat "contemporary white women's movement failed in

many respects to identify with the problems of black women". Verder beklemtoon die swart feministe vier punte van kritiek teen die kontemporêre feministe, naamlik:

- Bestaande feministiese teorieë is deur bevoorregte wit vroue in Eerstewêreldlande ontwikkel wat oor goeie opvoedkundige kwalifikasies beskik en hoëvlak beroepe beklee. Swart feministe voer aan dat hoewel daar 'n geringe persentasie swart vroue is wat hulle in Eerstewêreldlande bevind (bv. Brittanje) die meeste in Derdewêreldlande woon. Kontemporêre feministe verwys glad nie na hierdie vroue nie.
- Wanneer kontemporêre feministe wel na swart vroue verwys, fokus hulle hoofsaaklik op gebruike soos voorafgereelde huwelike of vroulike besnydenis en nie op aspekte soos armoede, ongeletterdheid en beperkte toegang tot werkgeleenthede nie. Selfs al word daar teen swart mans gediskrimineer, geniet hulle meer voordele en het hulle meer toegang tot beroepe as swart vroue. Kontemporêre feministe impliseer dat swart Afrika-vroue passiewe slagoffers van hulle mans is. Die swart feministe weerlê egter die standpunt deur te benadruk dat swart vroue se ondergeskikte posisie in Afrika te wyte is aan kolonialisme en slawerny.
- Kontemporêre feministe word beskou as rassisties en etnosentries rakende hulle siening van die gesin. Die gesin, in die Westerse wêreld, word beskou as die hooforsaak vir die vrou se voortgesette onderdrukking. In teenstelling hiermee beskou die meeste swart vroue die gesin as 'n veilige hawe waar hulle nie slagoffers van rassisme is nie. Swart feministe kritiseer ook die kontemporêre feministe op grond daarvan dat hulle nie erkenning daaraan gee dat die gesin nie dieselfde betekenis vir verskillende groepe het nie. Swart vroue beskou die gesin meestal as 'n bron van oorlewing en ondersteuning en nie as 'n bron van onderdrukking nie. Mans vorm meestal deel van hierdie oorlewingsnetwerk (gesin) en word derhalwe nie as magsugtiges beskou nie. In Suid-Afrika is swart mans en vroue in die verlede deur middel van wetgewing gedwing om 'n gesinslewe te voer wat afgewyk het van wat tradisioneel as normaal aanvaar is. Gedurende die apartheidsera was 'n groot aantal mans verplig om na die stede te migreer ten einde ekonomies in hulle eie en hulle gesinne se behoeftes te kon voorsien. In die stede moes hulle goedkoop arbeid in onder andere myne te lewer, terwyl hulle vroue en kinders as gevolg van die groepsgebiedewet en passtelsel nie toegelaat was om by hulle in die stede te gaan woon nie. Die gevolg hiervan was 'n verval van die tradisionele gesinsisteam. Aangesien diskriminasie teenoor persone van kleur ook in ander lande op verskillende wyses plaasgevind het, het gesinsverbrotting ook in hierdie lande (bv. VSA) plaasgevind. In die lig hiervan betoog swart feministe vir die

heropbou van die gesin en glo dat die gesin gekoester en nie vernietig moet word nie (Olivier, 1992:421).

- Die swart feministe is krities teenoor die kontemporêre siening van patriargie aangesien mans as een groep beskou word. Swart feministe beskou vroue- en klasgroepe nie as een groep nie. Hulle glo intendeel dat rassisme meebring dat swart mans nie dieselfde voorregte as wit mans in die kapitalistiese en patriargale stelsel geniet nie. Dit veroorsaak dat wit mans en vroue se verhouding teenoor mekaar verskil van die verhouding wat tussen swart mans en vroue bestaan (McKay, 1994:356-357; Rogers, 1998:289-308).

Twee belangrike aspekte is in die lig van die voorafgaande ter sprake. Eerstens is swart vroue en mans as een groep verenig teen rassisme en tweedens word swart vroue aan drievoudige onderdrukking blootgestel, naamlik klas, ras en geslag. Blanke vroue en mans word beskou as 'n groep wat die onderdrukking van swart vroue en mans aanstig. Hierdie onderdrukking dra by tot groepkohesie tussen swartes. McKay (1994:358) wys egter daarop dat die siening van samehörigheid nie deur alle swart vroue gedeel word nie en dat hulle wel glo dat swart mans chauvinisties is. Ofskoon daar 'n eenheidsgevoel by swart mans en vroue ten opsigte van ras bestaan, ervaar 'n groot aantal swart vroue wel diskriminasie op grond van hulle geslag. In die verband postuleer Hood (1989:195) dat "racism and sexism (both of which include class distinctions) are the intertwining of oppressive structures operating under this paternalistic patriarchy".

Sommige swart feministe benadruk dat die bestaan van patriargie in die swart kultuur nie duidelik begrens is nie en net so moeilik peilbaar is soos rassisme en klassisme. Die meeste swart vroue ervaar al drie vorme van onderdrukking gelyktydig derhalwe is dit moeilik om vas te stel watter vorm van onderdrukking die ergste is. Hierdie feministe is van mening dat indien hierdie drie vorme van onderdrukking gelyktydig uitgewis kan word die hele mensdom geëmansipeer sal word. Dit impliseer dat alle mense op aarde gelyke behandeling sal ontvang. Hulle postuleer dan ook dat swart vroue se bevryding slegs kan plaasvind as alle vorme en sisteme van onderdrukking tot niet gemaak word. Dit is dus belangrik dat bestaande teorieë nie net uitgebrei word deur ras as onderwerp by te voeg nie, maar dat 'n totale omwenteling moet plaasvind waar swart vroue se posisie in die samelewing opgehef moet word om gelykheid vir almal te verseker (McKay, 1994:358-359; Rogers, 1998:289-308).

Swart vrouepolisiebeamptes kan in die lig van die swart feministe se siening drievoudige onderdrukking in 'n tradisioneel manlike instansie ervaar. Volgens Martin en Jurik (1996:71) word swart vroue nie op dieselfde wyse as blanke vroue deur blanke manlike polisiebeamptes behandel nie. Blanke mans is geneig om blanke vroue, veral diegene wat meer aantreklik is, voor te trek en nie gevaarlike dienste te laat doen nie. Swart vroue "are less frequently put on a pedestal or treated as 'ladies' or little sisters to be protected by white men". In die opsig word teen hulle, op grond van kleur, gediskrimineer. Swart mans hierteenoor is minder vyandig teenoor alle vroue in die polisie diens. Die geneigtheid bestaan ook dat polisiebeamptes vroulike lede van dieselfde ras verkies om mee saam te werk (bv. patrolliewerk) en hulle "beskerm" ook vroulike rasgenote meer geredelik as vrouebeamptes van ander rasse. Dit is ook vir sowel swart as wit vrouepolisiebeamptes van belang dat hulle deur hulle manlike kollegas wat dieselfde ras is, aanvaar word. Dit is selfs belangriker as aanvaarding deur vrouekollegas aangesien interaksie en aanvaarding deur mans op 'n sosiale en beroepsvlak belangrik vir die vrou se identiteit en selfbeeld is (Martin & Jurik 1996:100). Die swart polisievrout kan dus op grond van haar geslag (bloot omdat sy 'n vrou is) diskriminasie ervaar asook as gevolg van haar ras (swart) en sosiale klas (meestal laer-middelklas).

3.1.2.6 Postmodernistiese feminisme

Die voorafgaande uitgangspunte staan bekend as die feminisme van die 1970's of tradisionele feminisme. Postmodernistiese feminisme wat beslag uit hierdie benadering gekry het, word as een van die belangrikste multidissiplinêre benaderings deur hedendaagse teoretici beskou. Die verskil tussen tradisionele feministiese benaderings en die postmodernistiese feminisme is dat laasgenoemde benadering nie voorskrywend of beskrywend is nie. Hierdie variasie van die feminisme poog dus nie om 'n bepaalde oorsaak te identifiseer vir vroue se onderdrukking nie. Intendeel, postmoderne feministe is van mening dat daar nie 'n enkele geldende verklaring vir vroue se onderdrukking bestaan nie.

Die swart feministe se standpunt rondom drieledige onderdrukking asook die feit dat vroue toenemend pleit dat mense as individue en nie as mans of vroue behandel moet word nie, het daartoe bygedra dat tradisionele feministe 'n veranderde benadering ten opsigte van vroue se posisie begin propageer het. Tradisionele feministe het te gekompartementaliseer te werk gegaan en nie die onderliggende interafhanklikheid van die verskillende benaderings voldoende erken nie. 'n Belangrike faktor wat hier ter sprake is, is dat al die feminismes poog om verklarings te bied vir die oorsake vir die onderdrukking van vroue.

Die postmodernistiese feminisme verwerp breë veralgemenings soos byvoorbeeld die Marxisme asook algemene wetenskaplike kennis ten gunste van 'n epistemologie wat op 'n meer verligte sienswyse gefundeer is. Wetenskaplikes moet derhalwe poog om ander metodes te benut as dié wat tradisioneel gebruik is om wetenskaplik verantwoordbare kennis in te win en hulle visie te verbreed (McKay, 1994:359-360). Postmoderniste poog dus om die interafhanklikheid van verskillende verklarings te begryp.

Eerstens poog hulle om die wyse waarop mense se sosiale identiteit met tydsverloop gevorm en verander word, te verstaan. Hulle beskou 'n mens se sosiale identiteit as 'n komplekse netwerk wat saamgestel word uit talle verklarings en gebruike (vgl. afd. 3.2). Die postmoderniste poog gevolglik om die mens (mans en vroue) se sosiale identiteit in totaliteit te verstaan. Alle sosiokulturele kompleksiteite word in ag geneem sodat daar nie slegs enkelvoudige verklarings vir mense se sosiale en geslagsidentiteit aangebied word nie. Sowel vroue as mans besit dus sekere essensiële of kerneienskappe wat eie aan hulle geslag is. Aangesien mense in verskillende situasies funksioneer, varieer die sosiale identiteit in elke situasie. 'n Vrou se vroulikheid sal dus sterker in 'n bepaalde situasie na vore kom, terwyl dit in ander situasies nie ter sprake sal wees nie. In teenstelling met die tradisionele feministe voer die postmoderniste aan dat die vestiging van 'n mens se sosiale identiteit nie 'n eenmalige proses is nie. 'n Vrou se sosiale identiteit verander dus na gelang van die konteks waarin sy is, die instansie waarvoor sy werk en groepe waaraan sy behoort.

Tweedens fokus die postmoderniste op sosiale groeppvorming en -disintegrasie. Daar word veral klem gelê op situasies waar individue as gevolg van ongelyke behandeling kollektiewe identiteite ontwikkel. Die produk van hierdie kollektiewe identiteitsvorming is groepe wat poog om die ongelykheid uit die weg te ruim. Volgens Fraser (1991:100) impliseer groeppvorming 'n verandering in mense se sosiale identiteite asook hulle sienings van mekaar. Vroue wat byvoorbeeld by groepe aansluit wat ten doel het om die vrou se posisie te verbeter, se standpunte rondom die rol van 'n vrou kan dramaties verskil van groepe wat nie die doelwit nastreef nie. Die vrou se sosiale realiteit hou dus toenemend verband met die groep se sienings.

Derdens fokus die postmoderniste op die wyse waarop dominante groepe hulle kulturele magsposisie verkry en in stand hou. Gemeenskappe bestaan uit verskillende segmente en groepe met uiteenlopende standpunte. Hierdie groepe beklee nie dieselfde outoriteits- en magsposisies nie en is gewoonlik in konflik met mekaar as gevolg van die standpunte wat hulle handhaaf. Vroue-aktiviste verteenwoordig dus 'n segment in die samelewing wat bemoeid is met die emansipasie van die vrou. Dominante diskoerse of standpunte oor die

vrou word deur hierdie segment van die samelewing bevraagteken. Dit word opgevolg deur onderhandeling wat daarop gerig is om die vrou se posisie te verbeter. Volgens die postmodernistiese feministe moet die Foucaultiese benadering in gedagte gehou word wanneer hierdie onderhandelinge onderneem word. Michel Foucault, bekend vir sy poststrukturalistiese en postmodernistiese denke, beklemtoon dat mense hulle nie op universele konsepte moet beroep wanneer hulle dominante groepe of diskoerse opponeer nie. Volgens Foucaultici moet feministe meer kontekstueel en gesentraliseerd wees in hulle aktivistiese pogings aangesien mag ook op die mikrovlak van die gemeenskap misbruik word. In die verband meld Bryson (1999:99-100) dat "power is exercised and experienced at the 'micro-levels' of society, and that it is here, rather than at the level of the central state, that power may be resisted by marginalised and subjugated groups". Teenkanting van spesifieke en plaaslike meganismes wat vroue onderdruk, moet dus die fokuspunt wees in plaas van argumente wat die universele dominansie van mans bevraagteken. Indien hierdie strategie gevolg word, staan vroue 'n beter kans om bevry te word. Die rede waarom daar nie op die universele gekonsentreer moet word nie, is dat "vroulikheid" 'n sosiale konstruk is wat verskillend deur verskillende groepe geïnterpreteer word, met ander woorde, kulture heg verskillende betekenisse en waardes aan vroulikheid.

Die Foucaultiese perspektief postuleer dat mag in alle instansies in die samelewing aanwesig is derhalwe moet dit op alle vlakke en in alle instansies geopponeer word. Die onderdrukking van vroue sal nie geëlimineer word deur aan hulle byvoorbeeld gelyke regte, dieselfde salarisse as mans en stemreg toe te ken, terwyl dominansie op ander vlakke bly voortbestaan nie. In hierdie verband meld Foucault (aangehaal in McKay, 1994:363) dat "we must oppose those knowledge and power discourses that subordinate women everywhere throughout society".

In die lig van die voorafgaande blyk dit dat die totale wêreldgemeenskap alle fasette wat met vroulikheid te make het, sal moet hersien. Aspekte soos onder andere sosialiseringspatrone, die funksionering van gemeenskapsinstansies, sienings rondom geslagsrolle, identiteitsvorming, groeppvorming, rassisme, opvoedkundige kwalifikasie, sosiale klas en geslag moet aandag te geniet. Dit behoort daartoe by te dra dat alle mense gelyke behandeling sal ontvang. Tradisionele sienings en instansies wat vroue as ongeskik vir sekere rolle in die samelewing beskou en as die swakker geslag identifiseer, sal opposisie van vroue ervaar aangesien hulle kollektief sal optree. Ten einde dit te voorkom, sal alle magsbasisse en sienings jeens vroue as 'n ondergeskikte groep volgens die Foucaultiese benadering geneutraliseer moet word.

3.1.3 Evaluering van die feministiese teorieë

Volgens Williams en McShane (1999:259) veroorsaak die verskillende feministiese uitgangspunte verwarring onder wetenskaplikes aangesien die indruk geskep word dat die verskillende tipes feministe slegs hulle eie sienings ondersteun. In plaas daarvan om saam te staan en 'n beter front vir onderhandelinge en verandering daar te stel, laat hulle na om dit te doen. 'n Navorser wat hierdie teorieë wil gebruik, word gekonfronteer met rigiede sienings wat beperkend kan wees waar 'n globale siening van die vrou se posisie die fokuspunt is.

Die indruk word ook geskep dat daar slegs op middel- en hoërklas blanke vroue se regte gefokus word. Vroue in Derdewêreldlande, veral swart vroue, is vir die grootste gedeelte van die twintigste eeu nie werklik in ag geneem deur die feminisme nie (Bryson, 1999:3, 32; McKay, 1994:356; vgl. ook die kritiek wat die swart feminisme in die verband opper in afd. 3.1.6).

Sowel die Marxistiese as liberale feministe word as oorambisieuse teoretici beskou aangesien hulle die onderdrukking van vroue probeer universaliseer. Dit beteken dat hulle veralgemeen dat alle vroue ontevrede is met hulle sosiale posisie en dat alle vroue graag verlos wil word van die onderdrukking waaraan die patriargale stelsel hulle blootstel. Vroue wat wel tevrede en gelukkig is met hulle rol of posisie in die samelewing (bv. tuisteskepper en kinderopvoeder), word geïgnoreer. Sommige vroue is ook tevrede met ridderlike en paternalistiese optrede deur mans aangesien hulle dit as 'n voordeel beskou en nie soseer as onderdrukking ervaar nie (McKay, 1994:360).

Sommige feministiese benaderings, byvoorbeeld die radikale feminisme, se uitgangspunte is so ekstreem dat dit nie inpas by die sosiale versoeningsideologie nie. Die radikale separatiste voer byvoorbeeld aan dat mans nie nodig is op aarde nie of dat vroue totaal onafhanklik van mans kan funksioneer. Hierdie tipe aannames het daartoe bygedra dat die feminisme teenkating vanuit sowel manlike as vroulike geledere ontvang het (McKay, 1994:348). Die afleiding wat uit die radikale separatiste en vroulike magsugtiges se aannames gemaak kan word, is dat slegs lesbiërs ware feministe kan wees, aangesien slegs dié vroue ten volle onafhanklik van mans kan funksioneer. Die implikasie hiervan is dat alle heteroseksuele aktiwiteite manlike dominansie onderlê en versterk. Bunch (1984:145) meld in die verband dat radikale aannames soos dié, vrouebevryding rigtingloos maak. 'n Lesbiese seksuele oriëntasie as teenvoeter vir manlike dominansie sal nie die posisie van die vrou verbeter nie. Aangesien die meeste vroue heteroseksueel is, kan 'n verenigde front

wat op 'n lesbiese oriëntasie gefundeer is, nie die politieke mag bekom en sosiale aanvaarbare strategieë aanwend wat noodsaaklik is om die bevryding van die vrou te bewerkstellig nie. 'n Radikale voorstel deur die Marxistiese feministe, naamlik dat die vernietiging van die kapitalistiese stelsel die patriargale stelsel sal neutraliseer, is ook ongegrond. Indien die kapitalistiese stelsel vernietig word, beteken dit nie noodwendig dat die patriargie vernietig word of sal verdwyn nie.

Die feminisme gebruik soms standpunte wat op onwetenskaplike emosioneel-gefundeerde aannames berus (Levin, 1987:38; McKay, 1994:360). Aangesien hierdie aannames nie wetenskaplik getoets kan word nie, word die indruk geskep dat die feminisme bloot op algemene kennis gefundeer is. Williams en McShane (1999:3) wat nie met die siening akkoord gaan nie, meen dat die feminisme wel aan die kriteria wat vir 'n bruikbare teorie gestel word, voldoen. In die verband wys hulle daarop dat 'n teorie getoets en deur navorsing gesteun moet kan word. Vereistes wat onder andere hier geld, is dat die probleem logies beskryf moet word, dat konflikterende standpunte logies saamgevat of geïnterpreteer kan word en dat die teorie mense sensiteer ten opsigte van aspekte wat hulle nie voorheen in ag geneem het nie.

Hoewel die onderskeie feminismes verskillende aspekte van vroue se onderdrukking aanspreek, slaag hulle daarin om die probleem wat ter sprake is logies te beskryf deur onder andere patriargie, die kapitalisme en die diskriminasie waaraan vroue blootgestel word te benadruk. Die postmodernistiese feminisme slaag daarin om die konflikterende standpunte van die onderskeie feminismes logies saam te vat en aanbevelings te maak oor hoe 'n integrasie kan plaasvind om navorsing te rig. Die laaste vereiste wat hierbo gestel word, naamlik sensitering, is waarskynlik dié vereiste waaraan die beste voldoen word. Ter staving hiervan kan gemeld word dat die vrouebevrydingsbeweging en die feminisme in 'n groot mate verantwoordelik is vir die verbeterde posisie van vroue in die samelewing. Die feminisme het mans gesensiteer om hulle dominante posisie in heroënskou te neem. Verder het die feminisme daartoe bygedra dat daar wêreldwyd op vroueregte gekonsentreer word. Die impak en verandering wat hierdie sensiteringspoging meegebring het, word selfs die "genderquake" genoem. Die rede hiervoor is dat mans se persepsie en hantering van vroue vir goed verander het, soos byvoorbeeld blyk uit die toelating van vroue tot die polisie wat voorheen 'n eksklusiewe manlike beroep was (Bryson, 1999:2).

Hoewel die feminisme 'n aantal leemtes het, kan die vrou se verbeterde posisie aan die feminisme toegeskryf word. Aangesien die vrou, sedert mans in beheer van die sosiale orde staan op alle vlakke van die samelewing diskriminasie ervaar, was dit van belang dat iets

drasties aan hierdie situasie gedoen moes word. Indien die feminisme nie die lig gesien het nie, sou vroue steeds as 'n onderdrukte groep gefunksioneer het (Bryson, 1999:3).

Die feminisme het daartoe bygedra dat die vrou in 'n groot mate vir haar eie lot verantwoordelik is. Volgens postmodernistiese feminisme kan vroue deur samewerking en sosiaal aanvaarbare strategieë hulle posisie selfs verder verbeter. Verskeie veranderinge soos onder andere aspekte rondom stemreg, mediese dienste, opvoeding, werksomstandighede, gelyke regte, gelyke diensvoorwaardes en beroepsgeleenthede kan in 'n groot mate aan die feminisme toegeskryf word (Bryson, 1999:3; McKay, 1994:364).

3.2 SOSIALE IDENTITEITSTEORIE

3.2.1 Inleiding

Henri Tajfel poog met die sosiale identiteitsteorie (SIT) om aan te toon hoe mense sosiale vergelyking gebruik om hul omgewing vir hulleself meer aanvaarbaar en verstaanbaar te maak. Kategorisering is een van die strategieë wat veral gebruik word om hulle leefwêreld te kan verstaan en te hanteer. Sodra kategorisering plaasvind, naamlik die proses waardeur mense, groepe, gebeure en voorwerpe met verloop van tyd in kategorieë geplaas word, is diskriminasie onvermydelik. Hierdie proses van kategorisering veroorsaak dat mense die groepe waaraan hulle behoort met ander groepe vergelyk. Dit dra daartoe by dat sekere groepe as in-groepe en ander as uit-groepe geëtiketteer word. 'n Voortdurende evaluering-proses oftewel beoordeling van groepe en groeplede (in- en uit-groepe) vind elke dag in alle individue se lewens plaas (Tajfel, 1981:132-134). Besluite of oordele (stereotipes en vooroordele) wat deur middel van kategorisering plaasvind, is selfversterkend vir 'n persoon. Dit impliseer dat wanneer negatiewe oordele teenoor 'n uit-groep gefel word binne 'n sosiale konteks waar dié oordele deur die persoon se eie groepslede ondersteun word, dit selfversterkend sal wees.

Selfversterkend beteken ook in hierdie konteks dat die persoon wat die oordeel fel poog om die groep, waaraan hy of sy behoort, se sosiale identiteit positief te verdedig en te versterk. 'n Positiewe sosiale identiteit is van belang aangesien dit aan 'n persoon 'n gevoel van selfversekering (positiewe selfbeeld en selfwaarde) gee. Verder bied dit aan die persoon 'n gevoel van "behoort" aan die sosiale wêreld. Pennington (1986:95) meld in hierdie verband dat oordele oor of vergelyking van groepe op grond van faktore soos status, geslag en sosiale

waarde aanleiding gee tot sosiale mededinging. Die vorm van mededinging tussen groepe is belangrik aangesien dit die volgende fundamentele behoeftes van mense kan bevredig:

- Die meeste mense het 'n behoefte daaraan om lid te wees van 'n groep wat hoë status en aansien geniet.
- Die meeste mense poog om die groep waaraan hulle behoort (in-groep) hoër te ag as 'n ander groep (uit-groep) en as sodanig te definieer.

Hierdie behoefte of geneigdheid van mense kan net bevredig word deur middel van kategorisering, stereotipering, vooroordeel en negatiewe waarde-oordele en vind slegs plaas wanneer twee groepe met mekaar meeding. Dit is belangrik om daarop te let dat die SIT poog om 'n verklaring te bied vir groepe se mededinging op 'n sosiale vlak en nie noodwendig as realistiese mededinging gesien moet word nie.

Realistiese mededinging het te make met die kompetisie tussen twee groepe om spesifieke goedere of eindresultate te bereik ten koste van die ander groep. In die geval van sosiale kompetisie is daar nie werklike tasbare eindprodukte ter sprake nie of is dit nie lewensnoodsaaklik dat die kompetisie moet plaasvind nie. Sosiale kompetisie het bloot ten doel om aan mense 'n positiewe selfbeeld te verskaf wat verkry word wanneer die groep waaraan hulle behoort 'n positiewe sosiale identiteit het. Tajfel se teorie het dus te make met die vergelyking wat mense tref tussen hulle groeplidmaatskap met die groeplidmaatskap wat ander persone het (Doise, 1986:102). Volgens Allen en Santrock (1993:511) is dit of mense as't ware sonder enige aarseling aan die groep waaraan hulle toegedeel is of behoort dink as "hulle" in-groep. Dit gebeur omdat mense dadelik 'n positiewe selfbeeld en identiteit wil hê as hulle by 'n groep betrokke raak. Hierdie proses van vergelyking en die strewe na 'n positiewe sosiale identiteit sal vervolgens met behulp van die SIT verduidelik word.

3.2.2 Kernkomponente van die SIT

Die kernkomponente van die SIT sal nou uiteengesit word, waarna die toepaslikheid daarvan op die onderhawige studie aangetoon word.

- **Persoonlike en sosiale identiteit**

Die SIT tref 'n onderskeid tussen persoonlike en sosiale identiteit. Hierdie onderskeid is nodig ten einde persoonlike eienskappe of interpersoonlike verhoudings asook groep- en intragroepprosesse te verklaar ten opsigte van die invloed wat dit op die mens se gedrag uitoefen (Tajfel, 1981:255). In die verband meld Hogg (1996:556) dat die meeste sosiale sielkundeteorieë wat groepprosesse en intergroepverhoudings verklaar, nie duidelike verklarings vir hierdie prosesse bied nie. Die gevaar wat hierin geleë is, is dat persoonlikheidsafwykings en interpersoonlike verhoudings bloot gekombineer kan word om 'n verskynsel te verklaar. Voorbeelde hiervan is die frustrasie-aggressie hipotese waar aggressie as 'n uitvloeisel van frustrasie beskryf word. Bepaalde individuele en groepprosesse by die vertoon van sosiale gedrag word dus nie in ag geneem nie.

Aangesien hierdie prosesse vir die mens moeilik is om te verstaan, ondersteun die SIT redusering (vereenvoudiging van kompleksiteit) en voer aan dat daar tussen persoonlike en sosiale identiteit onderskei moet word wanneer die gedrag van mense en groepe verklaar word. Die onderskeid is daarin geleë dat 'n identiteitsgevoel en persoonlike identiteit te make het met 'n gevoel van 'n persoon dat hy of sy, ten spyte van tydsverloop en veranderings wat daarmee gepaard gaan, dieselfde persoon bly, terwyl sosiale identiteit die gevoel van 'n persoon behels dat hy of sy tot 'n groep mense, byvoorbeeld 'n geslagsgroep, behoort. Dit sluit verder in dat die persoon met betrekking tot die belangrikste fasette soos ander groepe is en dat hy hom of sy haar met hulle vereenselwig. 'n Sosiale identiteit word dus ontwikkel uit 'n persoon se groeplidmaatskap en het die funksie om segregasie tussen groepe te bewerkstellig (Babad, Birnbaum & Benne, 1983:224). Aangesien 'n gedeelte van die mens se persoonlike identiteit omskryf word in terme van groeplidmaatskap of groepaffiliasie, kan die afleiding gemaak word dat die groep waaraan 'n mens behoort (in-groep) positief in plaas van negatief beskou sal word (Brown, 1996:547). Die meeste mense verkies dit om eerder 'n positiewe selfkonsep (siening van die self) in plaas van 'n negatiewe een te hê (Tajfel, 1981:256-259).

Volgens Brown (1986:560-561) hou 'n positiewe sosiale identiteit verband met lidmaatskap van dominante groepe (o.a. familiale, rasse- en geslagsgroepe). Dié groepe word in vergelyking met kontrasterende of uit-groepe as gunstig beskou deur die individu of die in-groep asook deur die meerderheid van die samelewing. Tajfel (1981:256-259) is van mening dat mense oor die algemeen 'n behoefte daaraan het om hulleself positief te evalueer of in 'n positiewe lig gesien te word. Die behoefte kan slegs bevredig word indien die persoon aan 'n

groep/kategorie behoort wat deur die individu in 'n positiewe lig beskou word. Dit is dus vir die persoon van belang dat sy of haar groep 'n positiewe sosiale identiteit moet hê aangesien dit weer aan die persoon 'n positiewe persoonlike identiteit bied (Aronson, 1995:144).

Die SIT wys daarop dat die groep se sosiale identiteit 'n vormende invloed op die selfkonsep van die individu het. In die verband meld Hewstone et al. (1982:243) dat "social identity is taken as the individual's self-definition in terms of these category memberships and it has been shown that, when individuals act in terms of their group- or category-memberships, they may seek out a positive social identity". Net soos individue se sosiale identiteite gevorm word na aanleiding van die aard van hulle groeplidmaatskappe en die sosiale stand van die betrokke groepe, so kry 'n persoonlike identiteit ook gestalte. Die persoonlike identiteit wat deel uitmaak van die selfkonsep, word hoofsaaklik gevorm deur die individu se persoonlikheid en betekenisvolle persoonlike verhoudings wat met ander aangeknoop word. Dit impliseer dat mense verskillende sosiale en persoonlike identiteite kan hê na gelang van die verskillende groepe waarmee hulle in aanraking kom en persoonlike verhoudinge waarby hulle betrokke is (Brown, 1986:552).

Hierdie identiteite wissel voortdurend na gelang van die belang wat kontak en/of die verhouding vir die persoon het. Die aard van die verhouding of verwantskap het 'n invloed op die selfkonsep. Verder het dit in 'n groot mate te make met 'n persoon se persepsie van hom- of haarself en die gedrag wat vertoon sal word. Indien 'n polisiebeampte 'n persoonlike saak met 'n goeie vriend bespreek oor 'n eggenoot sal hierdie persone se persoonlike identiteite ter sprake wees. 'n Mens sal jouself in hierdie situasie in terme van jou persoonlike identiteit uitdruk. Sodra twee vriende wat verskillende rugbyspanne ondersteun oor die moontlike eindtelling van 'n wedstryd wat gespeel gaan word gesels, sal hulle sosiale identiteite ter sprake kom. Elke persoon sal hom of haar onmiddellik identifiseer met die rugbyspan wat hy of sy ondersteun en gedrag vertoon ooreenkomstig hoe ander ondersteuners van die onderskeie spanne optree. Hier is dus 'n sosiale en persoonlike identiteit wat bedreig word ter sprake. Hierdie geneigdheid om 'n span waarmee geaffilieer word te ondersteun, kom voor omdat ander spanne as gevolg van onder andere beïnvloeding en assosiasie reeds as minder goeie spanne gekategoriseer is. Hierdie kategorisering vind onvermydelik plaas aangesien persone wat nie kategoriseer nie, nie hulle sosiale wêreld vereenvoudig nie en derhalwe 'n swak sosiale identiteit kan ontwikkel. Ten einde selfwaarde en 'n goeie selfbeeld te hê, moet 'n mens aan sosiale groepe behoort wat dit moontlik maak om oor sowel 'n positiewe persoonlike identiteit as 'n positiewe sosiale identiteit te beskik.

- **Kategorisering en aksentuering**

Kategorisering is 'n belangrike element in die SIT aangesien sosiale identiteit geassosieer word met groepgedrag en hoe individue hulleself in terme van hulle groep kategoriseer en hoe ander geklassifiseer word. Klassifisering of kategorisering gee meestal aanleiding tot diskriminasie teenoor ander groepe aangesien pogings voortdurend aangewend word om eie groepgedrag as superieur te beklemtoon. Groepgedrag hou verband met etnosentrisme (opheffing van eie groep en vooroordeel op individuele vlak), in-groepbevoordeling, inter-groepdifferensiasie, konformering met in-groepnorme, in-groepaanrekkings asook 'n bepaalde persepsie van die self, medegroepede en uit-groepede aan die hand van sekere groepstereotipes (Pennington, 1986:95). Sosiale identifikasie oftewel vereenvoudiging dra ook by tot hierdie proses van sosiale kategorisering. Sosiale kategorisering aksentueer dus die waargenome uniekheid van sosiale groepe en die meegaande stereotipes wat bestaan. Mense is geneig om slegs die negatiewe attribute en gedrag van 'n uit-groep te onthou. Aspekte soos etnosentrisme bevooroordeel dus individue se geheue sodat slegs negatiewe eienskappe geaksentueer word in 'n situasie waar groepvergelyking of -mededinging ter sprake is (Brown, 1986:544; Hewstone et al., 1982:250-251).

Die kategoriseringsproses gee derhalwe aanleiding tot stereotipering. Aksentuering van verskynsels is dus 'n onvermydelike gevolg van kategorisering. Kategorisering word weer as 'n basiese menslike kognitiewe proses beskou. Hierdie proses vervul 'n belangrike doel aangesien dit die voortdurende blootstelling aan stimuli vir die mens hanteerbaar maak. Anders gestel, die groot hoeveelheid stimuli waaraan mense blootgestel word, word vereenvoudig deur middel van hierdie proses. Die kategoriseringsproses kan die self as 'n sosiale stimulus insluit. Mense oordeel groepe as "in"- of "uit"-groepe op grond van hulle identifikasie met 'n sekere groep en die mate waarin die groep 'n positiewe effek op die "self" het. Die groep waaraan 'n persoon behoort se identiteit word deur die persoon op hom of haar van toepassing gemaak.

Verder veroorsaak kategorisering kompeterende of konflikterende groeporiëntasie (in-groepdiskriminasie teenoor 'n uit-groep) (Bezuidenhout, 1994:72). Aansluitend hierby postuleer Tajfel (1981:256) dat hierdie wyse van selfkategorisering, stereotipering laat plaasvind deur ooreenkomste tussen die self en medegroepede en verskille van uit-groepede te aksentueer. Die stereotipe verwysingsraamwerk wat as gevolg hiervan beslag kry, kan op die persoon se houding, gedrag of emosies 'n effek hê.

Deur kategorisering word die kompleksiteit wat in die samelewing bestaan vereenvoudig en georden. Verder help dit om vae verskille tussen groepe, mense of elemente uit te lig. Die gebruik van kategorisering en stereotipes vereenvoudig dus die komplekse sosiale wêreld en al word die teendeel bewys van wat geglo word, is die mens geneig om steeds die vereenvoudigde siening in stand te hou (Sabini, 1995:110).

Die vereenvoudiging van sowel sosiale as nie-sosiale stimuli word gebruik wanneer individue kategoriseer. As gevolg hiervan is mense geneig om ooreenstemmings en verskille in stimuli te aksentueer en te kategoriseer of saam te voeg (bv. mense word as mense gekategoriseer in die wye konteks, terwyl blanke Afrikaanssprekende manlike polisiebeamptes as 'n meer spesifieke groep gekategoriseer sal word in die eng konteks). Verskille tussen groepe word gekategoriseer en geaksentueer om duidelikheid in die sosiale wêreld te bewerkstellig. Die gebruik in sekere kulture waar die vrou moet terugstaan vir die man by 'n ingang kan as swak maniere gekategoriseer word deur diegene wie se kultuur vereis dat 'n man vir 'n vrou moet terugstaan. Hierdie proses waardeur sekere kenmerke geaksentueer word, beïnvloed mense se houding, gedrag en emosies en word direk aan kategorisering gekoppel oftewel die stereotipering van verskynsels (bv. Amerikaners is luidrugtig of Afrikaners is rassiste).

Die kategoriseringsproses affekteer dus selfverheffing/-aksentuering oftewel die drif om jou selfbeeld te verbeter. Mense het die behoefte om deur middel van vergelyking met ander hulle houdings, gedrag en hulself te evalueer. Selfverheffing word nagestreef deurdat mense voortdurend pogings aanwend om 'n positiewe selfbeeld te verkry of te onderhou. In die geval van intergroepposisionering waar die sosiale identiteit hoofsaaklik as die basis van selfevaluering dien, manifesteer die behoefte om 'n positiewe selfbeeld te verkry deur handeling uit te voer wat 'n relatief positiewe sosiale identiteit vir die groep sal verseker. In die lig hiervan kan gekonstateer word dat die aksentuering van intergroepposisionering, wat veroorsaak word deur sosiale kategorisering, twee verdere kenmerke het. Eerstens vind dit slegs plaas op vlakke of dimensies waar die in-groep bevoordeel word oftewel etnosentriese in-groepbeoordeling. In die tweede plek word dit beklemtoon in situasies waar daar 'n behoefte bestaan om duidelik te differensieer tussen groepe. Dit vind veral plaas in omstandighede waar die groepe se grense begin vervaag tydens konflik of wanneer groeplede 'n swak selfbeeld ontwikkel. Dit kan ook voorkom by lede van die uit-groep wat die in-groep ondersteun en as van deurslaggewende belang beskou. 'n Klassieke studie wat in 1947 deur Clark en Clark (in Brown, 1986:558; Tajfel, 1981:197) onderneem is om hierdie paradoks te illustreer, toon dat kinders wat as lede van onderdrukte groepe gebore is en binne hierdie groepe grootgeword het, geneig is om betekenisvol minder voorkeur vir hulle eie groep (wat in die geval die uit-groep is) te toon. Hulle toon selfs 'n voorkeur vir die in-

groep of dominante groep. Verbetering van hierdie kinders se sosiale posisie dra mettertyd daartoe by dat hulle hul eie groepe toenemend begin ondersteun. Die voorbeeld wat eie groeplede stel, hulle invloed, wetgewing, verbeterde sosiale beregtiging asook kultuurelemente wat oor tyd geassimileer word, dra dus daartoe by dat individue meer met hulle eie kultuur of etniese groep affilieer.

- **Assimilasie**

Tajfel (1981:331) postuleer dat assimilasië van belang is by kategorisering aangesien dit te make het met inhoudelike kategorisering. Op grond van die mens se sosiale identiteite word daar oor lang tydperke inhoud vir bepaalde kategorie geassimileer of versamel. Dit kan selfs inligting wees wat van generasie tot generasie oorgedra word. Twee aspekte is hier van belang, naamlik

- die aanleer van voorkeure (kernelemente waarmee die individu gemaklik is)
- die identifikasie met sekere kerngroepe (bv. mans of vroue) asook die assimilering van fundamentele gebruike en oortuigings (mans is superieur en die broodwinners) moet vroeg in 'n persoon se lewe geskied (Tajfel, 1981:134).

Indien die bogenoemde vroegtydig geskied, sal kinders hulle eie selfbevestigende waarhede en waarde-oordele ten opsigte van groepe internaliseer. Dit wat geïnternaliseer is, word mettertyd deel van die persoon se morele oordeel en gevolglik sal dit op ander groepe toegepas word om innerlike vrede te kan ervaar (Rosenzweig & Porter, 1982:15). Indien sekere groepe 'n dominante posisie in die samelewing beklee of as belangriker geaksentueer word, ontwikkel 'n sisteem van voorkeure wat die totale ondergeskikte groep benadeel. Dit affekteer die ontwikkeling van die uit-groep se sosiale identiteit en die beoordeling van die self. Tajfel (1981:243) benadruk in die verband dat lede van hierdie groep lewenslank sensitief bly oor hulle groeplidmaatskap. Seuntjies is in die verlede meestal as belangriker geag as dogtertjies. Argumente soos seuns word die erfgename, dra die familienaam en is die broodwinners is meestal gebruik om die belangrikheid van die manlike kategorie te aksentueer. Die dominante posisie wat mans steeds in die samelewing beklee, ondersteun dat toewysing aan die manlike groep positief bejeën word, terwyl toewysing aan die vroulike groep ondergeskiktheid impliseer.

Volgens die SIT kan verwag word dat vroue hulself as ondergeskik en onbekwaam teenoor mans sal beskou as gevolg van hulle sosiale identiteit. Die feit dat vroue as 'n groep dieselfde gevoel oor hulle posisie ervaar, kan lei tot 'n soeke na koherensie oftewel 'n samehorigheidsgevoel tussen groeplede.

- **Groepkoherensie**

Sterk koherensie kan slegs gevorm word indien die groep 'n positiewe effek op die sosiale identiteit het. Ten einde so 'n sosiale identiteit te vorm, is dit nodig dat die assimilasië van waardes en norme in 'n groot mate die inhoud moet bepaal van die groep se houding teenoor die dominante groep, teenoor wie hulle 'n minderwaardige rol speel. Dit sal in 'n groot mate deurslaggewend wees ten opsigte van hoe persone sal reageer as hulle met situasies gekonfronteer word wat te wyte is aan die dominante groep se optrede. Koherensie kan 'n persoon dus toerus om 'n situasie beter te hanteer en selfs daarby aan te pas solank as dit nie die persoon se selfbeeld of integriteit aantast nie (Brown, 1995:548; Horowitz & Bordens, 1995:194; Tajfel, 1981:258).

Die meeste mans is tevrede met die feit dat hulle mans is en ondersteun bestaande sienings oor die kenmerke wat met manlikheid geassosieer word. Vroue aanvaar weer hulle vrouwees, maar nie noodwendig die kenmerke wat aan vroulikheid toegedig word nie. 'n Mens kry dus bevrediging om met jou geslagsgroep te identifiseer, maar nie noodwendig met die rolle wat voorgeskryf word nie. Tajfel (1981:140) maak gebruik van die voorbeeld dat die meeste swart mense met mekaar identifiseer op grond van velkleur, maar dat swart groepe in so 'n mate verskil dat daar nie sprake van 'n enkele sosiale identiteit onder hulle kan bestaan nie. Aspekte wat tot laasgenoemde aanleiding gee, is onder andere kultuur, politieke oortuiging, etnisiteit, geslag en vooropgestelde idees wat oor ander groepe bestaan (bv. die Ndebele is kunstig of die Zoeloes is strydlystig). Derhalwe bestaan daar verskillende sosiale identiteite onder swartes en vind daar selfs sosiale mededinging tussen verskillende swart groepe plaas. Dieselfde sou in die geval van vroue kon geld. Hoewel vroue met mekaar kan identifiseer op grond van geslag, veroorsaak verskillende faktore dat die vorming van 'n enkele sosiale identiteit nie moontlik is nie.

Sodra groepe konflik ervaar, ontwikkel daar inherente kenmerke ten einde koherensie te verseker en om integriteit te behou. Die individu se selfbeeld moet verbeter of verswak na gelang van die groeidentiteit en -solidariteit. 'n Grondstelling van die SIT is dat die mens voortdurend daarna streef om 'n positiewe selfbeeld te hê en te behou. Om hierdie rede

poog 'n individu om sy of haar groep se sosiale identiteit in stand te hou (Worchel, Cooper & Goethals, 1988:454).

Indien daar 'n hoë mate van konsensus onder groeplede bestaan, oftewel koherensie, word dit hulle sosiale realiteit. Hierdie realiteit affekteer die groeplede se gedrag en hulle houdings teenoor uit-groeplede en teenoor mekaar, byvoorbeeld hoe mans moet optree as hulle bymekaar is en hoe daar teenoor 'n vrou opgetree moet word. Kategorisering gee aanleiding tot hierdie sosiale beïnvloedingsproses en die koherensie wat onder groeplede ontwikkel. Hierdie konformiteit ten opsigte van gedrag en houdings word "beïnvloeding van referente inligting" genoem (Tajfel, 1981:36).

Sodra 'n groep se sosiale identiteit 'n prominente aspek van die groep se selfdefinisie begin uitmaak, ontwikkel mense uit die beskikbare inligting 'n kontekstueel relevante in-groepnorm wat konsekwent toegepas word (bv. in die beroepswêreld is mans bestuurders en vrouens sekretariële personeel). Hierdie groepnorme kan tydens sosialisering (kyk 3.3 Geslagsteorie) aangeleer word of tydens interaksie met 'n groep gevestig word. 'n Belangrike aspek van hierdie norme is dat dit in 'n mindere mate die verskille wat tussen in-groep lede bestaan aksentueer, terwyl dit terselfdertyd uit-groepe se kenmerke en verskille maksimaal aksentueer.

- **Polarisasie**

Volgens die SIT verteenwoordig in-groepnorme nie altyd 'n gemiddelde of algemene siening van alle in-groeplede nie. Die norm kan inteendeel gepolariseer en selfs heeltemal die teenoorgestelde wees van wat deur die grootste gedeelte van die in-groep ondersteun word (Brown, 1986:558). 'n Groep mans wat binne 'n werksituasie, vroue as kollegas met gelyke regte en net so bekwaam soos hulleself beskou, kan as 'n sodanige gepolariseerde groep beskou word. Tajfel (1981:257) wys egter daarop dat die aksentueringseffek wat op die self van toepassing gemaak word meestal 'n persoon se gedrag sodanig rig dat dit ooreenstem met die groepnorm. 'n Groep mans wat van mening is dat vroue nie dieselfde vermoëns as hulle het nie, sal hierdie groepnorm voortdurend deur middel van aksentuasie in stand hou. Die kans dat hulle 'n teenoorgestelde, gepolariseerde siening of norm sal ontwikkel, is dus onwaarskynlik. Hierdie proses verseker individuele konformiteit aan die norm.

Aangesien polisiemagte aanvanklik manlik gedomineerde instansies was, kan die groepnorm by mans (in-groep) steeds bestaan dat vroue (uit-groep) nie werklik 'n rol in die

polisie het om te vertolk nie. Uit die bostaande kan ook afgelei word dat sommige mans die siening kan huldig (gepolariseerde siening) dat vroue slegs sekere take in die polisie moet verrig of andersyds as volwaardige polisiebeamptes beskou moet word. In hierdie gevalle het sowel manlike as vroulike polisiebeamptes hulle selfbeeld gedefinieer in terme van polisiebeampte en sal persepsies, stereotipes en vooroordeel wat teenoor polisiebeamptes bestaan hulle sosiale identiteit rig en nie soseer die persepsies wat op grond van geslag bestaan nie. Dit impliseer dat die in-groep in hierdie situasie polisiebeamptes is, terwyl die uit-groep die publiek of oortreders is (Aronson, 1995:144; Brown, 1986; 558).

- **Differensiasie van groepgrense**

Sodra sosiale verandering plaasvind of 'n groep se grense deursigtig raak, is differensiasie van groepgrense ter sprake. Groepe wat dus onseker raak oor hulle status of onderskeie identiteite wend pogings aan om vas te stel wat hulle werklike status is. Dit kan veroorsaak dat groeplede die differensiasie (verskille) tussen die groepe aksentueer (Hewstone et al., 1982:258). Verder kan hierdie onsekerhede daartoe bydra dat groeplede se selfbeeld geaffekteer word (Doise, 1986:102-103; Pennington, 1986:96). Volgens Tajfel (1981:295) sal mense veral tydens sosiale verandering hulle groepgrense herdefinieer oftewel differensieer.

In 'n organisasie soos die SAPD wat soos enige ander staatsdepartement daarna moet streef om mans en vroue op gelyke vlak te behandel, kan dit gebeur dat mans en vroue hulle betrokke groep se grense as onduidelik of vaag begin waarneem, veral omdat die SAPD teenswoordig grootskaalse verandering of transformasie ondergaan (Stevens & Yach, 1995: 76-91). Die implikasie hiervan kan wees dat mans hulle rol as polisiebeamptes herdefinieer en pogings aanwend om hulle groep se sosiale identiteit en grense te versterk, terwyl vroue soortgelyke aksies kan aanwend om hulle belangrike posisie in die polisie te beklemtoon. In hierdie verband meld Brown et al. (1996:52) dat polisie-organisasies wêreldwyd organisatoriese veranderinge ondergaan en nuwe werwingstegnieke aanwend ten einde rekrute te werf uit groepe waarteen voorheen gediskrimineer is. Wit manlike polisiebeamptes wat in die verlede hoofsaaklik vir polisiëring aangewend is, kan as gevolg van hierdie toedrag van sake bedreig voel en hulle groepgrense herdifferensieer ten einde hulle groepidentiteit (superieure status) te beskerm.

In teenstelling met manlike polisiebeamptes wat hulle tradisionele siening van die polisie as 'n manlike beroep moet prysgee, word vroue as't ware "gedwing" om aan te pas binne die

polisiesubkultuur wat strydig is met die wyse waarop vroue gesosialiseer is (Grennan, 2000:394). Dit kan daartoe bydra dat vrouepolisiebeamptes onsekerheid beleef ten opsigte van hulle groepidentiteit. Enersyds wil hulle as vrouepolisiebeamptes met gelyke respek behandel word en andersyds moet hulle 'n rol vervul wat vir hulle voorgeskryf word. Doen hulle dit nie, word hulle as onbekwaam beskou en aanvaar hulle dit moet daar sekere bestaande sienings oor die self prysgegee word. Ten einde 'n positiewe sosiale identiteit te skep of te onderhou, kan van verskillende gedragstrategieë gebruik gemaak word om dit te bewerkstellig. Die keuse wat uitgeoefen sal word, word bepaal deur groeplede se geloofsoortuigings en sienings rakende die aard van die verhouding tussen hulle groep en ander groepe. Indien geen pogings deur groepe aangewend word om hulle posisie te verbeter nie, sal hulle volgens Tajfel (1981:259) relatiewe deprivasie ervaar. Dit beteken dat kognitiewe en emosionele aspekte asook handelingskomponente van 'n persoon geherewalueer word. Die individu kan relatiewe deprivasie op sowel individuele as groeplak beleef. Dit beteken dat persone hulle posisie in oënskou moet neem en dat hulle óf negatiewe emosies en 'n gepaardgaande negatiewe selfbeeld aanvaar óf pogings aanwend om hulle relatiewe deprivasie die hoof te bied deur hulle posisie te verbeter. Dit kan tot 'n positiewe siening van die self bydra.

- **Strategieë om persoonlike en sosiale identiteit te verbeter**

Groepe wat met mekaar kompeteer of wat mekaar se sosiale identiteite vergelyk, kan as gevolg hiervan of as gevolg van sosiale verandering onsekerheid ten opsigte van hulle groepe beleef (relatiewe deprivasie). Hierdie onsekerheid kan daartoe aanleiding gee dat individue negatiewe persoonlike identiteite ontwikkel. Daar bestaan volgens die SIT drie basiese strategieë wat deur 'n groep of groeplid aangewend kan word om 'n negatiewe sosiale identiteit weer positief te maak. Twee van hierdie strategieë, naamlik uittrede ("exit") en gewaande lidmaatskap van 'n groep met 'n hoër status ("pass"), is gerig op die instandhouding van 'n positiewe persoonlike identiteit. Uittrede beteken dat daar uit die groep getree word. Dit veroorsaak 'n negatiewe sosiale identiteit vir die individu en kom veral voor wanneer sosiale mobiliteit (bv. om van laer- na middelklas te beweeg) moontlik is. Dit impliseer dat bande met die bestaande groep verbreek word en dat lidmaatskap van 'n ander groep aanvaar word. Gewaande lidmaatskap impliseer dat persone voorgee dat hulle lede van 'n in-groep is, terwyl hulle daarvan bewus is dat hulle steeds lid van 'n uit-groep is. 'n Nie-individuele strategie vir uittrede of gewaande lidmaatskap is om 'n negatiewe sosiale identiteit in stand te hou. Hierdie sosiale aksiestrategie ("voice") is 'n poging om die groepstatus te verbeter en sodoende die sosiale identiteit te verhoog (Brown, 1996:548; Tajfel,

1981:288; Tajfel, 1982:26-27; Turner, 1996:557-558). 'n Groep wat saamstaan en sosiaal aanvaarbare pogings aanwend (bv. politieke onderhandelinge) om hulle onderdrukking uit die weg te ruim, maak gebruik van 'n sosiale aksiestrategie. Die strategieë word vervolgens uiteengesit.

- Uittrede (“exit”) oftewel verlating van die groep beteken dat die persoon sy of haar groep verlaat. Indien sosiale mobiliteit moontlik is, kan hierdie strategie aangewend word. 'n Laerklas persoon wat byvoorbeeld 'n beter betrekking bekom en sodoende meer vermoënd is, kan van “exit” gebruik maak. Indien die persoon na 'n middelklas voorstad verhuis en sodanige lewensstyl nastreef, het hy of sy uit die laerklas na die middelklas beweeg. So 'n persoon se groepidentiteit en assosiasies sal gewoonlik dienooreenkomstig aanpas.
- Gewaande lidmaatskap (“pass”) is die volgende individuele strategie om 'n negatiewe sosiale identiteit te verbeter. In hierdie geval sal persone op so 'n wyse optree dat dit voorkom asof hulle lid van die in-groep is. Hoewel dit kan meehelp om 'n positiewe identiteit te ontwikkel, voel hierdie persone meestal in die geheim dat hulle steeds aan hulle eie groep behoort. 'n Persoon wat lid van 'n uit-groep is en kunsmatig poog om as 'n lid van die in-groep beskou te word, maak gebruik van die gewaande lidmaatskapstrategie. Aspekte soos die persoon se gedragshandelinge, houding en ingesteldheid verander op so 'n wyse dat dit voorkom asof hy of sy die in-groep ondersteun. Dit kan byvoorbeeld in 'n werksituasie plaasvind waar 'n junior klerk dieselfde optrede en houding as die senior vennote begin vertoon. Persone sal gewoonlik nie so optree as hulle nie die druk ervaar om hulle persoonlike identiteit te verbeter nie. Hulle sal dus meer natuurlike gedrag (soos wat van hulle groep verwag word) vertoon as hulle tuis of saam met ander junior kollegas in interaksie is.
- Die sosiale aksiestrategie (“voice”) is volgens Tajfel (1981:289) 'n alternatiewe strategie vir die voorafgaande strategieë. Hierdie strategie kan as 'n sosiale of groepaksie gesien word waartydens 'n groep kollektief poog om die groep op te hef. Indien vroue saamstaan en as't ware hulle stem dik maak teenoor 'n ander mededingende groep ten einde bepaalde seggenskap of 'n beter sosiale posisie te bekom, is die sosiale aksiestrategie ter sprake. Vrouepolisiebeamptes wat pogings aanwend om die vrou se rol in die polisie te verbeter, sal gebruik maak van hierdie strategie. Sodoende word die groep se sosiale identiteit bevorder en kan 'n gevoel ontwikkel waar groeplede selfs 'n meerderwaardige houding teenoor die bestaande in-groep (in die geval manlike polisiebeamptes) ontwikkel. Wanneer dit gebeur sal sommige vrouepolisiebeamptes aanvaar dat hulle net

so goed en selfs beter polisiebeamptes as mans is. Hierdie strategie hou dus verband met die radikale feminisme se siening wat postuleer dat vroue moet fokus op bewustheidsontwikkeling om hulle posisie in die samelewing te verbeter (kyk afd. 3.1.3). Dit kan ook in verband gebring word met die postmodernistiese feministe wat aanvoer dat kollektiewe optrede en onderhandeling wenslik is indien 'n groep poog om hulle posisie te verbeter (kyk afd. 3.1.7).

'n Opsie of strategie wat later deur Tajfel (1981:289) geïdentifiseer is en deur groepe wat ongelyke behandeling ontvang oorweeg kan word, is stagnante aanvaarding. In hierdie geval sal 'n magsposisie gedweë aanvaar word sonder enige teenkanting. Die kern van die SIT is afgelei uit die voorafgaande strategieë aangesien groepe se sosiale kompetisie met verloop van tyd meebring dat een of meer van hierdie strategieë oorweeg sal moet word om persoonlike en sosiale identiteite positief en in plek te hou.

Vier veranderlikes is egter van belang ten einde positiewe reaksie op 'n negatiewe sosiale identiteit te bewerkstellig. Hierdie veranderlikes behels die volgende (Brown, 1986:562; Tajfel, 1981:298):

- Bestaan daar 'n moontlikheid vir sosiale mobiliteit of opwaartse beweging?
- Hoe duidelik is die groep wat as die uit-groep behandel word se grensomsrywings?
- Hoe geldig of bereikbaar is die waargenome nuwe alternatiewe wat nagestreef sal word?
- Hoeveel sekerheid (is dit die beste opsie) bestaan daar rondom die waargenome alternatiewe?

Indien 'n persoon se eie groep positief is oor hierdie veranderlikes sal groeplede waarskynlik nie van "exit" of "voice" gebruik maak nie. Sodra groeplede egter negatief voel binne die groep ten opsigte van die genoemde veranderlikes sal daar van hierdie strategieë gebruik gemaak word om hulle sosiale identiteit te verbeter. 'n Belangrike aspek wat hier ter sprake is, is dat dit maklik is om 'n bepaalde komitee of politieke party te verlaat indien jou groep nie meer voldoen aan die bogenoemde kriteria nie. Groeplidmaatskap wat te make het met geslag, ras en seksuele oriëntasie is egter moeiliker aangesien strategieë soos uitrede en gewaande groeplidmaatskap nie werklik gebruik kan word nie (Brown, 1986:561). 'n Vroue-polisiebeampte wat voel dat haar groep onderdruk word, kan haar nie as 'n man voordoen om te voldoen aan die manlike aard van polisiëring nie. Indien sy wel soos 'n manlike

polisiebeampte probeer optree, kan manlike polisiebeamptes bedreig voel en selfs meer negatief teenoor haar optree, omdat sy dit wat mans van haar verwag, oortree. In hierdie verband meld Tracy-Stratton (1986:317) dat “sexist stereotypes influence people’s expectations, causing them to see and remember only behavior that furthers the stereotype. The expectation of male officers, in other words, can become self-fulfilling”. Verder meld Martin en Jurik (1996:97) dat vrouepolisiebeamptes wat poog om soos een van “die manne” op te tree meestal deur hulle manlike kollegas verwerp word.

Die enigste alternatief vir vroulike polisiebeamptes is “voice” oftewel optredes/aksies wat aangewend word om tot die opheffing van vrouepolisiebeampte by te dra. Die probleem lê egter daarin dat vroue nie altyd geneë is om “voice” te gebruik nie. Hierdie onvermoë om saam te staan, word deur Martin en Jurik (1996:97) se aanname gestaaf, naamlik dat “woman rarely have adopted a unified or organized response” om hulle posisie te verbeter. Bo en behalwe geslag is aspekte soos waardestelsel wat direk verband hou met 'n mens se selfrespek hier ter sprake. Sommige vroue wil nie hulle eie waardestelsel oortree nie en is tevrede om lid van hulle groep te wees. Hulle sal dus nie pogings aanwend om hulle posisie te verbeter nie. Hierteenoor is daar vroue wat nie psigologies opgewasse is om van “voice” gebruik te maak nie. Vir die laasgenoemde groep sal stagnante aanvaarding die waarskynlikste alternatief wees. In dié verband het sosiale voorgeskrewe reëls, wat as wet verkondig word, ook 'n groot invloed op mense se gewilligheid om die in-groep teen te staan. Voorbeelde hiervan is die gebruik van slawe in die verlede, die apartheidsstelsel, sosiale segregasie en die kastestelsel wat in Indië geld. In hierdie situasies was en is dit steeds moeilik om die dominante groep van die oomblik se sogenaamde onwettigheid te bevraagteken. Die redes hiervoor is onder andere dat die in-groep hulle dominante posisie op allerlei wyses verkondig en dit as wettig en sosiaal aanvaarbaar voorhou (Brown, 1986:562). Uit-groepe is dus sosiaal onseker oor hulle posisie en het geen geloof in hulle eie groepidentiteit nie.

Sekerheid of geloof in 'n groep is afhanklik van twee aspekte, naamlik mag en psigologiese sekerheid. Indien 'n in-groep oor mag en psigologiese sekerheid beskik en die uit-groep nie oor kognitiewe alternatiewe beskik om hulle eie posisie te verbeter of te verdedig nie, kan hulle (die in-groep) met gemak aanvaar dat hulle posisie nie bedreig kan word nie. Kognitiewe alternatiewe om 'n onderdrukte groep se status te verbeter, word meestal deur kreatiewe denkers of aktiviste geïnisieer. Tajfel (1981:291) meen egter dat die magtigste vorm van groepopheffing deur middel van voorbeeld geskied.

'n Klassieke voorbeeld waar vroue van sosiale aksie (“voice”) gebruik gemaak het en die voorbeeld daargestel het om na te volg, is die feminisme. Die feminisme het aan vroue

regoor die wêreld die geleentheid gebied om hulle groepposisie teenoor mans te verbeter (sosiale aksie) op sosiale vlak en veral in die beroepswêreld (Brown, 1986:562; Bryson, 1999:1).

Die sosiale aksiestrategie is veral tydens die volgende omstandighede wenslik:

- Wanneer persoonlike mobiliteit onmoontlik is ('n vrou kan nie 'n man word deur bloot haar optrede te verander nie).
- Waar die groepgrense en -omskrywing duidelik is (vroue is seker van hulle status en belang as groep in die samelewing).
- Die in-groep se dominante mag is inderwaarheid onwettig (vgl. bv. die patriargale stelsel en die wyse waarop vroue in die verlede onderdruk is).
- Die in-groep se mag is onduidelik of onseker (die grense of impak van mans se mag asook die houvas daarvan raak diffuus) (Brown, 1986:562).

Verder meld Tajfel (1981:289) dat "the theoretical possibility that the use of voice in an intergroup context may become a powerful force towards the maintenance of the *status quo* rather than helping to prevent the decline in the functioning of an organization" ook hier in ag geneem moet word. Die feminisme kan in die lig hiervan as 'n sosiale strategie ("voice") beskou word. Ofskoon die radikale feministe byvoorbeeld die *status quo* wil vervang met revolusionêre idees is die algemene tendens by die onderskeie feministiese benaderings, veral die postmodernisme, om slegs die vrou se posisie in die samelewing te verbeter ten einde die behoud van organisasies te verseker.

Indien die uit-groep van oordeel is dat die in-groep se grense duidelik is en die bestaande *status quo* (bestaande mag en status hiërargie) stabiel en bestaansreg het, is dit moeilik om 'n alternatiewe sosiale struktuur te skep of sosiale verandering daar te stel. Groepe in hierdie situasie maak gebruik van sosiale kreatiewe strategieë (m.a.w. bestaande strategieë word aangepas). Hierdie strategieë kan soos volg saamgevat word:

Groepe maak intergroepvergelings en beklemtoon sekere aspekte selfs op 'n onortodokse wyse wat die uit-groep beter as die in-groep laat vertoon. Vroue kan byvoorbeeld aanvoer dat hulle konflik beter oplos en slagoffers beter ondersteun as mans. Vrouepolisiebeamptes kan hulle derhalwe vergelyk met manlike polisiebeamptes en aanvoer dat polisiëring meestal

oor konflikoplossing en slagofferondersteuning handel en dat vroue beter aangepas is as mans om sekere polisiëringstake te verrig. Argumente wat ter staving hiervoor aangevoer kan word, is dat polisiëring slegs uit 20% fisiek uitdagende aktiwiteite bestaan, terwyl slagoffersteuning, konflikoplossing, gemeenskappolisiëringstake en administratiewe verpligtinge die ander 80% van polisiëring uitmaak(Dantzker, 1995:17).

Uit-groepe probeer dikwels om die konsensuele waarde wat aan 'n in-groep se karaktereenskappe geheg word te verander. Die gesegde "black is beautiful" is volgens Brown, 1986:562) 'n klassieke voorbeeld waar die uit-groep (swartes) poog om hulle status te verhef teenoor dié van die in-groep (wittes). Groepe kan in hierdie situasies hulleself ook met ander laer statusgroepe vergelyk. Vroue kan hulle byvoorbeeld vergelyk met swartes aangesien albei hierdie groepe diskriminasie (tydens die apartheidsera) in die verlede ervaar het. Gevalle waar sosiale verandering gekenmerk word deur die *status quo* (bestaande sosiale werklikheid) wat onwettig, onstabiel en onseker is, is hier ter sprake. Indien daar geen kognitiewe alternatiewe bestaan nie, sal direkte sosiale kompetisie tussen groepe oftewel direkte intergroepkonflik voorkom. Sosiale aksie of beweging kom meestal in hierdie situasies voor.

Ter staving hiervan kan gemeld word dat vroue poog om hulle rolle sedert die 1900's drasties te verander (feminisme). Dit wil voorkom of hierdie pogings of sosiale aksies suksesvol was en veral moontlik is omdat vroue teenswoordig dieselfde regte en in sommige gevalle selfs beter geleentheid as mans het en deur wetgewing beskerm word. Ofskoon sosiale verandering aan vroue die geleentheid gebied het om hulle sosiale identiteit tydens intergroepkonflik met mans te verander, is daar steeds instansies en 'n groot aantal mans wat vroue hierdie geleentheid tot gelykheid of 'n alternatiewe *status quo* ontsê (Bryson, 1999:46).

In die onderhawige studie word daar gepoog om vas te stel in watter mate die manlike aard van polisiëring die vrou toelaat om haar rol in die polisie diens te vervul. Die polisie diens beleef teenswoordig in 'n groot mate sosiale verandering, sowel intern as ekstern. Die nastreef van 'n manlike polisiëringbenadering is verder onwettig volgens onder andere die Konstitusie van Suid-Afrika, die Arbeidswet en die Wet op Billike Werkseleentheid (Employment Equity Act 1998). Onstabieleit van die *status quo* wat in die verlede geheers het, asook die sekerheid wat mans tradisioneel in die polisie geniet het, word deur wetgewing asook vroue-aktiviste bedreig. In die lig hiervan kan aanvaar word dat ongeag hierdie sosiale aksies om gelykheid aan vroue te verseker, manlike polisiebeamptes (tradisioneel die in-groep) negatief sal staan teenoor die rol van vrouepolisiebeamptes. Die

rede hiervoor is dat die in-groep hulle dominansie graag sal wil behou (Bezuidenhout, 1994:67).

3.2.3 Selfkategoriseringsteorie

'n Resente uitbreiding en ontwikkeling van die SIT is die selfkategoriseringsteorie. Volgens Hogg (1996:556) fokus die selfkategoriseringsteorie veral op die rol van selfkategorisering binne groepverband. Selfkategorisering is onderliggend aan die regulering van gedrag deur middel van 'n mens se sosiale identiteit. In die intergroepkonteks maak mense gebruik van hulle geheue of hulle konstrueer 'n prototipe tydens die interaksie met die ander groep (Leyens & Dardenne, 1996:113). Hierdie prototipe, oftewel kontekstueel toepaslike kognitiewe eienskappe van sowel die in-groep as die uit-groep, word gememoriseer en tydens interaksie gebruik. Aan die hand van hierdie inligting kan selfkategorisering dus plaasvind. Hogg (1996:559) wys daarop dat

these "prototypes" are fuzzy sets of features that define each group and describe appropriate behavior for members of each group - prototypes are the way in which we represent social categories. Prototypes tend both to minimize intragroup differences and to exaggerate intergroup differences. When we categorize others as in-group or out-group members we accentuate their similarity to the relevant prototype - thus perceiving them stereotypically and ethnocentrically. When we categorize ourselves, we define, perceive and evaluate ourselves in terms of our in-group prototype and behave in accordance with that prototype. Self-categorization produces in-group normative behaviour and self-stereotyping and is thus the process underlying group behaviour.

Selfkategorisering depersonaliseer individue se persepsie en gedrag in so 'n mate dat persone nie as unieke individue beskou word nie, maar as groeplede. Depersonalisering is nie dieselfde as dehumanisering nie, maar dit kan wel tot dehumanisering lei. In gevalle waar 'n uit-groep gehaat en uit-groeplede gestereotipeer word asook sonder respek en menswaardigheid behandel word, kan dehumanisering plaasvind (Hogg 1996:560). Sowel vroulike as manlike polisiebeamptes kan as prototipes beskou word. Wanneer manlike en vroulike polisiebeamptes derhalwe in mekaar se teenwoordigheid moet funksioneer, sal hulle hulself onderskeidelik definieer, beskou en evalueer in terme van hulle eie prototipe of 'n vooropgestelde idee van hoe die ideale polisiebeampte moet wees. Aangesien selfkategorisering tot normatiewe in-groep gedrag en selfstereotipering lei ten opsigte van wat jou groep verwag, kan aanvaar word dat manlike en vroulike polisiebeamptes mekaar nie as gelykes sal beskou nie. Stereotipering en etnosentrisme sal meehelp dat hierdie groeplede in 'n mate negatief teenoor mekaar sal staan.

Die aard van hierdie bevooroordeeldheid wat te wagte kan wees, naamlik mans is bevooroordeeld teenoor die rol van vroue in die polisie, word in die onderhawige studie ondersoek. Daar kan volgens die SIT geantisipeer word dat mans negatief ingestel sal wees teenoor die vrouepolisiebeampte se vermoë om 'n volwaardige polisiebeampte te wees aangesien hulle persepsie en gedrag gedepersonaliseer is. Vrouepolisiebeamptes word dus nie beoordeel op grond van hulle vermoë as unieke individue nie, maar as lede van 'n bepaalde groep, naamlik vroue wat nie tuishoort in aktiewe polisiëring nie. Hiervolgens is hulle alleenlik geskik vir take in die polisie wat met hulle groeptipe (vrou) verband hou soos onder andere huishoudelike take, slagofferondersteuning en administratiewe werk.

3.2.4 Evaluering van die SIT

Henri Tajfel het gebruik gemaak van kleingroepeksperimente ("the minimal group paradigm") om sy teorie te staaf. Die meeste punte van kritiek handel dan ook oor hierdie aspek. Indien kleingroepeksperimente gebruik word, word psigologiese faktore gewoonlik nie in aanmerking geneem nie. Dit beteken dat individuele deelnemers in 'n mate geïsoleer word en dat veranderlikes en kenmerke/attribute wat gewoonlik van belang is om interpersoonlike gedrag te verklaar, nie in ag geneem word nie. Faktore soos 'n goed gebalanseerde ego en selfgeldendheid asook behoeftes van individue wat in hierdie groepeksperimente manifesteer, kan nie altyd geïsoleer word nie. Kritici (Gross, 1994:202) meld in die verband dat kleingroepparadigmas as enkelvoudige atomistiese ("singularistic-atomistic") benaderings beskryf moet word. Dit hou verband met analitiese navorsingsmetodologie wat impliseer dat navorsers met 'n magdom komplekse inligting, sosiokulturele strukture en sosiale prosesse gekonfronteer word. Hulle maak derhalwe gebruik van sosiale tegnieke (bv. kategorisering) om hierdie inligting in elementêre komponente in te deel. Hierdie tendens staan ook as die reduserende benadering bekend. Dit beteken dat Tajfel se oorspronklike doelwitte, naamlik om alle determinante wat vir in- en uit-groep diskriminasie verantwoordelik is in ag te neem, nie verwesentlik kan word nie. Die gevolgtrekking wat hieruit gemaak kan word, is dat kleingroepeksperimente gewoonlik inligting na vore bring, wat nie noodwendig aan gedragswetenskaplikes bekend is en algemeen aanvaar word nie.

Volgens Tajfel (1981:254) móét mense as lede van in- of uit-groepe gekategoriseer word alvorens diskriminasie kan plaasvind. Die kritiek hierteen is dat die kategoriseringsproses op sigself reeds genoegsame eie-groep bevoordeling en diskriminasie uitlok tussen groepe. Dit impliseer dat wanneer kleingroepeksperimente gedoen en mense aan groepe toegewys word daar reeds 'n vorm van diskriminasie plaasvind en dat eie-groepbevoordeling en 'n

gevoel van "behoort" aanvanklik manifesteer. Dit beteken dat diskriminasie aanwesig is alvorens die eksperiment oftewel kategorisering plaasgevind het. In die verband kan gemeld word dat kategorisering 'n proses is en dat diskriminasie gewoonlik 'n aanvang neem voordat kategorisering voorkom of die proses voltooi is (Bezuidenhout, 1994:73; Gross, 1994:202).

'n Vraag wat tydens kleingroepeksperimente beantwoord moet word, is: "Kan die bevindinge moontlik as gedeeltelik kunsmatig gesien word?" Tydens kleingroepeksperimente word die eksperiment dus op so 'n wyse saamgestel dat daar 'n mate van leiding aanwesig is. Verder word respondente slegs sekere keuses vir 'n respons toegelaat - veral waar take en probleme tydens die eksperiment uitgevoer en opgelos moet word. Dit impliseer dat die eksperiment op so 'n wyse aangebied en onderneem word, dat diskriminerende optrede in baie gevalle die mees aanvaarbare en enigste respons is wat te wagte kan wees. Die bevindinge kan dus in sekere gevalle in verband gebring word met hoe die eksperiment saamgestel is en nie noodwendig met 'n natuurlike proses van identiteitsvorming en kategorisering nie (Brown, 1986:584).

In aansluiting by die voorafgaande meld Gross (1994:203) dat die eksperimentele situasie gewoonlik op so 'n wyse ontwerp word dat differensiëring die enigste opsie tussen die twee groepe is. Die vraag ontstaan derhalwe of respondente enige ander reaksiewyse/opsie behalwe diskriminasie tot hulle beskikking het. Teoreties is daar wel 'n belangrike alternatief, naamlik dat groepe regverdig en sonder enige kompetisie teenoor mekaar kan optree. In praktyk (tydens kleingroepeksperimente) is dit egter nie moontlik nie aangesien respondente sekere handeling tydens die eksperiment moet uitvoer, soos om 'n probleem vir hulle groep op te los of waarde word geheg aan dit wat hulle kan vermag of nie kan vermag nie. Dit is in die mens se aard om eerder emotief en konatief as kognitief op hierdie uitdagings te reageer. Brown (1986:576-585) meld verder dat indien kinders betrek word by eksperimente wat op groepkompetisie gebaseer is, hulle outomaties die indeling in groepe/spanne, wat gewoonlik deur volwassenes hanteer word, interpreteer in terme van sosiale kompetisie.

Tajfel het tydens een van sy eksperimente kandidate in groepe ingedeel deur 'n muntstuk in die lug te skiet. Hiermee het hy gepoog om respondente op 'n ewekansige wyse aan groepe toe te wys. Verder het hy ook probeer om die waargenome ooreenkomste tussen groeplede as 'n veranderlike wat bevindings kon beïnvloed, te neutraliseer. Sy doel hiermee was om die proses van kategorisering en waargenome ooreenkomste onafhanklik te manipuleer. Dit was egter nie moontlik om hierdie twee veranderlikes van mekaar te skei nie. Ongeag pogings wat deur wetenskaplikes aangewend word om hierdie veranderlikes te neutraliseer,

is mense geneig om eie betekenis aan 'n situasie te heg ten einde sin daaruit te maak. Mense is ingestel om sosiale situasies te verstaan en sodoende 'n mate van beheer daaroor te verkry. Dit is dus nie ter sake hoe mense aan groepe toegewys word nie aangesien die mens in enige situasie bepaalde attribute (kenmerke) en ooreenstemming wat groeplede met hulle eie karakter toon, onmiddellik as 'n bron van identifikasie gebruik. In die verband meld Gross (1994:204) dat "according to the *similarity-attractiveness* hypothesis, everything else being equal, similar others are preferred to dissimilar others". Die gevaar wat hier ter sprake is, is dat die indruk geskep word dat mense sonder enige oorweging by enige groep betrokke sal raak, ongeag die groep se eienskappe. Verder kan die persoonlike identiteit wat respondente tydens kleingroepeksperimente ontwikkel, bevraagteken word. Die rede hiervoor is dat die navorser in sommige gevalle die respondente aan groepe toewys sonder dat hulle gevra word of hulle lid van die betrokke groep wil wees. Die "gewaande" of "vals" identiteit kan dus bevraagteken word.

Howard en Hollander (1997:88) wys daarop dat die SIT postuleer dat lede van die in-groep geneig is om die inligting waarmee hulle gekonfronteer word binne die sosiale wêreld te verwerk ten einde hulle eie selfbeeld en sosiale identiteit te verbeter. Deur lede van die uit-groep af te kraak, word daar byvoorbeeld gepoog om eie-groeplede as beter voor te hou. Die vraag wat hieruit ontstaan, is: "Geld hierdie argument en prosesse vir alle groepe in die praktyk?" Navorsing (Howard & Hollander, 1997:88) dui in die verband daarop dat

- uit-groepe nie altyd en in alle situasies verwerp word nie
- minderheids-groepe en laerstatus-groepe in sommige gevalle hulle vertrouwe stel in uit-groepe met hoërstatus en glo dat hierdie groepe superieur is
- 'n betekenisvolle aantal laerstatus-groepe die klasstelsel aanvaar en as geregverdig en wettig beskou
- verskeie uit-groepe oordeel dat indien hulle met middelklas individue vergelyk word, dié groep superieur is ten opsigte van intelligensie en leierskap.

Ofskoon die SIT 'n aantal leemtes het, benadruk sowel Brown (1986:574) as Gross (1994:204) dat die kleingroepeksperimente wat deur Tajfel gebruik is, daartoe bygedra het dat een van die belangrikste teorieë wat intergroepe-diskriminasie, etnosentrisme en vyandigheid verklaar, ontwikkel is. Tajfel en sy medewerkers het meer as 30 kruiskulturele kleingroepeksperimente gedoen voordat die finale teorie ontwikkel is. In die verband meld

Gross (1994:204) dat ongeag die kritiek wat teen die teorie geopper kan word “the minimal group data was the starting point for a major *theory* of intergroup discrimination, ethnocentrism and hostility, namely *Social Identity Theory* (SIT)”. Aan die hand van die SIT word die wêreld en die stimulus daarin meer verstaanbaar gemaak. Dit vind plaas deur die proses van kategorisering en die pogings wat die mens in sy of haar leefwêreld aanwend om kompleksiteite te vereenvoudig en te verklaar. Die mens se sin vir bestaan en identiteit word deur sy of haar groeplidmaatskappe gestalte gegee. Met behulp van die SIT word hierdie prosesse beter verstaan. Ofskoon kritiek geopper word teen kleingroepeksperimente, is Brown (1986:574) van mening dat die bevindings wat hieruit voortspruit die optredes staaf van verskeie volke, kulture en groepe wat in sosiale kompetisie met mekaar is of was soos dit deur die eeue voorgekom het. Verder het Hewstone et al. (1982:262) met soortgelyke eksperimente as Tajfel getoon dat die SIT betroubaar en geldig is.

Volgens professor J.M. Nieuwoudt van die Departement Sielkunde, UNISA (persoonlike mededeling, November, 1996) is die SIT die geskikste sosiale sielkundeteorie om mense se identiteite en funksionering in die werksituasie te verklaar. Aangesien die houdings van twee verskillende groepe (manlike en vroulike polisiebeamptes) wat in sosiale kompetisie is gemeet word, word hierdie teorie as die geskikste vir die onderhawige studie beskou.

Brown (1986:577) meld dat Tajfel met die SIT gepoog het om te illustreer dat lidmaatskap van 'n groep in baie gevalle die enigste bron van identiteit aan individue bied. Hoe primitief dit ookal mag klink, is dit vir 'n groot aantal mense die enigste manier om 'n gevoel van identiteit of 'n gevoel van “behoort” te kan ondervind. Derhalwe slaag die SIT daarin om te verklaar waarom pogings deur groeplede voortdurend aangewend word om hulle eie groep op te hef en sodoende 'n positiewe effek op die selfbeeld uit te oefen (Brown, 1986:577).

Indien die kriteria waaraan 'n goeie teorie moet voldoen (Williams & McShane, 1999:3) in ag geneem word, kan die SIT beskou word as 'n geskikte voorbeeld van sodanige teorie. Die vereistes sluit onder andere in dat die probleem wat ondersoek word logies beskryf en dat konflikterende standpunte logies saamgevat of geïnterpreteer moet word asook dat die teorie mense moet sensiteer ten opsigte van aspekte wat hulle nie voorheen in ag geneem het nie.

Tajfel (in Horowitz & Bordens, 1995:194) maak dit duidelik dat sy doelstelling is om te verklaar hoe mense gemotiveer word om hulle eie groep positief te evalueer en as beter as ander groepe voor te stel. Hy slaag ook daarin om te verklaar dat alle mense geneig is om dit te doen ten einde hulle persoonlike en sosiale identiteit te vestig of te handhaaf asook om

hulle selfbeeld te verbeter. Konflikterende standpunte, soos byvoorbeeld dat sommige uit-groepe tevrede is met hulle sosiale identiteit of sosiale posisie, word voldoende verklaar. Die teorie slaag daarin om aspekte soos diskriminasie, kategorisering, sosiale mededinging, stereotipering en vooroordeel te verduidelik. Aangesien die teorie hierdie aspekte op 'n wyse verklaar wat nie bedreigend vir in-groepe of dominante groepe is nie en wyses vir selfopheffing aan onderdrukte groepe bied, kan dit as 'n sensitiseringsteorie beskou word.

3.3 GESLAGSTEORIE

Aangesien daar verskeie geslagsteorieë bestaan wat verskillende aspekte van geslagsrolle aanspreek (Williams & McShane, 1999:259), is dit nie moontlik om 'n spesifieke geslagsteorie te selekteer wat vir die onderhawige studie geskik is nie. Derhalwe word daar slegs op aspekte van die geslagsteorieë gefokus wat vir die studie van belang is.

Volgens Shoemaker (1996:229) benadruk die geslagsteorieë hoofsaaklik twee aspekte, naamlik natuurlike en aangeleerde geslagsrolle. 'n Geslagsrol kan omskryf word as 'n stel verwagtinge wat vir mans en vroue voorskryf hoe hulle moet dink, optree en voel (Allen & Santrock, 1993:300). Van kleins af word kinders gesosialiseer met betrekking tot wat hulle rol in die samelewing behels en watter gedrag aanvaarbaar is ten opsigte van geslag. Hierdie gedrag wat as die geslagsrol gesien word, behels gedragspatrone en houdings wat deur die gemeenskap as toepaslik of tipies van lede van die manlike of vroulike geslag beskou word. Die drie belangrikste veranderlikes wat hier ter sprake is, is rolvoorskrifte, opvoedingswyses en stereotipes. In die verband meld Shoemaker (1996:229) dat "traits such as *maleness* and *femaleness* are biological, whereas the concepts of *masculinity* and *femininity* are socially learned roles".

Die meeste geslagsrolteoretici stem saam dat sekere eienskappe van 'n persoon se geslagsrolle aangeleer word, terwyl ander eienskappe inherent of aangebore is. Benewens fisieke verskille wat aangebore is, bestaan daar ook psigiese verskille tussen mans en vroue. Verder verskil die geslagte op grond van aspekte soos groter emosionaliteit en sosiale belangstelling by die vrou teenoor die man wat groter rasionaliteit en belangstelling in materiële en abstrakte sake toon. Volgens Plug et al. (1987:123) is dit moeilik om vas te stel watter rol biologiese faktore in die vertoon van spesifieke geslagsgebonde gedrag speel. Geslagsteoretici gee derhalwe erkenning aan die biologiese verskille tussen mans en vroue, terwyl hulle terselfdertyd die kulturele en sosiale definisies van hoe mans en vroue veronderstel is om op te tree, beklemtoon. Alice Eagly, 'n sosiale sielkundige, wat die sosiale rolle-

teorie ("social roles theory") geformuleer het, postuleer dat die meeste mense bewustelik en onbewustelik 'n volwasse man as hulle verwysingsraamwerk gebruik wanneer sosiale rolle uitgevoer word. Hierdie keuse is gebaseer op sosiale definisies waarvolgens die ideale gedrag van die volwasse mens beskryf word (Horowitz & Bordens, 1995:215). Mans en vroue beskou dus die volwasse man wat suksesvol is as hulle idieeltipe. In die verband meld Horowitz en Bordens (1995:214) dat "the stereotype of a mature and competent adult is much more similar to that of a mature and competent male than to a mature and competent female".

Die wyse waarop 'n mens dus binne 'n bepaalde sosiale konteks optree, hou verband met die verwagtinge wat deur die gemeenskap daargestel word en nie net met die individu se ingebore geneigdheid nie. Ondersteuning hiervoor blyk uit die groot mate van konsensus wat by geesteswetenskaplikes bestaan dat die karaktereienskappe wat vir die verskillende geslagte gereserveer word, sosiaal-kultureel bepaal word. Hierdie reservering van spesifieke voorkeurhandelinge vir elke geslag kan as sosiale stereotipes beskou word. Volgens Baron en Byrne (1997:182) oefen hierdie stereotipes op verskillende wyses 'n invloed uit op interpersoonlike gedrag in sowel die huishouding as in die werkplek.

3.3.1 Effek van geslagsrolle op gedrag in die huis en werkplek

Geslagsrolle bepaal in 'n groot mate watter handelinge van mans en vroue in die huishouding verwag kan word. Selfs in gevalle waar sowel die man as vrou veeleisende professionele beroepe beoefen, word huishoudelike pligte volgens tradisionele geslagsrolle toegewys. Mans word ondanks die emansipering van die vrou steeds beskou as verantwoordelik vir algemene herstelwerk aan die huis, tuinwerk en vullisverwydering asook ander tegniese take soos die herstel van 'n kraan wat lek. In teenstelling hiermee word vroue nog in 'n groot mate verantwoordelik gehou vir kinderopvoeding, inkopies doen, voorbereiding van etes en die skoonmaak van die huis. Ongeag die feit dat vroue op verskillende vlakke as die gelykes van mans en selfs as hulle meerderes beskou word, spandeer hulle meer tyd aan huishoudelike take as mans (Baron & Byrne, 1997:182; Worchel et al., 1988:112).

In die werkplek beklee geslag en geslagsrolle 'n belangrike posisie wanneer prestasie en vermoëns van mense ter sprake is. Navorsing (Baron & Byrne, 1997:182) in die verband het aan die lig gebring dat vroue meestal versoek word om take wat deur die gemeenskap aan hulle geslag gekoppel word, te verrig (bv. teemaak) of om administratiewe werk, wat as

vroulik beskou word (bv. neem van 'n notule), te doen. Indien aan vroue te kenne gegee word dat hulle geslag die hoofrede is waarom hierdie take aan hulle opgedra word, evalueer hulle hulleself as minder bekwaam. Hierteenoor ontwikkel hulle 'n positiewe selfsiening wanneer spesifieke take aan hulle toegewys word op grond van meriete en die bydrae wat dit lewer. In hierdie gevalle evalueer hulle hulself positief en as bekwame werkers.

In teenstelling met vroue toon mans meer belangstelling in relatief onbekende beroepsvelde (bv. ruimtereisiger), stel hoër verwagtinge ten opsigte van persoonlike sukses en plaas meer klem op die salaris wat verdien kan word. Verder word mans deur ekstrinsieke motiewe (bv. 'n beroep wat beroemdheid kan meebring of 'n goeie finansiële pakket bied) beïnvloed om beroepskeuses te maak. Hierteenoor is vroue meer daarop ingestel dat hulle beroepskeuses persoonlike bevrediging moet bied. Dit impliseer dat hulle deur intrinsieke motiewe gedryf word wanneer hulle beroepskeuses maak (Plug et al., 1987:85). Geeneen van hierdie motiewe kan as reg of verkeerd beskou word nie, aangesien dit bloot die verskil tussen mans en vroue weerspieël. 'n Belangrike rede wat vir hierdie geslagsverskille aangevoer kan word, is dat vroue gesosialiseer word om intrinsiek te wees, terwyl mans opgevoed word om kansen te waag oftewel om meer ekstrinsiek te wees.

Mans en vrouens is veronderstel om dieselfde geleenthede ten opsigte van die beoefening van beroepe te geniet. Faktore wat hier veral ter sprake is, is beleid rakende regstellende aksie en gelyke diensvoorwaardes. Ongeag die verbeterde posisie van vroue in 'n groot aantal Westerse lande asook in Suid-Afrika, is vroue in 'n groot mate nog onderverteengewordig in die arbeidsmark. Hoewel diskriminasie teen vroue as een van die redes aangevoer word waarom hulle onderverteengewordig is, meen Worchel et al. (1988:109-112) dat daar ook ander redes is waarom dit plaasvind. Een van die redes is dat sommige vroue 'n vrees vir sukses ervaar. Verskillende persepsies wat in die samelewing bestaan rakende suksesvolle mans en vroue, skep by hierdie vroue die vrees dat die sukses wat hulle behaal tot negatiewe beoordeling vanuit die gemeenskap sal lei. Gevolglik soek hulle redes om sukses in die beroepswêreld te vermy. Verder skryf vroue sukses toe aan geluk en harde werk, terwyl mans dit toeskryf aan hulle vermoëns. In teenstelling hiermee beoordeel mans mislukking as 'n ongeluk of 'n gebrekkige poging, terwyl vroue dit toeskryf aan hulle swak vermoëns. Mans is van oordeel dat swak prestasie in die toekoms reggestel kan word aangesien hulle oor die vermoë beskik om dit te doen, derhalwe is hulle meer optimisties oor hulle toekomsverwagtinge binne 'n bepaalde beroep. Hierteenoor is vroue geneig om negatief te wees ten opsigte van hulle toekomsverwagtinge in 'n beroep wanneer hulle mislukking ervaar. Die rede hiervoor is dat hulle van oordeel is dat hulle sukses afhanklik is van onvoorspelbare faktore soos goeie geluk en die geleentheid om hulleself weer te kan

bewys. Mense is geneig om van kleins af hulle sosiale wêrelde in terme van “wat van die geslagte verwag word”, te organiseer. Een element wat in die Westerse kultuur beklemtoon word, is dat mans finansiëel suksesvol moet wees en oor mag moet beskik. Mans is derhalwe geneig om geleenthede aan te gryp wat op sukses dui, terwyl vroue meer ingestel is op mislukking aangesien dit deel van hulle sosiale skemata uitmaak. Hulle is dus minder geneig as mans om geleenthede tot sukses aan te gryp, aangesien geglo word dit iets is wat net vir mans beskore is.

’n Ander verklaring wat aangebied word vir die gebrek aan sukses wat vroue in die beroepswêreld ervaar, fokus op die eise wat in die onmiddellike beroepsomgewing manifesteer. Aangesien mense vanaf ’n vroeë ouderdom leer om aanvaarbaar, korrek en op ’n wyse op te tree wat relevant vir die situasie is, ten einde aanvaar te word, word hierdie eienskappe ook op die beroepswêreld van toepassing gemaak. Navorsing (Worchel et al., 1988:112) in hierdie verband het aan die lig gebring dat gedrag wat verband hou met geslagsrolle ooreenkomstig die vereistes en verwagtinge van ’n spesifieke situasie aangepas word. Indien daar geglo word dat sekere tipes aktiwiteite slegs vir mans gereserveer word, tree die mens dienoreenkomstig op. Wanneer mense nie ooreenkomstig hierdie gereserveerde verwagtinge optree nie, sal hulle nie die nodige erkenning en aanvaarding ontvang nie. Beroepsukses word toenemend beklemtoon as ’n meer aanvaarbare verwagting vir mans as vir vroue. Vroue wat dus goed vaar in hulle beroep ontvang gewoonlik nie positiewe terugvoer van vroulike kollegas nie, aangesien eersgenoemde die geslagsrolverwagting oortree. Hierteenoor toon studies (Worchel et al., 1988:112) dat ’n vrou wat onsuksesvol is in die uitvoering van ’n taak, meer geredelik deur haar vrouekollegas ondersteun word as wanneer sy suksesvol is. In eersgenoemde geval is vroue geneig om die vrou wat sukses behaal te etiketteer as mannetjiesagtig of dat sy deur ongeoorloofde optredes (bv. seksuele gunste) die sukses behaal het.

Spesifieke beroepe soos die van Boeing-vlieënier, chirurg en ingenieur het geleidelik gedurende die tweede helfte van die twintigste eeu toeganklik begin raak vir vroue. In die beoefening van sekere beroepe is hulle ook toegelaat om sekere of geselekteerde take te verrig soos wat die geval was in die polisie, vloot en weermag. Die Britse regering het byvoorbeeld eers in Mei 2000 toegestem dat vroue in hulle weermag ook in dieselfde mate as manlike soldate op die oorlogsfront diens mag doen (prof. A Theron, persoonlike mededeling, Junie 1, 2000). In Suid-Afrika is vrouepolisiebeamptes aanvanklik nie toegelaat om patrolliewerk te doen nie. Hulle is ook nie toegelaat om aan te sluit by die spesiale eenhede soos die beredemag of die honde-eenheid nie en om betrokke te wees by openbare-orde-polisiëring (bv. onlustebeheer) nie. Die redes wat hiervoor aangevoer is, was

dat vroue nie oor die fisieke vermoëns beskik en dat hulle nie hierdie tipe werk kan doen nie. Verder het navorsing (Baron & Byrne, 1997:183) getoon dat vroue geneig is om te glo dat dit regverdig is om 'n laer salaris as mans te verdien. Moontlike verklarings hiervoor is dat voorgeskrewe rolle in die samelewing, soos byvoorbeeld dat mans die broodwinner van die gesin is en dat die suksesvolle volwasse man as verwysingsraamwerk gebruik word wanneer daar aan 'n suksesvolle volwassene gedink word, steeds in die samelewing geld (Horowitz & Bordens, 1995:214). Verder kan die neiging om vroue te sosialiseer om ondergeskik aan die man te wees, ook 'n rol speel.

Vroue is minder geneig as mans om die sukses wat hulle in 'n beroep behaal aan almal bekend te maak. Verder word daar van vroue verwag om positief te reageer op ander se sukses, maar positiewe emosies behoort nie getoon te word wanneer hulle presteer nie. Volgens die geslagsteorie skryf die samelewing aan vroue voor om meer gereserveerd te wees en die sukses wat hulle bereik as minder belangrik te hanteer. Vroue wat na bestuursposisies bevorder word, ervaar ook meestal teenkating van manlike bestuurders aangesien mans dikwels bedreig voel deur vroue wat in die bestuurskader inbeweeg. Die rede hiervoor is onder andere dat mans meestal die bevordering of aanstelling moet goedkeur en dat hulle voel dat vroue hulle plek as "hoof" wil oorneem. Manlike bestuurders is geneig om vroue as besluitloos, onbevoeg om outoriteit af te dwing en onbekwaam te etiketteer. Dit kan daaraan toegeskryf word dat geslagsrolle, soos deur die samelewing gedefinieer, vroue as besadig voorstel, terwyl mans as meer selfgeldend gesien word. Voorgeskrewe geslagsrolle het dus meer met sosiale verwagtinge te make as met die vermoëns waarvoor individue beskik (Baron & Byrne, 1997:183; Sabini, 1995:135; Worchel et al., 1988:109).

Vroue wat bestuursposte beklee se bestuurstyl is geneig om interaktief, samewerkend, konsulerend en onderhandelend te wees. Sosiale kompetisie tussen werkers word gewoonlik ook nie benadruk nie. Manlike bestuurders is geneig om sosiale kompetisie te beklemtoon, eise te stel en 'n ophef van individuele suksesse te maak. Verder word manlike bestuurders se selfbeeld deur individuele prestasie beïnvloed, terwyl vroue se selfbeeld grootliks deur die aard van hulle interpersoonlike verhoudings beïnvloed word (Baron & Byrne, 1997:183; Sabini, 1995:135). 'n Paradoks wat egter hier ter sprake is, is dat navorsing (Horowitz & Bordens, 1995:215) toon het dat vroue wat in topbestuursposisies is of posisies beklee waarin hulle oor mag beskik, mettertyd dieselfde bestuurstyl as mans aanvaar.

Ongeag vroue se verbeterde sosiale posisie sal geslagsrolle volgens die geslagsteorie bly voortbestaan. Vroue wat tradisioneel manlike beroepsvelde betree, soos die regsplegingstelsel (bv. polisiebeampte en prokureur) of mediese veld (bv. mediese dokter) word steeds op een of ander wyse gekritiseer, bevraagteken of met skeptisisme beoordeel. Die rede wat die geslagsteorie hiervoor aanbied, is dat tradisionele grense en voorgeskrewe geslagsrolle "oortree word". Verder betree meer en meer vroue die beroepswêreld, wat daartoe bydra dat mans bedreig voel in hulle beroepe. Dit bring mee dat die status verbonde aan spesifieke beroepe (bv. prokureur) verlaag. In die verband meld Baron en Byrne (1997:183) "it is as if negative reactions to the feminine role are so pervasive that the only way to explain newfound female success in an occupation is to devalue the work itself".

3.3.2 Permanentheid van tradisionele geslagsrolle

In Efesiërs 5:22-24 word vroue beveel om ondergeskik aan hulle mans te wees aangesien mans aan die hoof van die huis staan. Hierdie vroeë Joods-Christelike beskouing het deur die eeue bly voortbestaan ongeag sosiale verandering en die emansipering van die vrou deur onder andere die feminisme en die vrouevryheidsbeweging. Die vraag wat hieruit ontstaan, is: "Waarom word vroue steeds as ondergeskik aan mans beskou?"

Die kern van die geslagsteorieë is dat vroue dink en optree volgens die voorgeskrewe rolle waarvolgens hulle gesosialiseer is en wat van hulle verwag word. Daar word dus deur die gemeenskap van vroue verwag om passief, moederlik en versorgend te wees. Enige gedrag wat nie hiermee strook nie, word as listig en moedswillig gesien omdat vroue nie veronderstel is om verantwoordelikhede en sosiale mag buite die gesin te aanvaar nie. Aangesien dit gerieflik is om nie die *status quo* te versteur ten opsigte van geslagsrolle wat in die samelewing voorgeskryf word nie, word dit van generasie tot generasie oorgedra. Indien hierdie proses van kategorisering wel bevraagteken word, affekteer dit die hele gemeenskap. Ten einde die effek wat verandering van gekategoriseerde geslagsrolle meebring teen te werk, is die mens geneig om dit waaraan hulle gewoon is (tradisionele geslagsrolle), te intensifiseer. Horowitz en Bordens (1995:215) meld in die verband "that these real and imagined differences between the sexes become intensified because we assume that the nature of men and the nature of women are reflected by the social roles that history, biology, and chance have given them". Aansluitend hierby meld Aronson (1995:314) dat geslagsrolle en die wyse waarop hulle geïnterpreteer word as 'n onbewuste ideologie beskou moet word. Volgens Brown et al. (1998:12) is onbewuste ideologieë redelik permanent van aard, 'n produk van lewenslange leer en sosialisering, emosioneel gelaai en gewoonlik relatief

onbuigsaam. Ouers speel die belangrikste rol in die vestiging van hierdie ideologieë. Dit is dan ook een van die belangrikste redes waarom 'n persoon se ideologie rondom geslagsrolle redelik permanent van aard is.

Aangesien polisiëring 'n beroep is wat tradisioneel as 'n uitsluitlik manlike beroep beskou is en vroue eers gedurende die twintigste eeu as volwaardige polisiebeamptes tot hierdie manlike domein toegelaat is, kan gepostuleer word dat tradisionele geslagsrolle steeds in hierdie beroep beklemtoon sal word. Grennan (2000:393) meld in hierdie verband dat vroue wat manlik-gedomineerde beroepe betree gewoonlik verskeie probleme ervaar. Hulle word meestal in een van vier stereotipe rolle gekategoriseer, naamlik moeders, seksobjekte of verleiers, houvroue ("pets") en ystervroue ("iron maidens"). Hierdie etikette word toegeken na aanleiding van hoe die vroue hulleself handhaaf in 'n "manlike" beroep. Vroue word gewoonlik ook as gemiddelde presteerders in manlike beroepe beskou. Dit beteken dat vroue, ongeag hulle goeie prestasie, nie as bekwaam beskou word nie aangesien hulle prestasie aan die hand van geslagsrolle beoordeel word. Die gevolg hiervan is dat vroue dit moeilik vind om selfwaardering vir hul bekwaamhede te ontwikkel en dikwels probleme ondervind om in die tradisionele manlike omgewing aan te pas. In die verband meld Grennan (2000:393) dat die vrouepolisiebeampte "may have a longer or more difficult time establishing her competence, due to the pressures of the role-defined situation".

Die vrouepolisiebeampte tree buite voorgeskrewe geslagsrolle op aangesien sy gedrag vertoon wat tradisioneel met mans geassosieer word. Omdat haar gedrag as teenstrydig met haar aard beskou word, kan dit meebring dat sy deur manlike polisiebeamptes verwerp word. In die geval van die mans veroorsaak die vrou se optrede 'n bedreiging van die manlike identiteit. Verder kan die vrouepolisiebeampte wat tot die bestuurskader toetree aanvanklik negatiewe verwagting aangesien sy nie veronderstel is om in dié manlike domein te wees nie.

3.4 EVALUASIE VAN DIE GESLAGSROLTEORIE

Die gevaar bestaan dat geslagsrolle tussen mans en vroue as twee uitsluitende entiteite beskou word. Dit beteken dat enige eienskappe waaroor 'n man of 'n vrou beskik wat met dié van die teenoorgestelde geslag ooreenstem as abnormaal beskou word (Bryson, 1999:47). Daar bestaan nie konsensus onder gedragswetenskaplikes ten opsigte van die parameter waar die verskil tussen mans en vroue se geslagsrolle lê nie. Enersyds word die verskille slegs op die biologiese gebaseer en andersyds word dit op kenmerke geskoei "that

go well beyond their physical attributes” (Bryson, 1999:48). Hierdie verwarring veroorsaak dat sowel navorsers as die algemene publiek die wêreld in die twee gemeenskaplik uitsluitende afdelings (mans en vroue) met spesifieke geslagsrolle vir elke afdeling, inderdaad. Diegene wat dus oor die vermoë beskik om gedrag van albei geslagte te vertoon, oftewel androgeen gedrag, word as abnormaal beskou. Die ideaal is egter om albei geslagte se gedrag te verstaan en elemente van beide geslagte se gedrag te kan vertoon of om androgeen te kan optree.

Die toewysing van spesifieke rolle aan die geslagte dra daartoe by dat die man se gedrag as superieur beskou word. Die vrou se gedrag word derhalwe as ondergeskik aan dié van die man beskou. Sommige geslagsrolle teoretici beskryf dus die vrou se posisie in die samelewing as onderdanig aan dié van die man. Tot en met die 1970's is daar meer op mans se geslagsrolle gekonsentreer en is hulle eienskappe belangriker deur die samelewing beskou. Volgens Allen en Santrock (1993:315) is ander alternatiewe na die 1970's ondersoek en nie meer gekonsentreer op die twee spesifieke kategorieë van wat van mans en vroue verwag word nie. Die benadering het daartoe gelei dat individue wat eienskappe van albei geslagte toon, meer aanvaarbaar geword het. Androgeïteit het dus 'n positiewe eienskap geword (Bem, 1994:561).

Hoewel hierdie verskuiwing in die beoordeling van manlike en vroulike gedrag plaasgevind het, was daar steeds teoretici wat die tradisionele omskrywing van geslagsrolle onderskryf. Dit het meegebring dat veranderinge en nuwe tendense wat aanvanklik in geslagsteorieë na vore getree het, nie met die nodige erns aanvaar is nie. Mettertyd is hierdie sienings in so 'n mate aanvaar dat geslagsrolle nie meer in rigiede kategorieë ingedeel word nie. Teenswoordig word geslagsrolle in die volgende kategorieë ingedeel: manlik, vroulik, androgeen en ongedifferensieer. Probleme wat hieruit voortspruit, is dat uiteenlopende kulturele sienings van die onderskeie indelings van geslagsrolle en die ouderdom waarop hierdie rolle as gevestig beskou word, bots met die geslagsteoretici se benaderings. Verskeie geslagsteoretici laat egter in hulle teorieë na om hierdie probleme aan te spreek.

'n Verdere probleem is dat die bestaande meganismes om geslagrolle en -identiteite te meet en te bestudeer (bv. geslagsrolskale) nie voorsiening maak vir kulturele diversiteit en ouderdom nie. Hoewel daar meestal ooreenstemming in die gedrag van vroue en mans van verskillende kulture is, kan geringe verskille in sienings oor wat 'n geslagsrol behels 'n betekenisvolle effek op navorsing hê waarin geslagsrolskale gebruik word (Allen & Santrock, 1993:315). Een van die hoofredes is dat kulturele sienings van geslagsrolle uiteenlopend is.

Kulturele diversiteit moet dus altyd in ag geneem word wanneer navorsing oor geslagsrolle onderneem word (Baron & Byrne, 1997:188).

Studies (Allen & Santrock, 1993:315) wat tot dusver in verband met vroue se geslagsrolle onderneem is, is grootliks op Westerse sienings van vroue se geslagsrolle gebaseer. Hierdie leemte word egter deur nuwe ontwikkelinge in die geslagsteorieë aangespreek en die sogenaamde drievoudige onderdrukking waaraan vroue van kleur blootgestel is, geniet veral aandag. Daar is onder andere gevind dat die neiging bestaan om vroue van kleur as een groep of kategorie te hanteer. Die benadering is foutief aangesien vroue afkomstig uit verskillende kulture en etniese groepe se geslagsrolle en persepsies dikwels betekenisvol verskil. Ten opsigte hiervan meld Doise (1986:150) dat die geneigdheid bestaan om die sosiale voorskrywing van geslagsrolle te beklemtoon, maar dat nagelaat word om aan te dui hoe die rolle deur die individu geïnternaliseer en aangeleer word asook hoe individue hulleself van hierdie voorgeskrewe rolle in verskillende situasies distansieer. Die interpersoonlike dinamika van elke persoon is dus hier ter sprake en mense kan nie as kategorieë of groepe saamgegroepeer word indien hierdie aspekte nie in ag geneem word nie.

Resente geslagsteorieë slaag daarin om aspekte soos onder andere manlikheid, vroulikheid, androgeniteit, ouderdom, sosiale omstandighede, kultuur en biologiese eienskappe in die verklaring van geslagsrolle te inkorporeer. Aangesien die geslagsteorieë meestal pog om geslagsrolle as vergelykbaar te beskryf, kan hulle teorieë as sensitiseringsteorieë beskou word. Hoewel androgeniteit as 'n belangrike eienskap in die moderne wêreld beskou word, waarsku navorsers (Bem, 1994:564) dat 'n uitsluitlik androgene samelewing chaos sal veroorsaak aangesien die mens groepdifferensiasie nodig het ten einde sosiale organisasie te bewerkstellig. Mense besef vroeg in hulle lewens dat hulle biologies anders is en derhalwe kan hierdie verskille nie geïgnoreer word nie. Die geslagsteorieë ondervang hierdie leemte deur daarop te wys dat gemeenskappe eerder op die inhoud van geslagsrolle (bv. stereotipes) moet fokus en nie soseer moet pog om geslagsdifferensiasie te elimineer nie. Kategorisering op grond van geslag sal dus bly voortbestaan, maar die diskriminerende inhoud van hierdie kategorieë moet verander. Dit sal mettertyd daartoe bydra dat fundamentele eienskappe wat uitsluitlik met mans of vroue geassosieer en as essensieel vir die mens se voortbestaan beskou word, ook as belangrike eienskappe erken kan word indien dit deur die teenoorgestelde geslag vertoon word. In die geval sou 'n vrouepolisiebeampte wat die fisieke take uitvoer wat vroeër slegs met manlike polisiebeamptes geassosieer is, nie as afwykend gesien word nie, maar as 'n persoon wat oor kenmerke beskik om 'n taak effektief te verrig.

3.5 SAMEVATTING

Volgens die feminisme word daar sedert die vroegste tye teen vroue gediskrimineer. Vroue-aktiviste en feministe het daartoe bygedra dat die posisie van die vrou, in veral die arbeidsmark, verbeter het. Dit blyk ook dat daar bepaalde strategieë vir vroue bestaan om hierdie oënskynlike posisie waarin hulle verkeer te verbeter. Ongeag die verskille tussen geslagte bestaan daar ruimte vir sowel mans as vroue in tradisioneel “manlike” beroepe. In hoofstuk 4 word daar gefokus op afgehandelde navorsing rakende die prestasie van vroulike polisiebeamptes in hierdie tradisioneel “manlike” domein.

4. STAND VAN NAVORSING EN PERSEPSIES RAKENDE DIE ROL EN PRESTASIE VAN VROUEPOLISIEBEAMPTES

In Hoofstuk 2 is aangetoon dat vroue aanvanklik nie tot polisiëring toegelaat is nie en dat houdings teenoor hulle deur negatiwiteit gekenmerk is toe hulle wel toegelaat is. Hierdie reaksie van hulle manlike eweknieë was gefundeer op die siening dat vroue die swakker geslag is en dit nie vir vroue aanvaarbaar was om tot manlike beroepe toe te tree nie. Hoewel feminisme en die seksuele revolusie die vrou se posisie in die Westerse samelewing verbeter het, geniet vroue nog steeds nie in alle opsigte dieselfde regte as mans nie. In sommige gevalle is daarin geslaag om gelyke beregtiging vir vroue te beding en diskriminasie in 'n groot mate te beëindig (bv. Wet op Billike Werkseleenthede). Wetgewing, verandering van werwingskriteria en regstellende aksie dra daartoe by dat vroue toenemend in tradisioneel manlike beroepe, soos die polisie, aangestel word (Martin & Jurik, 1996:53). Ongeag hierdie verbeterde wetlike posisie van die vrou, impliseer dit nie dat vrouepolisiebeamptes noodwendig op interpersoonlike vlak die veronderstelde gelykheid geniet nie. Volgens Grennan (1993:172) ervaar vroue probleme om as volwaardige polisiebeamptes aanvaar te word deur hulle manlike kollegas. Die vrae wat hieruit ontstaan, is: "Waarom is dit vir die vrou moeilik om as 'n volwaardige polisiebeampte aanvaar te word?" en "Hoe vaar vroue in 'n hierdie tradisioneel manlik gedomineerde beroep?" Ten einde hierdie vrae te beantwoord, en alvorens afleidings rakende die vrouepolisiebeamptes se vermoëns gemaak kan word, is dit van belang om aandag te skenk aan persepsies rakende die vrouepolisiebeampte se rol en die prestasie wat vroue behaal het sedert hulle toelating tot polisiëring (Grennan, 2000:383).

4.1 MANLIKE AARD EN ROL VAN POLISIËRING

Die polisiebeampte vervul 'n bepaalde rol in die gemeenskap, naamlik om reg en orde te laat geskied aan die hand van wetgewing. Polisiebeamptes se taak in die gemeenskap is hoofsaaklik om die veiligheid van landsburgers te verseker. Hierdie rol kan omskryf word as 'n uitkenbare gedragspatroon wat in samehang met 'n spesifieke sosiale posisie vertolk word (Mayhall, Barker & Hunter, 1995:69).

Rolle word in die samelewing óf toegeken sonder dat 'n persoon beheer daarvoor het (bv. man,

vrou) óf verkry (bv. eggenote, polisiebeampte). Die rolle wat vervul word, bring mee dat eie en ander se gedrag gekategoriseer word en dat sekere optredes geantisipeer kan word. Aangesien elke persoon verskillende rolle moet vervul, kom rolkonflik gereeld voor. Rolkonflik kan veral te wagte wees wanneer

- persone se verwagtinge ten opsigte van die optrede wat ter sprake is by 'n rol in stryd is met die vereistes wat deur die rol gestel word (bv. 'n vrou wat polisiëring assosieer met patrolliewerk en administratiewe werk in 'n aanklagkantoor moet verrig)
- persone uiteenlopend verskil ten opsigte van hulle verwagtinge oor hoe iemand 'n rol behoort te vertolk (bv. 'n man wat verwag dat sy vrou 'n tuisblymoeder moet wees, terwyl sy die rol as 'n onderafdeling van haar beroepslewe sien)
- die amptelike omskrywing van 'n rol en hoe dit in praktyk vertolk word, uiteenlopend van aard is (bv. dat daar van 'n vrou verwag word om te alle tye soos 'n dame op te tree, maar dat resultate tydens 'n huismoessaak of 'n kroeggeveg slegs verkry word indien sy aggressief en met die nodige dwang optree).

Mayhall et al. (1995:69) meen dat "the police role includes all of these contradictions" aangesien daar sedert die totstandkoming van 'n polisiemag/-diens gefokus word op 'n spesifieke rol vir polisiebeamptes. Die basiese verwagtinge wat hieruit voortspruit, sluit in dat polisiebeamptes

- gemeenskapslede se lewens en eiendom moet beskerm
- vrede moet handhaaf
- misdaad moet voorkom
- misdadigers moet aankeer (Thibault et al., 1995:54).

Hierdie rolverwagtinge het hoofsaaklik daartoe bygedra dat die persepsie gevorm is dat polisiëring die uitvoer van take behels wat beter deur mans as vroue uitgevoer kan word. Gevolglik het mans sedert die aanvang van polisiëring die beroepsveld gedomineer. In die verband meld Yuille (1986:v) dat

the traditional roles of the police had been those of law enforcement and the maintenance of public order. As a consequence police officers were typically large-bodied males, selected for their physical abilities and trained to accept orders and enforce the law.

In teenstelling met tradisionele verwagtinge oor hoe die polisiëringsrol vervul moet word, was die mans wat in die aanvanklike polisiemagte in onder andere Amerika, Duitsland, Frankryk en Engeland gedien het, uitermate korrup en gewelddadig. Barkan (1997:464) meld in die verband dat die mans wat vir die polisie gewerf is meestal die lakeie van 'n politieke figuur was. Hierbenewens was hulle dikwels tydens hulle skofte op patrollies beskonke en het hulle knuppels op enige persoon gebruik wat soos 'n verdagte gelyk het. Hierdie polities gedelegeerde "vigilantism" is veral teen immigrante of laerklasgroepe in Amerika en Engeland gebruik en het mettertyd as die "night stick law" bekend geword. 'n Belangrike rede waarom hierdie optrede aanvaar is, is dat daar 'n broederskap tussen polisiebeamptes ontstaan het. Hierdie broederskap of polisiesubkultuur het bly voortbestaan ondanks 'n verbetering in die gehalte van persone wat vir die polisie gewerf is.

In die lig hiervan word daar vervolgens aandag geskenk aan die belang en funksionering van die polisiesubkultuur.

4.1.1 Polisiesubkultuur

In Hoofstuk 1 (afd. 1.2) is aangetoon dat 'n sterk gevestigde polisie-kultuur die subkultuur rig en sodoende polisiebeamptes se rol omskryf in hulle dag tot dag funksionering. Volgens Grennan (1993:172) word die polisie se rol tradisioneel omskryf as "maintaining order by intimidation". Hierdie paradigma kan gesien word as die basis waarop die manlike aard van die polisie-organisasie gefundeer is. Dit behels onder andere die arresteer van misdadigers deur gebruik te maak van fisieke krag. Hoewel die klem teenswoordig nie soseer op fisieke krag val nie, beklemtoon polisiebestuur steeds aspekte soos 'n goeie arrestasiesyfer en misdaadvoorkomingsinisiatiewe wanneer bevordering ter sprake is. Die ironie hiervan is dat die rol van die "nuwe generasie" polisiebeamptes toenemend divers raak. Slegs 20% van die polisie se werk hou verband met die tradisionele rol waar manlikheid, krag en arrestasie ter sprake was (Barkan, 1997:465; Grennan, 1993:172). Die manlike aard van die polisie het meegebring dat 'n polisiesubkultuur ontstaan het. Die subkultuur is hoofsaaklik 'n uitvloeisel van die polisie-organisasie wat sedert sy ontstaan klem geplaas het op die manlike aard van die werk asook dat dit uitsluitlik 'n manlike organisasie is. Dit het dus daartoe bygedra dat daar teen vroue in die

polisie gediskrimineer word op grond van hulle geslag. 'n Suid Afrikaanse studie (Bezuidenhout & Theron, 2000:27) waarby polisiebeamptes betrek is, toon dan ook dat 75% van die navorsingsdeelnemers van mening is dat die subkultuur bestaan of dat daar kliëks vorm in die verskillende afdelings van die SAPD. Respondente het die volgende as die belangrikste kenmerke van die subkultuur aangedui: misbruik van alkohol; oormatige gebruik van kru taal; windmakerigheid oftewel "show off"-gedrag; spesifieke haarstyle; die aanknoop en handhawing van spesifieke vriendskappe; en 'n obsessie met mag. Mag is veral van groot belang aangesien dit aan die polisiebeampte die vryheid gee om sekere optredes of aksies uit te voer wat nie vir 'n gemeenskaplid beskore is nie. Hoewel 33% van die respondente van mening is dat die polisie-kultuur sowel mans as vroue insluit, is 42% van mening dat dit 'n kultuur is wat steeds manlik gedomineerd is. Die siening bestaan selfs onder enkele polisiebeamptes (6%) dat vroue sal drink en vloek om in hierdie kultuur aanvaar te word.

Volgens Tracy-Stratton (1986:317) kan die polisie as 'n "subculture of males in the prime of their life" beskryf word. Polisiemanne se fokus is meestal op hulle gespierde voorkoms, netjiese uniforms, seksueel-simboliese wapens (bv. vuurwapens en knuppels) en die aura van mag wat aanwesig is, wanneer 'n polisieman in uniform is. Gesien teen hierdie agtergrond pas 'n vrou nie in by die simboliese ideëel tipe van hoe 'n polisiebeampte behoort te wees nie. Die polisie-subkultuur is dus hoofsaaklik manlik gedomineerd. Mans wat vir polisie-opleiding aanmeld, besef ook gou dat daar 'n "ons"-gevoel onder manlike instruktors bestaan. Thibault et al. (1995:23) meen dat die "ons"-gevoel 'n produk van die subkultuur is wat ook toegeskryf kan word aan die feit dat 'n polisiebeampte 'n uitkenbare kenteken en 'n vuurwapen mag dra. In hierdie verband benadruk Kirkham (aangehaal in Thibault et al., 1995:23) dat "every police officer understands that his ability to back up the lawful authority, which he represents, is the only thing which stands between civilization and the jungle of lawlessness". Hierdie siening dra daartoe by dat waardes, tradisies en gebruike wat binne die subkultuur bestaan van generasie tot generasie oorgedra word en sodoende die voortbestaan daarvan verseker. Kenmerke van die polisie-subkultuur sluit onder andere die volgende in: 'n spesifieke taalgebruik, isoteriese kennis (ervaring), interne sanksionering, eenheid (kameraadskap), sosiale isolasie van die werkpersoonlikheid asook persepsies ten opsigte van geweld, kollegas en die publiek.

- **Spesifieke taalgebruik**

Spesifieke taalgebruik impliseer dat 'n tipe "slang" of groeptaal gebruik word. Die publiek staan byvoorbeeld as die "hase" bekend omdat oortreders (publiek) die hasepad kies wanneer die polisie op die toneel verskyn. Die subkultuurtaal wat gewoonlik tussen kollegas gebruik word, word gekenmerk deur 'n vertoon van bravade (grootpraat) en vuiltaal (vloekwoorde en obseniteite) (Barkan, 1997:466; Conklin, 1998:439; De Wet, 1997:vt3; Shusta et al., 1995:26; Thibault et al., 1995:24; Van Rooyen, 1995:66).

- **Ervaring**

Ervaring asook respek vir hoër range word gerespekteer in hierdie subkultuur. Nuwe rekrute word nie dadelik aanvaar nie aangesien hulle nog nie oor genoegsame kennis beskik met betrekking tot hoe daar eintlik gepolisieer moet word nie. Ofskoon daar tydens opleiding aan rekrute voorgehou word hoe die ideale polisiebeampte moet optree, vind hulle dat hierdie ideale optrede nie vertoon word wanneer hulle met ervare polisiebeamptes in die praktyk in aanraking kom nie. Thibault et al. (1995:25) meld in die verband dat daar vier fases is waardeur die gemiddelde polisiebeampte beweeg, naamlik pseudosinisme, romantiese sinisme, aggressiewe sinisme en aftrede sinisme.

- Tydens **pseudosinisme** is rekrute positief en streef hulle die ideële tipe polisieerol na.
- **Romantiese sinisme** ontwikkel gewoonlik tydens die eerste vyf jaar nadat 'n persoon as 'n volwaardige polisiebeampte begin diens doen. Gedurende hierdie periode leer die manlike polisiebeampte sy "rol" aan binne die praktyk en raak vertrouwd met hoe die subkultuur funksioneer. Dit bring mee dat vooroordele, negatiewe houdings en gebruike (bv. aanwend van geweld om bekentnisse af te dwing) geïnternaliseer word. Deur middel van hierdie internaliseringsproses word 'n sekere houding teenoor byvoorbeeld die gemeenskap en vrouepolisiebeamptes gevestig asook die groeptaal en sekere gebruike, soos om die kantien na werk te besoek, aangeleer.
- Na ongeveer 10 jaar kan **aggressiewe sinisme** geïdentifiseer word. Tydens hierdie fase, wat ook as die subkultuur van sinisme bekend staan, word wrewel en vyandigheid opvallend (Thibault et al., 1995:25). Polisiebeamptes wat in die fase is, is negatief teenoor topbestuur,

gebruik meestal eie diskresie, voel hulle ken die sisteem en voer die rol, wat die subkultuur as ideaal voorskryf, op 'n rigiede wyse uit. Dié groep is hoofsaaklik daarvoor verantwoordelik dat vroue nie maklik deel van die subkultuur word nie.

- **Aftrede sinisme** hou verband met aanvaarding en afsluiting van wat bereik en nie bereik is nie aan die einde van die polisieloopbaan. Hierdie afsluiting ("closure") het te make met 'n persoon se eie siening. Die sisteem en subkultuur se leemtes word aanvaar en die persoon is gemaklik met hoe die sisteem funksioneer (<http://www.ncjrs.org/unojust/policing/rea641.htm>; Conklin, 1998:439; Mayhall et al., 1995:227; Reiner, 1996:737; Thibault et al., 1995:25).

- **Interne sanksionering en kameraadskap**

Interne sanksionering en 'n eenheidsgevoel (kameraadskap) is kenmerke van die subkultuur wat manifesteer sodra 'n polisiebeampte vertrou is met die funksionering van die subkultuur. Die subkultuur skryf basiese reëls voor ten opsigte van watter optrede geld onder sekere omstandighede en watter "straf" opgeglê moet word indien 'n lid nie hierdie interne sanksionering respekteer nie. 'n Voorbeeld is respek en optrede teenoor 'n persoon met 'n hoër rang. 'n Polisiebeampte wat fouteer, word meestal geakkommodeer deur hom byvoorbeeld te verplaas of na 'n ander afdeling te verskuif in plaas daarvan om drastiese tugstappe teen hom te neem. As gevolg hiervan is dit dikwels vir die publiek moeilik om 'n klagte teen 'n polisiebeampte aanhangig te maak as daar nie fisiese bewysstukke beskikbaar is nie (bv. Rodney King-geval in die VSA). Kameraadskap hou verband hiermee, aangesien polisiebeamptes eerder 'n lid van die in-groep ondersteun en vertrou as om 'n lid van die uit-groep (in die geval die publiek) te ondersteun. Die polisie se beeld en derhalwe die kameraadskap wat binne die subkultuur bestaan, moet bo alle koste beskerm word. In die verband meld Conklin (1998:439) dat "officers learn how to do their jobs from the police subculture, which shares with the larger culture such values as conformity and authority, but which also includes specific values of its own such as *suspiciousness and the need to maintain respect for the police at all costs*" (my kursivering).

- **Sosiale isolasie en werkpersoonlikheid**

Polisiebeamptes wat die subkultuur aanvaar, isoleer (in die meeste gevalle) hulleself van nie-

lede en die publiek. Binne die subkultuur ontwikkel hulle 'n persepsie van wie jou kollegas is, wie die publiek is (ons en hulle) en hoe geweld gebruik moet word. Verskeie navorsers (Barkan, 1997:26; Thibault et al., 1995:28) verwys na hierdie kenmerk van die subkultuur as die werkpersoonlikheid ("working personality") van die polisiebeampte. Ten einde hierdie werkpersoonlikheid te verstaan, maak Tamber (1967:98) die volgende opmerking: "I will argue that separateness from the public leaves the policeman free to make negative moral judgements about a person's character and that without feelings of isolation a policeman's job should be untenable".

Polisiebeamptes kan hulleself deur middel van die werkpersoonlikheid distansieer van hulle kliënte (gemeenskap) en skokkende insidente asook van kollegas wat nie binne die subkultuur tuishoort nie (bv. vroue en ander rasse-groepe). Sowel die gevaar, wat polisiebeamptes se werk inhou, as die gemeenskap se vyandigheid teenoor hulle dra daartoe by dat die subkultuur hierdie "mentaliteit" van onbetrokkenheid voorskryf. Aanvaarding van die werkpersoonlikheid word gekenmerk deur outoriteit binne die polisie te erken, die vertoon van sinisme en agterdogtigheid asook die gebruik van eie diskresie. Dit dra daartoe by dat polisiebeamptes die gebruik van geweld as hulle enigste opsie vir onderhandeling in die "ons"- "hulle"- tweestryd beskou (die sg. John Wayne-sindroom) (Barkan, 1997:466; Champion & Rush, 1997:72; Conklin, 1998: 439).

Hierdie isolasie en waarde-oordele geld ook vir kollegas soos vroue wat nie as "regte" polisiebeamptes beskou word nie. Die vrou sukkel gewoonlik om deel te word van hierdie subkultuur of ethos, aangesien dit spesifieke rolle en vermoëns voorskryf. Vroue wat wel in die "brotherhood" aanvaar word, moet "een van die ouens" word (dit geld veral vir die ou generasie polisiebeamptes). Shusta et al. (1995:49) noem in hierdie verband dat die meeste vrouepolisiebeamptes met hulle optrede oorkompenseer wanneer hulle poog om deur manlike lede van die subkultuur aanvaar te word. Hulle word gewoonlik as hard, koud en onemosioneel beskryf. Hierdie vrouepolisiebeamptes staan as "Jane Waynes" bekend aangesien hulle mans met vloekery probeer oortref en meer aggressief as mans wil voorkom. Sommige vrouepolisiebeamptes gebruik net soveel alkohol of kru taal as hulle manlike kollegas om te wys dat hulle wel lid van die subkultuur is (Bezuidenhout & Theron, 2000:27). Indien 'n vrou te aggressief of te vroulik is, is dit hoogs waarskynlik dat haar manlike kollegas haar nie ernstig sal opneem nie. Die rolkonflik wat hier ter sprake is, is dat vrouepolisiebeamptes aggressief genoeg moet wees om polisiewerk te verrig, maar in so 'n mate vroulik moet bly dat hulle deur manlike

eweknieë aanvaar word. Verder moet hulle sensitief genoeg wees om sensitiewe sake op dieselfde wyse te hanteer as wat van vroue in die algemeen verwag word (Shusta et al., 1995:49). Van die respondente in Bezuidenhout en Theron (2000:25) se studie meen dat vroue-polisiebeamptes probeer kompenseer vir hulle gebrek aan fisieke krag in situasies wat dit vereis, deur verbale uitbarstings, byvoorbeeld tydens 'n tweerigtingradiogesprek of teenoor kollegas.

Die polisiebeampte se rol het dramaties verander van 'n manlike, aggressiewe en dominerende rol waar probleemoplossing berus het op eie diskresie, arrestasie en fisieke krag na 'n meer fasiliterende rol waar gepoog word om as probleemoplosser op te tree. Hoewel polisiebeamptes se rolle geleidelik verander, is die subkultuur gevestig en sal die invloed wat dit het op hoe polisiebeamptes hulle rol sien, nie sonder meer verdwyn nie. Ondanks die feit dat die polisie-subkultuur nog bestaan, is dit nodig om aandag te skenk aan die rol van die moderne polisiebeampte wat veronderstel is om vry van subkultuurbeïnvloeding te wees.

4.1.2 Rol van die moderne polisiebeampte

Volgens Ainsworth (1995:147) word die moderne polisiebeampte gekonfronteer met 'n "onmoontlike" rol om te vervul. In die verlede is sterk mans wat outoriteit kon afdwing, goed gevrees in huisgevegte, baie kon drink, lojal was teenoor kollegas wat 'n fout begaan het en populêr was onder die skoner geslag, as die rolmodel van die ideale tipe polisiebeampte beskou (Yuille, 1986:v).

Hierdie rol het egter drasties verander sedert die gemeenskap se klem toenemend op menseregte val en die erkenning van diversiteit belangriker geraak het in die moderne samelewing. 'n Direkte uitvloeisel hiervan is dat die regte van groepe waarteen tradisioneel gediskrimineer is (o.a. vroue), teenswoordig meer aandag geniet en dat gelyke regte konstitusioneel gewaarborg word (Flowers, 1987:170; Kaganas & Murray, 1994:1; Martin & Jurik, 1996:53). In Suid-Afrika bepaal die Konstitusie asook regstellende aksie dat die vrou se posisie in Suid-Afrika teenswoordig beter is as wat dit vantevore was, dat vroue se kans om bevorder te word verbeter het en dat ander voordele soos byvoorbeeld voorgeboortelike gesondheidsorg aan alle vroue beskikbaar is. Die verandering het ook meegebring dat die rol van die vrou in die SAPD verander het. Volgens beleidsveranderinge wat sedert 1994 in die SAPD van krag is, verdien vroue en mans dieselfde salarisse, mag vroue dieselfde dienste as

mans verrig, op dieselfde bevorderingsmoontlikhede as mans aanspraak maak en topbestuursposte beklee (Senior Superintendent Johan Smal, Senior Kommunikasiebeampte, Menslikehulpbronbestuur, SAPD, persoonlike mededeling, Julie 25, 2000). Volgens Bezuidenhout en Theron (2000:28) se studie meen 67% van die navorsingsdeelnemers dat albei geslagte ewe goed aanpas by die transformasieprosesse wat teenswoordig in Suid-Afrika aan die gang is en dat transformasie vroue die geleentheid bied om polisiebeamptes in die ware sin van die woord te word.

Indien in ag geneem word dat slegs 15-20% van alle oproepe wat die polisie ontvang verband hou met klagtes waar fisieke krag en uitputtende aktiwiteite nodig is, kan gesê word dat moderne polisiëring strydig is met die prioriteite wat die subkultuur voorskryf. In teenstelling met die aggressie, agterdog, isolasie, outoriteit en manlikheid wat die subkultuur voorstaan, vereis die moderne samelewing dat 'n polisiebeampte fasiliterend, konsulterend, sensitief en neutraal moet wees (Dantzker, 1995:17).

Die moderne polisiebeampte moet dus buiten hulle sensitiwiteit en neutraliteit teenoor mekaar en gemeenskapslede, probleme en konflik kan oplos, persoonlike stres kan hanteer, as arbiter kan optree asook die vereistes van die polisierol met takt kan uitvoer. Ten opsigte van hierdie rolvervulling is die volgende aspekte onder andere van belang: opleiding; aard van die polisierol; leierseienskappe; vaardighede; persoonlikheidseienskappe; en tipe polisiebeampte. Hoewel hierdie eienskappe essensieel is in moderne polisiëring, veroorsaak die bestaan van die polisie subkultuur en die vereistes wat dit voorskryf om 'n "goeie polisieman" te wees dat rolkonflik ontstaan.

Hoewel aangepaste opleiding as 'n oplossing hiervoor aanbeveel word, is dit nie 'n eenvoudige taak om polisie-opleiding te verander of diversiteitsprogramme te implementeer nie. Die rede hiervoor is dat die subkultuur reeds gevestig is aangesien dit van generasie tot generasie oorgedra word en die meeste instruktors by polisie-opleidingskolleges gesoute manlike polisiebeamptes is wat deel van die subkultuur vorm. Verder bestaan die top- en middelbestuur van die polisie meestal uit die "ou generasie" manlike polisiebeamptes, wat die subkultuur se belange op die hart dra (Ainsworth, 1995:149; Thibault et al., 1995:281). Dit impliseer dat dieselfde werkpersoonlikheid wat al generasies bestaan aan rekrute oorgedra word en dat dit deur hulle hoofde versterk word sodra hulle na opleiding as polisiebeamptes begin diens doen. Volgens Barkan (1997:491) diskrimineer hierdie werkpersoonlikheid teenoor anderskleuriges en

vrouepolisiebeamptes. Die nuwe werkpersoonlikheid wat van die moderne polisiebeampte verwag word, word dus verdring deur dit wat die subkultuur voorskryf.

Van die moderne polisiebeampte word vereis om aan al die verwagtinge van hulle portuurs en toesighouers asook die media, gemeenskap en politici te voldoen. 'n Polisiebeampte wat dus die veranderde of moderne verwagtinge nastreef, kan sy of haar loopbaan benadeel aangesien dit bots met die subkultuur se waardes wat vir die ou garde van belang is. In die verband meld Champion en Rush (1997:77) dat "being considered 'soft', 'liberal', or having a 'social worker' mentality could easily ruin the career aspirations of young police officers". Indien 'n polisiebeampte meer empatie met die gemeenskap toon en alle kollegas oor dieselfde kam skeer, word sy vermoëns deur sy portuurs en die bestuur bevraagteken. Die rede hiervoor is dat hy as 'n persoon gesien word wat nie "regte" polisiewerk kan doen nie. 'n Belangrike aspek wat hier ter sprake is, is dat "macho" polisiebeamptes gewoonlik 'n klop op die skouer ontvang en as rolmodelle deur die bestuur voorgehou word. Diegene "not fitting the mold were ignored and isolated, a practice often sanctioned by managers" (Champion & Rush, 1997:78).

Hoewel daar veranderinge in die SAPD plaasvind, is die topbstuur hoofsaaklik manlik (vgl. Tabel 1, Hfst. 2). 'n Groot aantal blanke mans, afkomstig uit die "ou skool", lewer steeds insette oor hoe polisiëring en opleiding daar moet uitsien. Vereistes om sosiale, politieke, wetlike, en administratiewe verandering te laat plaasvind, kan dus vir hierdie persone problematies wees (Dantzker, 1995:1; Rwelamira, 1997:55).

Die houding van die "ou skool"-polisiebeamptes teenoor vroue en die nuwe generasie polisiebeamptes is gewoonlik negatief. Algemene redes wat hiervoor aangevoer word, is dat vroue nie "ware" polisiewerk kan doen nie en diegene wat nuwe rolle wil voorskryf, nie weet wat polisiëring werklik behels nie. As gevolg van hierdie benadering kan sommige vrouepolisiebeamptes blootgestel word aan seksuele teistering en ander wanpraktyke soos om bevordering terug te hou (Barkan, 1997:492).

Ofskoon vroue meestal oor al die kwaliteite beskik om die rol van die nuwe generasie polisiebeampte ten volle na te kom, word hulle nie so geredelik in die praktyk aanvaar nie (Barkan, 1997:492; Shusta et al., 1995:27; Thibault et al., 1995:41; Tracy-Sratton, 1986:307). Navorsing (Bezuidenhout & Theron, 2000:25) in Suid Afrika toon dat die meerderheid polisiebeamptes (84%) wat aan die studie deelgeneem het van mening is dat manlike en vroulike-

polisiebeamptes dieselfde take kan verrig. Ondanks hierdie mening dui die respondente ook aan dat vroue steeds meer administratiewe werk as manlike polisiebeamptes verrig en dat vrouepolisiebeamptes verkies dat die man die patrollievoertuig moet bestuur wanneer hulle saam werk. Die uniform wat vroue dra, dra daartoe by dat hulle as minder vroulik geëtiketteer word. Hierdie etiket veroorsaak in baie gevalle dat die vrouepolisiebeamptes wat saam met hulle manlike eweknieë werk as "staatsmatrasse" (seksueel promisku) uitgekryt word. Hierdie toedrag van sake veroorsaak rolkonflik (Bezuidenhout & Theron, 2000:27). Dit is negatief vir die polisie aangesien gelyke beregtiging wat deur wetgewing gereël word asook die implementering van 'n nuwe polisiëringstyl, naamlik gemeenskapspolisiëring belemmer kan word. Die rede hiervoor is dat vrouepolisiebeamptes 'n belangrike rol in die nuwe polisiëringstyl kan speel.

4.1.2.1 Gemeenskapspolisiëring

Gemeenskapspolisiëring het ongeveer drie dekades gelede (± 1970) die lig gesien. Dit behels 'n vennootskap tussen die polisie en die gemeenskap ten einde misdaad te bekamp en probleme in die gemeenskap op te los. Kenmerkend van gemeenskapspolisiëring is 'n nuwe filosofie waardeur die gemeenskap bemagtig word om vir die polisie behulpsaam te wees om woonbuurte en besigheidsentra misdaadvry te maak. Belangrike elemente wat hier ter sprake is, benewens vennootskapsluiting, is onder andere wedersydse vertroue, probleemoplossing, konsultasie, beskerming van menseregte, deursigtigheid, verandering van polisiëringstyl (proaktief i.p.v. reaktief), spanwerk, deelnemende bestuur, 'n breër polisie rol, delegasie van gesag, wedersydse aanspreeklikheid, uitruil van inligting en sensitiewe mensgerigte polisiëring (Champion & Rush, 1997:97; Stevens & Yach, 1995:9; Trojanowicz, Kappeler, Gaines & Bucqueroux, 1998:5; Van Rooyen, 1995:22; Watson et al., 1998:29).

Hoewel vroue dikwels nie as volwaardige polisiebeamptes beskou word nie vanweë die polisie-subkultuur se nie-aanvaarding van hulle nie, dui die vereistes wat aan die moderne gemeenskapspolisiëringsbeampte (GPB) gestel word daarop dat vroue met gemak in dié rol inpas. Ondanks die geskiktheid van vroue om as GPB's diens te verrig, word hulle effektiewe taakverrigting gedwarsboom deur dubbelstandaarde wat ten opsigte van vrouepolisiebeamptes gehandhaaf word. Een van die belangrikste wyses waarop hierdie dubbelstandaarde geopenbaar word, is deur vroue enersyds as kollegas te erken en om hulle andersyds aan seksuele teistering in die werksituasie bloot te stel.

4.1.3 Seksuele teistering

Navorsers (Champion & Rush, 1997:151) wys daarop dat die seksuele teistering van vroue in die beroepswêreld daaglik toeneem en daaraan toegeskryf kan word dat vroue sedert die 1970's toenemend die huishouding vir 'n beroep verruil het. Die verandering van die vrou se sosiale posisie om 'n keuse te kan uitoefen oor haar rol, naamlik óf om 'n tuisteskepper óf om 'n beroepsvrou te wees, is te danke aan die feminisme. Hierdie veranderinge het daartoe bygedra dat vroue tradisioneel manlike beroepe (bv. die polisie) as 'n loopbaan kan kies. Ten spyte van die deurbraak wat die feminisme gemaak het om gelyke beroepsgeleenthede vir vroue moontlik te maak, kom ongelyke behandeling steeds voor. 'n Wyse waarop die vrou van haar gelykheid met die man ontnem kan word, is deur seksuele teistering in die werksmilieu.

Verskeie outeurs wys daarop dat vrouepolisiebeamptes, net soos ander vroue wat beroepe beoefen, deur hulle manlike eweknieë seksueel geteister word (Barkan, 1997:492; Koss et al., 1994:133; Grennan, 1993:173; Shusta et al., 1995:47; Thibault et al., 1995:269). Ter ondersteuning hiervan word in 'n internetartikel (<http://www.feminist.org/police/stats.html>) vermeld dat meer as 90% polisievrue aan seksuele teistering blootgestel word. Seksuele teistering beteken nie net direkte seksuele toenadering nie, maar sluit ook suggestiewe opmerkings, grappies, voorstelle en aanraking in. In die verband word gekonstateer dat die "male-dominated police culture employs frequent sexual jokes and sexual harassment to limit women's behavioral options". Die meeste van die vroue (96%) waarna in die internetartikel verwys word, het dan ook emosionele probleme ervaar indien die seksuele teistering van 'n ernstige aard was of voortdurend plaasgevind het. Hierbenewens affekteer seksuele teistering meestal ook vroue se werksprestasie.

Mans word volgens waardes, wat die man as meer superieur as die vrou uitbeeld, gesosialiseer. Dit dra daartoe by dat mans spanning ervaar en bedreig voel wanneer vroue hulle "superieure" posisie probeer oorneem. Manlike polisiebeamptes wat bedreig word deur vrouepolisiebeamptes, wat hulle tradisioneel manlike domein betree, kan seksuele teistering gebruik om hulle meerderwaardigheid te probeer bewys. 'n Verdere bedreiging van die manlike identiteit en magsposisie kan plaasvind wanneer vroue op gelyke voet met mans aangestel word. 'n Wyse waarop mans probeer om hulle superieuriteit te bewys, is deur gebruik te maak van geslagsstereotipering (vgl. afd. 3.3). Dit impliseer dat vroue deur middel van onder andere seksistiese en seksueel gekleurde grappe, suggestiewe opmerkings, aanraking (bv. streel of

knyp) en geforseerde seksuele interaksie “op hulle plek” gesit word oftewel om vroue te laat “besef” dat hulle seksobjekte is wat nie met mans kan meeding nie.

Vroue wat met mans meeding in hierdie tradisioneel manlike arena oortree 'n kulturele stereotipe, naamlik dat vroue

- nie aggressief mag wees nie
- nie gehard of taai mag wees nie
- nie die vermoë besit om mans te beskerm nie
- veronderstel is om vroulik te wees en dus nie beroepe moet volg wat tradisioneel manlik is nie
- aangewese is om na die gesin om te sien en nie met mans in die beroepswêreld moet meeding nie

Hierdie vroue word dus geëtiketteer as vroue wat nie hulle vroulike rol in die samelewing wil nakom nie en gevolglik tradisionele geslagsvoorskrifte oortree (<http://www.feminist.org/police/stats.html>) (vgl. afd. 3.3). Navorsing (<http://www.feminist.org/police/stats.html>) wat in Brittanje onderneem is, toon dat 90% vroue wat weens swangerskap ophou werk, na die bevalling weer die beroepswêreld betree. In teenstelling hiermee keer slegs 1,6% polisievrue terug na hulle beroep as polisiebeampte nadat hulle 'n baba gehad het. Die verklarings wat hiervoor aangebied word, is dat hulle moontlik die tradisionele rol as versorger en opvoeder voltyds nakom of 'n beroep kies wat hulle nie aan die manlik gedomineerde polisiekuiluur blootstel nie. Een van die belangrikste redes wat vroue in die verband aanvoer, is dat hulle onwillig is om terug te keer na 'n beroep waar seksuele teistering so algemeen voorkom. In die verband meld Shusta et al. (1995:47) dat seksuele teistering in sowel die privaatsektor as in staatsinstansies voorkom, maar “it is particularly a problem in law enforcement - an occupation that is still mostly male”. Volgens hierdie vroue is dit die manlike karakter en die “macho”-beeld van die polisie wat seksuele teistering as't ware aanvuur. Die siening dat manlikheid bewys kan word deur vroue te laat swig voor manlike sjarme, is 'n eienskap van die polisiesubkuiluur wat sedert sy ontstaan voorkom.

Vrouepolisiebeamptes swyg meestal wanneer hulle seksueel geteister word, aangesien hulle vrees dat hulle deur manlike senior offisiere, wat gewoonlik lede van die subkultuur is, benadeel sal word wanneer bevordering en ander voordele (bv. om 'n middag af te kry) ter sprake is (Holdaway & Parker, 1998:40; Thibault et al., 1995:269). Sommige polisievrue aanvaar die seksuele teistering gelate en wend geen poging aan om dit te beëindig nie aangesien hulle glo dat die "aanvaarding" daarvan positief deur hulle manlike seniors beoordeel sal word. Verder verkeer hulle ook soms onder die wanindruk dat dit belonings (bv. 'n verhoging of bevordering) sal meebring. In praktyk staan dit as "teenprestasie-teistering" bekend (Van Jaarsveld et al., 1999:339).

Sommige polisievrue lok seksuele teistering uit ten einde hulle posisie te verbeter of om na 'n hoër rang bevorder te word. Shusta et al.(1995:47) konstateer in die verband dat "women, too, can be offenders when they initiate sexual jokes or innuendos and use provocative language with men". Ter staving hiervan meld Hal Brown (<http://www.geocities.com/~halbrown/bogshrink7.htm>) dat vroue se gebruik van hulle seksualiteit om seksuele teistering uit te lok ten einde hulle doelwitte te verwesenlik, algemeen in die polisie voorkom. Hierdie optrede is egter moeilik om te bewys aangesien manlike polisiebeamptes hulle meestal blind hou vir die gedrag omdat hulle soms self skuldig is aan seksuele teistering. Bezuidenhout en Theron (2000:26) se studie toon dat slegs 16% van die respondente die mening huldig dat vrouepolisiebeamptes hulle seksualiteit gebruik om voordele in die werkplek te bekom. Vyftig persent was dit egter eens dat toegewings meer geredelik in die geval van vroue gemaak word. Hierdie toegewings sluit onder andere in om nie skofte te werk nie en middag af te kry. 'n Swart respondent wat in sowel stedelike as plattelandse areas diens gedoen het, wys daarop dat hy daarvan bewus is dat sommige swart vrouepolisiebeamptes seksuele gunsies aan hulle manlike toesighouers bied vir voordele soos om 'n middag af te kry of om nie skofte te werk nie. Verder dien gemeld te word dat swart respondente aangedui het dat seksuele teistering nie in die swart kultuur bestaan nie. Sowel mans as vroue "mag" minnaars (*nyatsi*) hê solank as die huweliksmaat nie daarvan weet nie. Swart mense is ook nie soos blankes geneig om in die openbaar toenadering te soek nie, maar eerder in privaatheid. Die swart kultuur is ook verdraagsamer as die blanke kultuur rakende seksuele toenadering in die werksplek op voorwaarde dat dit nie in die teenwoordigheid van 'n ander plaasvind nie.

'n Verdere probleem is dat sommige bekwame vrouepolisiebeamptes "go along to get along" oftewel hulle aanvaar seksuele teistering gelate omdat hulle geen oplossing daarvoor sien nie.

Hierdie dilemma word verder gekompliseer deurdat sommige vroue wat in hoë bestuursposisies aangestel word, begin optree soos daar van hulle deur die manlike organisasiekultuur “verwag” word. Die vroue, wat betrokke is by kollektiewe (gemeenskaplike) beplanning, funksionering en besluitneming, aanvaar dat seksuele teistering die individu en nie die organisasie se probleem is nie. Hulle streef dus die gemeenskaplike siening na van hoe ‘n polisiebeampte moet wees ondanks die nadele wat dit op seksuele vlak vir polisievrue kan inhou.

4.1.4 Fisieke krag

Algemene kritiek wat manlike polisiebeamptes opper wanneer vrouepolisiebeamptes se rolvervulling ter sprake is, is dat hulle nie aan die vereistes vir fisieke krag voldoen om polisiewerk na wense uit te voer nie. Tradisioneel het sowel die gemeenskap as manlike polisiebeamptes aangevoer dat polisiewerk fisieke krag vereis waarvoor vroue nie beskik nie en dat hulle liefsvriendelik moet bly en werk verrig wat by die vrou se fisieke vermoëns pas. Volgens Muro (1980:43) dra twee stereotipes tot hierdie siening by. Eerstens word vroue oor die algemeen as te swak (emosioneel en fisiek) en besluitloos beskou. Tweedens word polisiebeamptes as taai, manlik en fisiek dominerend geëtiketteer. Hierdie sienings wat op die geslagsteorie berus, word gestaaf deur Mayhall et al. (1995:130) wat bevestig dat die meeste polisie-organisasies tydens rekrute-opleiding hoofsaaklik op die fisieke aspek van polisiëring fokus. Die temas wat gewoonlik tydens opleiding aandag ontvang, is selfverdediging, fiksheid, wapengebruik, voertuighantering (bestuurvaardighede), eerste hulp, polisieprosedures en strafreg. Soos reeds vermeld, spandeer moderne polisiebeampte minder as 20% van hulle tyd aan polisiëringstake wat vaardigheid in bogenoemde aktiwiteite vereis sodra hulle in die praktyk staan. Aspekte soos konflikhantering, probleemoplossing, diversiteitspolisiëring en gemeenskapspolisiëring is teenswoordig die hoofsaak van polisiebeamptes.

Ondanks die siening dat fisieke krag en fiksheid *bona fide* eienskappe vir goeie polisiëring is, word daar nadat die basiese opleiding deurloop is selde geëvalueer in watter mate polisiebeamptes hulle fiksheid en krag in stand hou (Thibault et al., 1995:253). Die moontlikheid bestaan dus dat die fiksheid en krag wat by opleiding ter sprake was binne afsienbare tyd afneem. Ongeag ‘n gebrek aan bewyse dat manlike polisiebeamptes se vlak van fiksheid en krag onveranderd bly, wys Barkan (1997:492) daarop dat manlike polisiebeamptes geneig is om eerder ‘n ander manlike kollega saam met hulle te laat werk wanneer hulle ‘n gevaarlike toneel ondersoek. In die verband meld hy dat “police work involves the potential for dangerous

confrontations with suspects and other citizens, women police officers face the additional burden of overcoming widespread doubts of their ability to handle themselves during such incidents”.

Aangesien manlike polisiebeamptes vroue dikwels as die swakker geslag beskou, bestaan die neiging by hulle om paternalisties (vaderlik) teenoor vroulike kollegas op te tree. Dit beteken dat hierdie mans bekommerd is oor hulle vrouekollegas se veiligheid in 'n gevaarsituasie. Enersyds “beskerm” sommige mans die vroue deur ridderlik teenoor hulle op te tree en andersyds is daar manlike polisiebeamptes wat vroue doelbewus alleen in gevaarsituasies instuur om sodoende te bewys dat vroue nie oor die fisieke krag beskik om manswerk te doen nie. Laasgenoemde groep is dikwels ook traag om vroue by te staan as daar vir ondersteuning gevra word. Ter staving hiervan meld Martin en Jurik (1996:68) die volgende: “Often, supervisors assigned women to dangerous foot beats alone (while men worked in pairs), overzealously enforced rules, depressed women’s performance evaluations, sexually harassed them, and ignored women’s mistreatment by fellow officers”.

Volgens Grennan (2000:395-396) is daar manlike polisiebeamptes wat toegee dat vroue-polisiebeamptes, ondanks beperkte fisieke krag, in staat is om die polisiëringsrol suksesvol te kan uitvoer. Hulle erken ook dat die vroue gewoonlik oor beter interpersoonlike vaardighede as manlike polisiebeamptes beskik. In Bezuidenhout en Theron (2000:25) se studie het 75% polisiebeamptes die mening geopper dat vroue beter bevoeg as mans is om sekere sensitiewe sake soos verkragting, huishoudelike geweld, seksuele mishandeling en sake wat onderhandeling vereis, te hanteer

Ondanks hierdie vermoëns waarvoor vrouepolisiebeamptes beskik, veroorsaak die tradisionele houdings wat deur die topbestuur gehandhaaf en deur die polisie-subkultuur ondersteun word, dat die persepsie van vroue as nie geskik vir polisiëring nie, bly voortbestaan. 'n Argument wat ter staving hiervan geopper word, is dat vroue se gebrek aan fisieke krag meebring dat hulle nie die vereiste polisie-opleiding kan deurloop nie. Hulle opleiding moet dus aangepas word wat veroorsaak dat hulle nie ten volle toegerus is vir die polisiëringstaak nie. Die betekenisvolste tradisionele houding wat hier ter sprake is, is dat die polisie-rol 'n man se werk is wat fisieke krag vereis en slegs deur dapper mans uitgevoer kan word. Hierdie diepgewortelde houding het 'n invloed op die volgende veranderinge rakende vrouepolisiebeamptes:

Die suksesvolle implementering van sosiale verandering (bv. gelyke regte aan vroue) wat teenswoordig moet plaasvind, word deur negatiwiteit van manlike polisiebeamptes belemmer. In die lig hiervan kan gepostuleer word dat manlike polisiebeamptes (topbestuur ingesluit) wat die tradisionele houding huldig, dat vroue nie oor die fisieke vermoë beskik om 'n polisiebeampte te wees nie, die demokratisering van die polisie belemmer asook die houding van rekrute negatief beïnvloed.

Die bevordering van sosiale of gemeenskapshoudings teenoor die vrouepolisiebeampte word deur die organisatoriese en subkultuur wat bestaan, gestrem (Grennan, 1993:172; Grennan, 2000:394). Indien manlike beamptes nie vertrou in hulle vroulike eweknieë toon nie, sal dit vir die gemeenskap moeilik wees om 'n vertrouensverhouding met vrouepolisiebeamptes op te bou.

Die transformasieproses binne die SAPD en die rol van die vrouepolisiebeampte kan dus in so 'n mate benadeel word dat dit effektiewe polisiëring benadeel. Aleem (1991:v) meld in die verband dat gelyke status in polisiëringsrolle fundamenteel vir suksesvolle polisiëring. Daar is egter steeds weerstand, veral as vroue goed presteer of 'n hoër rang as 'n man bekleed. Hierdie probleem kan moontlik deur verbeterde opleiding die hoof gebied word.

4.1.4.1 Opleiding

In die verlede het vroue aangepaste basiese opleiding (bv. minder klem op fisieke aktiwiteite) deurloop. Mans en vroue is meestal apart opgelei en vrouerekrute het beperkte opleiding in selfverdediging, wapenhantering, gevorderde motorvoertuigbestuur en patrollieprosedures ontvang (Muro, 1980:119; South Africa Yearbook, 1995:207). Sedert vroue tot aktiewe polisiëring toegelaat is, het opleidingstegnieke en -vereistes sodanig verander dat vroue dit met gemak kan deurloop. Volgens Joss (1994:37) is daar meer fokus op die bemeestering van verskillende vaardighede in plaas van net vaardighede wat fisieke krag vereis. Die tradisionele houding rakende fisieke krag en die opleiding van vroue is dus nie meer ter sprake nie aangesien daar groter klem gelê word op vaardigheid as op fisieke krag.

Hoewel opleiding teenswoordig meer behoeftegesentreer is, is daar polisiemagte wat steeds fisieke opleidingsvereistes stel. Dié opleiding wat meestal net deur mans deurloop kan word, sluit byvoorbeeld fisieke oefeninge soos wyegreepoptreкке ("pull-ups"), opstote ("push-ups") en

maatjie-dra ("buddy PT") in. Met die uitsondering van enkele vroue wat wel in staat is om hierdie fisieke opleiding te deurloop, ondervind die meeste vroue hiermee probleme omdat hulle nie oor genoeg fisieke krag beskik nie. Indien daar slegs op die fisieke vermoëns gefokus word, sal 'n groot aantal vroue as gevolg van hulle swakker fisieke vermoëns nie die opleiding suksesvol kan deurloop en polisiebeamptes word nie. Dit sou meebring dat vroue wat waarskynlik goed sal vaar in ander polisiëringstake soos konfliktoplossing en die uitvoer van take wat 'n goeie balans verg soos om op 'n dun balk te loop (iets wat vroue gewoonlik beter as mans doen) van polisiëring uitgesluit word. Muro (1980:101) benadruk die moontlikheid dat 'n vrou wat nie goed vaar in een faset nie, moontlik beter in 'n ander faset van die werk sal vaar. In die verband maak sy die volgende stelling ten opsigte van polisie-opleidingsinstansies: "Some ... have revised their requirements, not because they discriminated against women who have less physical strength than men, but because they were not really relevant to the actual work of a police officer". Hieruit kan afgelei word dat polisie-opleidingsinstansies meer fokus moet plaas op diversiteit, aangesien sowel manlike as vroulike polisiebeamptes bepaalde rolle het om te vervul. Opleiding moet derhalwe op so 'n manier gestruktureer word dat die legio uitdagings waarmee die moderne polisiebeampte gekonfronteer word, aangespreek kan word.

'n Studie (<http://www.ncjrs.org/unojust/policing/rea641.htm>) wat Pagon en Lobnikar (1996) onderneem het, het aan die lig gebring dat vroue wat by die polisie aansluit positief is oor polisiëring, aangesien hulle van mening is dat dit 'n diverse beroep is wat geleentheid bied om onder andere met mense te werk, die gemeenskap van diens te wees en die geleentheid tot persoonlike groei bied. Die meeste van hierdie vroue het egter na hulle opleiding aangedui dat hulle ontnugter en sinies oor 'n beroep in die polisie is. Die rede wat hulle hiervoor aanvoer, is dat die opleiding militaristies van aard is en nie verband hou met die beroepsvervulling wat hulle geantisipeer het nie. Volgens bogenoemde navorsers kan die probleem oorbrug word deur tydens die werwing van vrouepolisiebeamptes en gedurende hulle opleiding meer klem te plaas op diversiteit, die sosiale dimensies van polisiëring en die geleentheid om persoonlik te groei. 'n Positiewe opleidingservaring sal ook tot 'n meer positiewe houding teenoor die rol van die vrou in die polisie bydra. Manlike opleidingsbeamptes wat nog nie van hulle vooroordeel, teenoor die vrou, afgesien het nie, moet sensitiseringskursusse deurloop. Indien hulle nie die nodige veranderinge kan aanbring om alle mense te akkommodeer nie, moet hulle na 'n ander afdeling van die polisie diens oorgeplaas word waar hulle nie negatiewe houdings teenoor vrouepolisiebeamptes en die beroep kan versterk nie. Deur die kwaliteit van opleiding te verbeter, sal vroue se ontnugtering of siniese ingesteldheid na opleiding in 'n groot mate

uitgewis kan word. Dit sal weer bydra tot die bevordering van die polisievrout se selfbeeld. Opleiding moet dus sodanig aangepas word om te verseker dat die spesifieke behoeftes en eienskappe van vroue geakkommodeer word (<http://www.ncjrs.org/unojust/policing/rea641.htm>). Indien dit gebeur, sal vroue hulle beroepsprestasie kan verbeter.

4.1.5 Prestasie van vrouepolisiebeamptes teenoor manlike polisiebeamptes

Die eerste studie wat op beroepsprestasie van vrouepolisiebeamptes betrekking het, is gedurende 1973 in Washington D.C., deur die Police Foundation onderneem. Die gevolgtrekking wat op grond van die bevindings gemaak is, is dat vrouepolisiebeamptes bevredigend presteer. Hierdie bevinding was van besondere betekenis aangesien dit die argument weerlê het dat vrouepolisiebeamptes nie die fisiek veeleisende aard van die werk wat 'n polisiebeampte moet verrig, sal kan bemeester nie (Roberg & Kuykendall, 1993:381).

Sedert die 1990's word vrouepolisiebeamptes se beroepsprestasie toenemend wetenskaplik vergelyk met dié van manlike polisiebeamptes. Tot en met die 1980's was daar beperkte wetenskaplike uitsluitel oor hoe vroue teenoor mans in die polisie vaar. In die verband meld Tracy-Stratton (1986:317) dat die meeste aannames oor vrouepolisiebeamptes se beroepsprestasie gebaseer was op seksistiese stereotipes. Hierdie toedrag van sake is verder bevorder deur die geneigdheid wat onder manlike polisiebeamptes bestaan om sodra 'n bepaalde vrou swak presteer, alle vroulike polisielede oor dieselfde kam te skeer. Die sosiale identiteitsteorie (selfkategorisering) verwys hierna as die ontwikkeling van 'n prototipe (vgl. afd. 3.2). Manlike polisiebeamptes se siening en verwagtinge dra derhalwe daartoe by dat die in-groep (mans) se persepsie van die uit-groep (vroue) 'n selfvullende profesie word. Sienings soos onder andere dat vroue slegs huishoudelike take moet verrig, nie oor genoeg fisieke krag beskik om polisiëringstake uit te voer nie en nie "manswerk" moet doen nie, maak deel uit van wat hulle van vroue verwag.

Die belangrikste bevindings rakende ooreenkomste en verskille tussen manlike en vroulike polisiebeamptes se prestasie wat na vore gekom het in die meeste studies wat na 1973 onderneem is, sal vervolgens bespreek word (Aleem, 1991:40; Cox & Fitzgerald, 1992:147; Flowers, 1987:170; Grennan, 2000:394; <http://www.feminist.org/police/ncwpAbout.html>; Martin & Jurik, 1996:86; Roberg & Kuykendall, 1993:381-382; Shusta et al., 1995:51; Tracy-Stratton, 1986:312-313; Thibault et al., 1995:254-255):

- **Ooreenkomste tussen manlike en vroulike polisiebeamptes**

- Vrouepolisiebeamptes presteer net so goed soos manlike polisiebeamptes in die uitvoering van polisiëringstake.
- Vrouepolisiebeamptes reageer net so effektief op oproepe om gevaarsituasies te ontlont as mans en tree net so bekwaam soos manlike polisiebeamptes in hierdie situasies op.
- Vrouepolisiebeamptes doen patrolliewerk net so effektief soos manlike polisiebeamptes.
- Die aantal arrestasies wat deur manlike en vroulike polisiebeamptes uitgevoer word begin toenemend dieselfde mate van sukses vertoon, hoewel vroue steeds minder persone as mans arresteer.
- Die publiek beskou vrouepolisiebeamptes as net so bekwaam soos manlike polisiebeamptes.

- **Verskille tussen manlike en vroulike polisiebeamptes**

- Vrouepolisiebeamptes is meer effektief tydens die ontlonting van potensiële gewelddadige situasies as manlike polisiebeamptes.
- Vrouepolisiebeamptes vertoon 'n minder aggressiewe polisiëringstyl as manlike polisiebeamptes.
- Vrouepolisiebeamptes word minder as manlike polisiebeamptes aangekla van onbevoegde optrede
- Vrouepolisiebeamptes hanteer diensoproepe en versoeke (bv. familietwis) beter as hulle manlike eweknieë
- Vrouepolisiebeamptes word deur die algemene publiek as aangener en bekwaamer as manlike polisiebeamptes beskou

- Vrouepolisiebeamptes word met meer respek as manlike polisiebeamptes deur die gemeenskap behandel.
- In teenstelling met manlike polisiebeamptes ondervind vrouepolisiebeamptes minder teenkanting of verset van manlike oortreders wat deur hulle gearresteer word.
- Polisiestasies word gewoonlik hoër aangeslaan nadat 'n klaer kontak met 'n vrouepolisiebeampte gehad het as wanneer die kontak met 'n manlike polisiebeampte was.
- Vrouepolisiebeamptes is minder geneig as manlike beamptes om hulle vuurwapens in gevaarsituasies te gebruik.
- Vrouepolisiebeamptes is minder geneig as hulle manlike eweknieë om 'n lid van die publiek ernstig te beseer.
- Vrouepolisiebeamptes word as emosioneel meer stabiel as hulle manlike eweknieë beskryf.
- Vrouepolisiebeamptes word as meer sensitief en hulpvaardig teenoor gemeenskaplede se behoeftes beskryf as hulle manlike kollegas.
- In teenstelling met die manlike polisiebeampte beskik vrouepolisiebeamptes nie oor die fisieke krag om 'n situasie waar die oortreder sterk, groot of onder die invloed van sekere dwelmmiddels (bv. kokaïene) is, onder beheer te bring nie.
- Vrouepolisiebeamptes is geneig om minder as hulle manlike eweknieë by voorkomende aksies betrokke te raak (bv. om 'n verdagte voetganger of bestuurder van 'n motorvoertuig voor te keer).

Hoewel die bostaande verskille en ooreenkomste hoofsaaklik impliseer dat vroue meestal goed vaar in die uitvoer van polisiëringstake word dit nie noodwendig deur alle manlike polisiebeamptes as sodanig aanvaar nie. 'n Belangrike rede wat Martin en Jurik (1996:64) hiervoor aanvoer, is dat manlike polisiebeamptes hulle polisiëringsrol interpreteer aan die hand van tradisionele kriteria wat ten opsigte van "manlikheid" en "vroulikheid" geld.

Hiervolgens word alle polisiëringstake deur manlike polisiebeamptes as “manlik” geïnterpreteer en glo hulle dat vroue (die prototipe) nie in staat is om hulle domein te betree nie. Hierdie mans se definiëring van polisiëring is aksiegeoriënteerd, gewelddadig, onvoorspelbaar en bring mee dat hulle “werklike polisiëring” bloot sien as misdadbekamping. Hierdie siening wat sedert die ontstaan van die polisie beslag gekry het en die kern van die polisiëringsidentiteit vorm, laat dus nie ruimte vir vroue nie aangesien fisieke krag wat vereis word, ontbreek. Alle prestasies word dus in terme van fisieke vermoëns omskryf. Sedert vroue die beroepswêreld betree het, het hierdie sienswyse veroorsaak dat polisiëring een van die beroepe was wat grootliks vir vroue ontoeganklik was omdat fisieke krag van tyd tot tyd wel ‘n rol speel. Mans interpreteer hulle polisiëringsrol aan die hand van hierdie unieke bate/voordeel wat hulle het. ‘n Uitvloeisel hiervan is dat manlike polisiebeamptes gewoonlik vyandig teenoor vroue staan wanneer patrolliewerk en arrestasies ter sprake is. Sodra ‘n vrou dus saam met ‘n man toegewys word om patrolliediens te verrig, voel die man dat sy fisieke krag as irrelevant beskou word (persoonlike en groeidentiteit word dus bedreig) en indien hy in ‘n fisieke konfrontasie betrokke raak, die vrou hom in sy optrede sal strem. In die verband word veral geglo dat sy hom nie sal kan bystaan en presteer soos ‘n “goeie” polisiebeampte veronderstel is om te presteer nie. Vrouepolisiebeamptes is volgens manlike polisiebeamptes nie betroubaar in gevaarlike situasies nie. Ter stawing hiervan meld Martin en Jurik (1996:65) dat

if woman cannot be trusted to aid their partners in physical confrontations, they threaten one of the basic norms of police work. Many men assert that they patrol in a more cautious (and, in their view, less effective) way with a woman partner.

Vrouepolisiebeamptes word ook deur sommige manlike polisiebeamptes as verstandelik onopgewasse vir polisiewerk beskou. Hierdie siening berus op ‘n aanname van manlike polisiebeamptes dat die vrou nie respek by die publiek kan afdwing nie. Volgens Bezuidenhout en Theron (2000:25) se navorsing het 42% manlike en 17% vroulike polisiebeamptes die mening uitgespreek dat vrouepolisiebeamptes nie deur die publiek met dieselfde mate van respek as hulle manlike eweknieë bejeën word nie. Volgens die respondente is dit veral in situasies wat fisiese krag vereis waar vrouepolisiebeamptes nie in dieselfde mate as manlike polisiebeamptes gerespekteer word nie. In hierdie verband word die vroulike liggaamsbou as die probleem geëien. In teenstelling met hierdie siening wat veral deur ‘n groot aantal manlike polisiebeamptes gehuldig word, toon resente studies (Grennan, 2000:396; <http://www.feminist.org/police/copgap.html>) dat vrouepolisiebeamptes net so opgewasse vir die polisiëringstaak as hulle manlike eweknieë is en ook net soveel en selfs meer respek afdwing.

Tewens, daar is sekere gevaarsituasies wat beter deur vrouepolisiebeamptes as deur manlike polisiebeamptes hanteer word. Die volgende stelling staaf hierdie aanname:

Exhaustive national and international research shows that women not only do the job of policing as well as men, but that increasing the numbers of women in police departments measurably reduces police violence and improves police response to domestic violence ... this record stands in stark contrast to women's dramatic under-representation in police departments ..., women are concentrated in the lowest ranks and endure widespread discrimination and sexual harassment (<http://www.feminist.org/police/copgap.html>).

Uit bostaande blyk dit dat vrouepolisiebeamptes sekere take, soos onder andere konfliktoplossing en slagofferbystand (bv. verkragting- en kinderslagoffers), met meer gemak as manlike polisiebeamptes hanteer. In aansluiting hierby meld Grennan (2000:396) dat vroulike en manlike polisiebeamptes soortgelyk presteer in die uitvoering van hulle pligte. Verder kom daar ook nie betekenisvolle verskille voor ten opsigte van beserings wat opgedoen word tydens die ontlooting van gevaarsituasies nie. In verskeie studies (<http://www.feminist.org/police/ncwpAbout.html>) is gevind dat manlike polisiebeamptes meer geneig is as vrouepolisiebeamptes om hulle vuurwapens in 'n konfliktsituasie te gebruik. Vroue gebruik ook minder onnodige geweld in situasies waarin manlike polisiebeamptes geneig is om geweld te gebruik. In teenstelling met manlike polisiebeamptes is vrouepolisiebeamptes, hetsy alleen of saam met 'n kollega, meer bereidwillig om by gewelddadige konfrontasies betrokke te raak, ongeag die moontlikheid van besering of die dood. Hoewel manlike en vroulike polisiebeamptes ten opsigte van die uitvoer van diverse take verskille vertoon, kom daar nie verskille voor wanneer hulle polisiëringsvermoë in die algemeen beoordeel word nie.

Bogenoemde studies het egter ook aan die lig gebring dat hoewel die vrouepolisiebeamptes net so bekwaam soos hulle manlike eweknieë is, hulle desnieteenstaande blootgestel word aan diskriminasie ten opsigte van rolvervulling.

4.1.5.1 Diskriminasie en rolvervulling

Diskriminasie teenoor vrouepolisiebeamptes kom op alle vlakke voor. Ofskoon die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, Wet 108 van 1996, Artikel 181(1)(d) asook verskeie ander wette soos onder andere die Wet op Arbeidsverhoudinge, Wet 66 van 1995, en die Wet op Billike Werkseleenthede van 1998 bepaal dat daar nie teen vroue gediskrimineer mag word nie, kom dit steeds in die praktyk voor (Kadalië, 1995:3; Kiesouw, 1994:14). Verskeie navorsers

(Grennan, 2000; Holdaway & Parker, 1998; Koss et al., 1994; Lunneborg, 1989; Shusta et al., 1995; <http://www.up.ac.za/gender/genfocus.htm>; <http://www.ncjrs.org/unojust/policing/rea641.htm>) skryf die stand van sake daaraan toe dat manlike polisiebeamptes in 'n groot mate vrouepolisiebeamptes se werksure en rolomskrywing beheer.

Volgens Shusta et al. (1995:49) word dubbelstandaarde in die polisie gehandhaaf. Ter illustrasie hiervan meld hulle dat die meeste vrouepolisiebeamptes in die studie wat hulle onderneem het, aangedui het dat "they had to perform better just to be measured as being equal to male officers - a double standard". Hierdie dubbelstandaard geld ook ten opsigte van kleur. Dit is veral swart vrouepolisiebeamptes wat aan dubbelstandaarde en dubbele marginaliteit blootgestel is. Manlike polisiebeamptes beskou swart vrouepolisiebeamptes bloot as "swart" of as "vroue" en nie as "polisiebeamptes" wat 'n betekenisvolle rol kan speel in polisiëring nie (Cox & Fitzgerald, 1992:150; Martin & Jurik, 1996:59) (vgl. ook afd. 3.1 rakende swart feminisme).

Manlike polisiebeamptes is ook geneig om spesifieke take aan vrouepolisiebeamptes toe te wys, soos om jeugprobleme of gesinsgeweldsake te hanteer. Vrouepolisiebeamptes moet gewoonlik ook tydens vergaderings die notules neem en huishoudelike take vervul soos om tee en koffie te maak. Volgens Holdaway en Parker (1998:45-46) word teen 'n groot aantal vrouepolisiebeamptes gediskrimineer deur hulle nie aan te wend vir die take wat hulle graag sou wou verrig nie. Gevolglik veroorsaak die rolle wat hulle vervul, frustrasie. Hoewel vrouepolisiebeamptes aandui dat hulle verkies om met jeugdige en sake waar gesinsprobleme ter sprake is te werk, meen Holdaway en Parker (1998:45) dat die keuse moontlik daaruit voortspruit dat vrouepolisiebeamptes mettertyd manlike eweknieë se definisie van die polisie-beampte se rol aanvaar en internaliseer. In die verband meld hulle dat "women officers were as enmeshed in the occupational culture as their male colleagues". Alhoewel Martin en Jurik (1996:80-81) toegee dat daar nie betekenisvolle navorsing oor vroue se aanvaarding van 'n manlik gedefinieerde rol bestaan nie, meen hulle dat die bestaan hiervan wel afgelei kan word uit die gelatenheid waarmee vroue hulle rol aanvaar.

Volgens Grennan (2000:395) het die meeste manlike polisiebeamptes nie genoeg vertroue in vrouepolisiebeamptes se vermoëns om saam met hulle te werk nie. In die verband konstateer hy dat "male officers expressed and demonstrated a lack of confidence in female peers" en meld ook dat 'n observasiestudie wat in Atlanta, VSA, oor die bestek van 'n jaar gedoen is, getoon het dat wanneer oproepe ontvang is om potensiëel gevaarlike situasies te ondersoek,

manlike polisiebeamptes sonder uitsondering gestuur is. Die manlike polisiebeamptes het ook in die meeste gevalle die leiding geneem op die tonele ondanks die teenwoordigheid van vrouepolisiebeamptes. Ondanks die mans se aanvaarding van die dominante of leiersrol het vrouepolisiebeamptes aangedui dat hulle verkies om saam met 'n manlike kollega in plaas van 'n vroulike kollega te werk. Hierdie voorkeur word deur die meeste vrouepolisiebeamptes wat aan die studie deelgeneem het, verklaar op grond daarvan dat hulle meer vertrou in manlike polisiebeamptes se polisiëringsvaardighede as in dié van vroue het. Manlike polisiebeamptes het weer op hulle beurt aangedui dat beskerming onvoldoende was wanneer vrouepolisiebeamptes saam met hulle gevaarlike polisiëringstake moes uitvoer (Remmington, 1981:167). Die rede waarom veilige rolle meer gereeld aan vrouepolisiebeamptes toegeken word en hulle dit ook aanvaar, kan toegeskryf word aan geslagsrolstereotipes en dat sowel vroue as mans gesosialiseer is om die man as beskermmer te sien (vgl. afd. 3.3). Swart respondente wat aan Bezuidenhout en Theron (2000:26) se ondersoek deelgeneem het, het aangedui dat vroue gesosialiseer word om alle huishoudelike take te verrig, terwyl mans gesosialiseer word om manlike take te verrig en beskou moet word as die hoof van die vrou.

Flowers (1989:170) voer in die verband aan dat sowel manlike onderoffisiere as offisiere se probleme om vrouepolisiebeamptes met dieselfde rang, as hulle gelykes te aanvaar, voortspruit uit hulle kulturele rol as beskermers van vroue. Indien hulle die vrou as gelyke aanvaar, moet dié rol prysgegee word. In teenstelling hiermee toon Bezuidenhout en Theron (2000:27) se studie dat die meerderheid polisiebeamptes (92%) van mening is dat vrouebevelvoerders dieselfde outoriteit as manlike bevelvoerders afdwing. Volgens hierdie respondente bepaal bestuurstyl, eerder as geslag, die houding van ondergeskiktes teenoor die bevelvoerder. Diegene wat nie hiermee saamgestem het nie (6%), was van mening dat vroue se selfbeeld nie genoegsaam ontwikkel is om gesag af te dwing nie. Vroulike toesighouers is dus eerder geneig om die vrede te bewaar en probleme nie direk aan te spreek nie, ten einde hulle populariteit te behou. Sommige respondente (16%) het aangedui dat hulle sal verkies om persoonlike probleme met 'n vrouebevelvoerder te bespreek aangesien sy meer empaties sal wees.

Volgens Hal Brown (<http://www.geocities.com/~halbrown/bogshrink7.htm>) doen die meeste vrouepolisiebeamptes wat manlike beamptes van hulle verwag en tree hulle ook op so 'n wyse op dat hulle aanvaar word. Ter staving hiervan wys Grennan (2000:395) daarop dat manlike polisiebeamptes meestal die inisiatief neem om aan vrouepolisiebeamptes voor te skryf en dat hulle geneig is om beskerming te bied sonder dat die vroue daarvoor vra. In teenstelling

hiermee voel manlike polisiebeamptes bedreig deur 'n vrouepolisiebeampte wat haar "man" kan staan. Hoewel manlike polisiebeamptes 'n voorkeur het vir kollegas wat kan veg, taai is en hulle kan ondersteun as dit nodig is, word vroue nie as die ideaal gesien om so 'n posisie te vul nie. Ter ondersteuning voer hulle aan dat "women are slower to get permanent scout cars and are assigned to quieter beats and to the station house more often than men with similar seniority". Dit spruit voort uit die kulturele siening dat vroue nie veronderstel is om te veg, taai te wees en 'n man in 'n gevaarlike situasie te ondersteun nie. Hoe meer 'n vrou dus in ooreenstemming met die verwagte optrede van 'n polisieman optree, hoe minder tree sy soos 'n vrou op en hoe onaanvaarbaarder word sy vir haar manlike kollegas. Ongeag of vrouepolisiebeamptes soos kollegas probeer optree "woman officers were nevertheless policed by their male colleagues and excluded from the fulfilment of their aspirations" (Holdaway & Parker, 1998:49).

Die spanning wat deur hierdie rolkonflik veroorsaak word, die konflik tussen die verwagtinge wat as polisiebeampte gekoester word asook die eise wat deur 'n huisgesin gestel kan word, plaas die vrouepolisiebeampte in 'n moeilike situasie. Enersyds bestaan die behoefte om haar beroepsdoelwitte te bereik en in harmonie met manlike kollegas te funksioneer. Andersyds streef vrouepolisiebeamptes daarna om 'n normale gesinslewe te hê. Manlike polisiebeamptes se vyandigheid en nie-aanvaarding dra dikwels daartoe by dat vrouepolisiebeamptes nie altyd werksbevrediging ervaar nie.

Verskillende vorme van diskriminasie, soos om nie bevorder te word nie (ofskoon daar aan alle kriteria vir bevordering voldoen word), terwyl manlike kollegas wel bevordering kry, kom voor. Verder dra spesifieke rolvoorskrifte wat deur manlike toesighouers neergelê word, by tot 'n tweeledige diskriminasie probleem. Enersyds word polisiebeamptes geëvalueer aan die hand van hulle arrestasiesyfers en misdaadbekampingsinisiatiewe. Manlike toesighouers wat van oordeel is dat vrouepolisiebeamptes slegs rolle soos slagofferondersteuning kan vervul, sal hulle nie positief evalueer wanneer hulle misdaadvoorkomingsrol beoordeel word nie. In die verband meld Grennan (2000:396) dat "advancement in rank for female officers is proportionately lower than that of male officers, and therefore female officers are finding it difficult to attain leadership positions in many police agencies". Vrouepolisiebeamptes is ondervertegenwoordig in polisie-instellings regoor die wêreld wat sowel bestuursposte as algemene mensekrag verteenwoordiging betref (<http://www.feminist.org/police/ncweAbout.html>) (vgl. Tabelle 1 en 2, Hfst. 2). Andersyds dra spesifieke rolvoorskrifte, werksontevredenheid en problematiek rondom bevordering daartoe by dat die polisie een van dié instellings is wat die

hoogste vroulike personeelomsetsyfer het in vergelyking met alle instellings (Grennan, 2000:396). Die implikasie hiervan is dat daar voortdurend 'n groter aantal vrouepolisierekrute gewerf moet word om die vroulike verteenwoordiging wat deur wetgewing of regstellende aksie voorgeskryf word, te handhaaf.

Vrouepolisiebeamptes ervaar dikwels ook diskriminasie wanneer hulle privaatlewe met hulle polisie-rol inmeng. Holdaway en Parker (1998:53) wys in die verband daarop dat vrouepolisie-beamptes nie toegelaat word om 'n ouer te wees wanneer hulle aan diens is nie. Vroue-beamptes wat besware opper om byvoorbeeld oortyd te werk vanweë huishoudelike verpligtinge soos die versorging van kinders, word deur manlike kollegas as onbevoeg vir polisieëring beskou. Aangesien vroue tradisioneel as die versorgers van die gesin beskou word, verwag die meeste vrouepolisiebeamptes se eggenotes of lewensmaats dat hulle met dié taak moet voortgaan ondanks hulle beroepsvereistes. Dit bring mee dat konflik oor die beroeps- en gesinsrol by sommige vrouepolisiebeamptes ontstaan. In die verband meld Tracy-Stratton (1986:318) dat 'n groot aantal polisie-vroue nie tevrede voel oor hoe hulle hul rolle as vrou, moeder, vriendin, seksmaat en tuisteskepper vertolk nie. Terselfdertryd ervaar hulle ook ontevredenheid met hulle vertolking van die rol as polisiebeampte aangesien hulle nie aan alle verwagtinge kan voldoen nie. Dit dra daartoe by dat hierdie polisiebeamptes meestal nie tyd vir hulle verhoudingslewe en vir hulleself het nie wat weer aanleiding gee tot gevoelens van uitputting, depressie en lusteloosheid. Die vrouepolisiebeampte (getroud, enkelouer of saamwoon) moet in die meeste gevalle (80%) 'n huishouding bestuur en na die kinders omsien (bv. tuisbly as 'n kind siek is). Verder word van hulle verwag om hulle mans of lewensmaats emosioneel te ondersteun aangesien dié gewoonlik 'n probleem het met die aard van polisieëring. Hiermee word bedoel dat vrouepolisiebeamptes gewoonlik lang ure saam met ander mans in patrollievoertuie spandeer, skofte moet werk, elemente van gevaar altyd aanwesig is en oortyd moet werk, soms sonder vooraf kennisgewing. Bezuidenhout en Theron (2000:27) het gevind dat 58% van hulle navorsingsdeelnemers glo dat vroue negatief deur hulle werkomgewing beïnvloed word en dat die aard van polisieëring hulle emosioneel afstomp. In sommige gevalle ontstaan huweliksprobleme as gevolg van die feit dat beamptes van die teenoorgestelde geslag saamwerk of patroleer.

Volgens Cox en Fitzgerald (1992:147) ervaar manlike polisiebeamptes ook probleme as gevolg van die teenwoordigheid van vrouepolisiebeamptes. Die mans se huweliks- of lewensmaats is meestal ongelukkig as hulle verneem dat hulle mans of lewensmaats voertuie of kantore met

vrouepolisiebeamptes deel en lang ure saam met hulle moet deurbring. Hierdie ongelukkigheid is tweeledig van aard. Enersyds is die vroue van oordeel dat vrouepolisiebeamptes nie oor die vermoë beskik om hulle kêrel of man in 'n gevaarlike situasie by te staan nie. Dit versterk dus die standpunt wat deur 'n groot aantal manlike polisiebeamptes gedeel word. Andersyds is hierdie vroue jaloers en bang dat hulle mans 'n verhouding met 'n vrouepolisiebeampte sal aanknoop. Hierdie jaloesie spruit voort uit die reëling dat manlike en vroulike polisiebeamptes wat saam in 'n patrollievoertuig is, gewoonlik 'n skof van 12 ure in mekaar se geselskap deurbring. Gedurende hierdie tyd word sowel werk- as persoonlike probleme bespreek. Die emosionele en fisieke ondersteuning wat die beamptes aan mekaar bied, dra in die meeste gevalle daartoe by dat 'n hegte band tussen die partye gevorm word. Manlike polisiebeamptes verkies ook meestal 'n vrouepolisiebeampte as 'n vertroueling. Dit bring mee dat 'n vertrouensverhouding geskep word wat hulle nader aan mekaar bring. In sommige gevalle is die resultaat hiervan 'n liefdesverhouding tussen die twee polisiebeamptes. 'n Ander element wat hier ter sprake is, is dat hulle mekaar se lewens moet beskerm. Die elemente van vrees en veiligheid dra verder daartoe by dat die man en vrou emosioneel nader aan mekaar beweeg. Jacobs (1987:5) meen dat manlike polisiebeamptes se aanvaarding van vrouepolisiebeamptes toenemend verbeter as gevolg daarvan dat hulle vrouebeamptes in hulle vertrouwe kan neem. Hierdie vertrouensverhouding skep by sommige vrouepolisiebeamptes die geloof dat hulle manlike kollegas (spesifiek die een saam met wie 'n skof gewerk word) hulle sal beskerm en ondersteun om beroepsgewys te presteer. Beskerming is veral ter sprake wanneer ander manlike kollegas aandag aan die spesifieke manlike polisiebeampte se vroulike kollega begin skenk of hom spot oor sy "verhouding" met haar. 'n Ander aspek wat hier van belang is, is dat manlike polisiebeamptes wie se vroukollegas deur ander manlike kollegas die hof gemaak of aan aandag geskenk word, in sommige gevalle jaloers raak daaroor.

Volgens Lobel (1993:136-152) vind buite-egtelike verhoudings plaas ongeag die beroep wat bekleë word. Sommige beroepe (bv. die polisie) bied wel meer geleenthede as ander en leen hulle wel tot die ontstaan van hierdie tipe verhoudinge. Wat wel van belang is, is die vertrouwe in mekaar wat tussen huwelikspare bestaan, die aard van die persone wat betrokke raak se verhouding met hulle betekenisvolle ander, hulle karakter en die behoefte om by 'n kollega betrokke te raak. Aangetrokkenheid tot mekaar is ook 'n belangrike element wat hier ter sprake is. Hoe meer 'n persoon betrokke wil wees by 'n medewerker en hoe meer daarna uitgesien word om by die persoon te wees, hoe meer neem die aangetrokkenheid tot en behoeftes om by jou verhoudingsmaat te wees af.

Jacobs (1987:5) het ook gevind dat daar 'n verskil bestaan tussen die sienings wat gehuldig word deur vrouepolisiebeamptes wat voor 1980 en daarna by die polisie aangesluit het. 'n Groter aantal vrouepolisiebeamptes wat voor 1980 by die polisie aangesluit het, is negatief teenoor die manlike aard van polisiëring en die rolle wat aan hulle toegewys was as dié wat daarna aangesluit het. Diegene wat na 1980 tot die polisie toegetree het, wys daarop dat die grootste probleem is om deur manlike polisiebeamptes aanvaar te word. Hoewel 'n groot aantal van hierdie vrouepolisiebeamptes hulle verhoudings met manlike kollegas as na aanmekeer ("close") beskryf, is die aard daarvan dat hulle soos 'n suster, moederfiguur of vertroueling behandel word. Hierdie vroue word deur hulle manlike kollegas as vroue behandel en nie soseer as kollegas beskou nie. In die verband meld Jacobs (1987:5) dat

treating the female officer as a mother figure, as a source of compassion and understanding, only reinforces the female officer's exclusion from the "club". What these women describe as feeling close is really a typical male-female relationship.

Jacobs (1987:6) se navorsing toon dat hoewel manlike polisiebeamptes hulle houding op 'n persoonlike vlak teenoor 'n vrouepolisiebeampte kan verander oftewel wanneer hulle 'n fisieke of liefdesverhouding het, hulle nie hul houding teenoor die vrouepolisiebeamptes in die algemeen kan verander nie. In die verband blyk dit dat daar nooit volledige aanvaarding tussen manlike en vrouepolisiebeamptes sal wees nie. Hierdie bevinding stem ooreen met Tajfel (1981:230) se postulaat, naamlik dat manlike polisiebeamptes hulleself as die "ons"-groep beskou en hoe meer vroue tot die polisiediens toetree, hoe meer sal hulle sosiale identiteit bedreig word. Onbewustelike selfverheffing waartydens groepverskille (verskille tussen die manlike en vroulike polisiebeamptes) beklemtoon word, is dus hier ter sprake (vgl. afd. 3.2). In aansluiting by bogenoemde standpunt, meld Molden (1985:12, 62) dat die mites wat oor vrouepolisiebeamptes bestaan ook daartoe kan bydra dat sowel hulle manlike kollegas as sommige gemeenskapslede probleme sal ondervind om hulle as polisiebeamptes te aanvaar.

4.1.5.2 Mites rakende die vrouepolisiebeampte

In die lig van Molden (1985: 12; 62) se stelling hierbo kan die afleiding gemaak word dat vrouepolisiebeamptes as gewone vroue en nie as polisiebeamptes gesien word. Die volgende mites dra veral by tot hierdie probleem:

- Vrouepolisiebeamptes raak seksueel en romanties betrokke by hulle manlike kollegas

Hoewel nie ontken kan word dat seksuele interaksie tussen sommige manlike en vrouekollegas plaasvind en dat huwelike opgebreek word nie, is dit nie beperk tot die polisie nie, maar 'n verskynsel wat wêreldwyd in alle werksituasies waar mans en vroue saamwerk, voorkom. Benewens dat dit vergesog is om te beweer dat alle polisievrue verhoudings met hulle manlike kollegas sou wou hê, blyk dit ook dat vrouepolisiebeamptes in 'n mindere mate as hulle manlike eweknieë geneig is om verhoudings met kollegas aan te knoop.

- Vrouepolisiebeamptes kan nie fisieke verdedigingstegnieke gebruik nie, omdat hulle nie sterk en taai genoeg is nie

Volgens die siening kan hulle nie manlike kollegas in byvoorbeeld 'n huis- of kroeggeveg bystaan nie. Die gebruik van geweld in sekere omstandighede is 'n wettige metode van polisiëring. Hoewel vroue oor die algemeen nie so sterk en vinnig soos mans is nie, is daar tog polisievrue wat net so effektief gebruik kan maak van vuurwapens en knuppels as mans. In afdeling 4.1.6 is ook aangetoon dat geen konkrete bewyse bestaan dat vroue polisiebeamptes nie konfliktsituasies kan oplos nie. Hulle maak egter meer van ander vaardighede soos konfliktoplossings- en onderhandelingsstegnieke gebruik.

- Vrouepolisiebeamptes word elke maand siek as gevolg van hulle menstruele siklus

Indien 'n vrou gereeld so siek word dat sy nie opgewasse is om haar polisiëringstaak tydens haar menstruasieperiode kan verrig nie, behoort sy nie 'n polisiebeampte te wees nie. Die meeste vrouepolisiebeamptes kla nie dat hulle siek is gedurende menstruasie nie en verrig steeds hulle dienste ongeag die simptome wat hulle tydens die periode mag ervaar.

- Vrouepolisiebeamptes verwag spesiale behandeling en gunsies van manlike polisiebeamptes

Die teendeel is waar aangesien die meeste vrouepolisiebeamptes slegs gelyk behandel wil word. Indien 'n vrouepolisiebeampte wel daarop aandring om vanweë haar geslag voorkeur of ander behandeling te ontvang, kan sy nie ernstig opgeneem word as polisiebeampte nie.

- Vrouepolisiebeamptes is meer geneig om geweld wat die dood (“deadly force”) kan veroorsaak (vuurwapen) te gebruik in ’n konfrontasie aangesien hulle nie oor die fisieke krag beskik om te kan stoei of vuig te slaan nie

Hierdie mite het vir ’n lang tyd daartoe bygedra dat vroue nie oorweeg is vir patrolliewerk nie. In Suid-Afrika is vroue tot en met die demokratisering van die polisie (aanvang in 1992) nie toegelaat om patrolliewerk te doen nie. Hulle is ook nie toegelaat om aan te sluit by die spesiale eenhede soos die beredemag of die honde-eenheid nie en ook nie om openbare-ordepolisiëring (bv. onluste) te doen nie. Die rede wat hiervoor aangevoer is, was dat hulle nie oor die fisieke krag beskik en hierdie tipe werk kan doen nie. Van Heerden (1982:1) maak in die verband die volgende opmerking:

Sy doen dieselfde werk as die man in byna elke afdeling van die polisie. Net in die berede polisie en taakmag word die vrouepolisie nog nie toegelaat nie. Hulle doen ook nie grensdiens nie en as hulle patrolliedienste verrig, is dit altyd saam met ’n manlike polisieman.

Die teendeel is waar aangesien die meeste vrouepolisiebeamptes geduldiger as hulle manlike eweknieë is en eerder sal onderhandel as om geweld te gebruik. Molden (1985:62) voer in die verband aan dat ’n vrouepolisiebeampte wat goed opgelei is haar “man” sal kan staan. Enige beampte wie se lewe bedreig word, maak nie saak hoe groot of hoe klein hulle is nie, sal ’n vuurwapen gebruik om hulle eie lewe en dié van hulle kollegas te beskerm in sekere situasies. Dit is ook ’n wettige wyse van selfverdediging vir die polisiebeampte.

- Vrouepolisiebeamptes is emosioneel onstabiel en huil maklik.

Oor die algemeen huil vroue meer as mans. Dit word toegeskryf aan die aard van sosialisering asook die gemeenskap se siening dat dit normaal vir vroue is om makliker as mans te huil. Van polisiebeamptes, veral mans, word kultureel verwag om nie te huil as hulle op ’n ontstellende toneel afkom nie. Die verwagting is dat hulle emosioneel sterk moet wees en nie emosies moet vertoon nie, leiding kan neem en alle gebeure gelate moet aanvaar. Indien die vrou as die man se gelyke optree, geld hierdie kriteria dus ook vir haar. Die siening berus op die verwagting dat sowel manlike as vroulike polisiebeamptes die nodige professionaliteit moet vertoon in situasies waar ander persone emosionele uitbarstings kan vertoon. Daar word dus geglo dat die ontlonting van ’n probleem belemmer sal word indien emosie vertoon word. Die helfte van die respondente in Bezuidenhout en Theron (2000; 26) se studie het aangedui dat vroue veral

wanneer premenstruele spanning (PMS) voorkom, meer emosioneel en buierig is. Verder was hulle van mening dat dit vroue se funksionering as polisiebeampte negatief beïnvloed. Al die vroue respondente (100%) het aangedui dat eienskappe of omstandighede wat tradisioneel met vroue geassosieer word, soos swangerskap, premenstruele spanning, emosionaliteit en die grootmaak van kinders, die effektiewe uitvoer van polisiëringstake kan beïnvloed. Veral swangerskap is uitgesonder as 'n faktor wat 'n groot impak op die effektiwiteit van vrouepolisiebeamptes het. Benewens faktore soos moegheid en spanning wat tydens swangerskap ervaar kan word, kan die publiek se siening van 'n swanger polisiebeampte ook 'n negatiewe invloed op die uitvoer van haar take hê. Sommige respondente was ook van mening dat enkele vrouepolisiebeamptes swangerskap as verskoning voorhou om nie skofte te werk nie, oorplasinge te kry en nie sekere werk te verrig wat normaalweg van mans verwag word nie. Hoewel van die vrouerespondente te kenne gegee het dat die twee maande verlof voor die geboorte van die baba nie werklik nodig is nie omdat hulle steeds die meeste polisiëringstake sal kan verrig, het die meerderheid aangevoer dat dit nie moontlik is nie. Ongeveer 17% van die manlike respondente was van mening dat kraamverlof diskriminerend is omdat mans nie daarvan gebruik kan maak nie.

Verder is dit normaal vir 'n polisiebeampte, hetsy manlik of vroulik, om emosies te ervaar wanneer hy of sy met ontstellende tonele gekonfronteer word. Drie respondente in Bezuidenhout en Theron (2000; 26) se studie was van mening dat emosionaliteit en depressie nie geslagsgebonde is nie, maar verband hou met die aard van polisiewerk. Sowel mans as vroue word daardeur beïnvloed. 'n Vrouebeampte behoort egter nie in tranes uit te bars, terwyl die aard van die situasie vereis dat sy die nodige leiding sal kan neem nie. 'n Konstabel wat haar eerste arrestasie gemaak het, nadat 'n man 'n radio by 'n kafee gesteel het, het begin huil toe sy die man se huis binnegegaan en sy vrou en baba gesien het. Konstabel(v) G. Sheppard van die destydse SAP is hierna deur die oortreder getroos en nadat sy bedaar het, het hy saam met haar na die polisiestasie gegaan. Haar verklaring vir haar reaksie, was dat sy gehuil het omdat sy besef het die man gaan in die tronk opeindig en dat niemand na sy vrou en kind sou omsien nie (Bradley, 1973:108).

'n Vraag wat na aanleiding van die voorafgaande beantwoord moet word, is: "Hoe hanteer vrouepolisiebeamptes die vooroordeel en vooropgestelde idees wat teenoor hulle bestaan?" Martin en Jurik (1996, 93) lewer 'n antwoord hierop deur te verwys na die wyses waarop vrouepolisiebeamptes van "oorlewingsmeganismes" gebruik maak om hierdie negatiewe wat teenoor

hulle bestaan, te oorkom.

4.1.5.3 Oorlewingsmeganismes van vrouepolisiebeamptes

Sommige vrouebeamptes hanteer die diskriminasie en teenkanting wat hulle ervaar deur die polisie te verlaat. Die optrede word deur Tajfel (1981) (vgl. afd. 3.2 rakende die SIT) as "Exit" beskryf. Hierdie vrouepolisiebeamptes aanvaar dus 'n ander betrekking of word 'n tuisteskepper. Sodoende verbeter hulle hul persoonlike en sosiale identiteit wat bedreig word in die polisie en "oorleef" die onregverdigheid waarmee hulle te kampe gekry het.

'n Ander oorlewingsmeganisme is om aansoek te doen vir oorplasing na 'n afdeling waar daar minder kontak met manlike polisiebeamptes is. Hierdie strategie hou ook verband met "Exit" aangesien die individuele vrouepolisiebeampte poog om haar posisie of identiteit te verbeter. Sy wil dus nie vir die groep meeding nie, maar is uitsluitlik daarop ingestel om haar negatiewe siening van haarself en haar rol te verbeter. Vrouepolisiebeamptes moet meestal by twee konflikterende verwagtinge aanpas, naamlik die verwagtinge wat aan 'n polisiebeampte gestel word en dit wat van 'n vrou verwag word. Hierdie teenstrydige verwagtings dra daartoe by dat vroue se polisiëringstyle en aanpassingsmeganismes uiteenlopend is.

Die meganisme wat die algemeenste gebruik word, is om die manlike polisiebeamptes se gedrag na te boots. In die verband meld Martin en Jurik (1996:93) dat "most have responded by adapting work-related attitudes similar to those of the men of their race-ethnic group. Identifying with the perspective of dominants is a mechanism subordinates often use to cope with discrimination". Hierdie strategie staan bekend as "Pass". Tajfel (1981) wys daarop dat persone wat hierdie meganisme gebruik inderwaarheid kunsmatig poog om lid van die in-groep (in hierdie geval manlike polisiebeamptes) te wees. In die geheim voel hierdie persone dat hulle steeds deel van hulle eie groep is, maar hulle wend hierdie strategie aan om aanvaar te word en 'n positiewer identiteit te ontwikkel. Diegene wat van hierdie strategie gebruik maak se gedragshandelinge, houding en ingesteldheid verander in so 'n mate dat dit voorkom asof hulle dieselfde rolle en identiteit as die in-groep aanvaar het. Die implikasie van hierdie strategie is dat die persone se identiteite in so 'n mate gekontamineer word dat hulle mettertyd dieselfde houding as die in-groep huldig. Indien 'n groot aantal vrouepolisiebeamptes oor dieselfde houding en polisie-identiteit as manlike polisiebeamptes beskik, kan daar nie 'n groot verskil in hulle siening rakende die vrouepolisiebeampte se rol bestaan nie.

Die invloed van hierdie kunsmatige aanpassing is dat die meeste vrouepolisiebeamptes wat die strategie gebruik (meestal onbewustelik) algemene werksontevredenheid ervaar, gereeld siekeverlof neem, aan die uitbrandingsindroom ly, sukkel om optimaal as polisiebeamptes te funksioneer en ook psigosomatiese ongesteldhede (bv. maagsere) ontwikkel (Martin & Jurik, 1996:95). Hierdie probleme spruit daaruit voort dat diegene wat “pass” gebruik, nie gereedlik binne die manlike beamptes se “kultuur” aanvaar word nie.

Ander faktore wat vir die vrouepolisiebeampte daarop kan dui dat sy nie ‘n ideale polisiebeampte is nie, is dat die rolle wat nagestreef moet word meestal deur mans voorgeskryf word en dat sy ‘n uniform moet dra wat van dié van mans verskil. In die verband kan gemeld word dat met die aanvanklike aanstelling van vroue in die SAPD hulle ‘n spesifieke romp, baadjie, bloes, pet, skoene, handsak en handskoene moes dra (Polisie-doedies bêre handskoene, 1990:2). Hierdie drag het beperkings opgelê aangesien dit meegebring het dat ‘n vrouepolisiebeampte nie vrylik kon beweeg nie (bv. oor ‘n muur spring). Sodoende kon hulle ook nie die werk met dieselfde gemak as mans verrig nie. Vrouepolisiebeamptes moes in die verlede byvoorbeeld hulle vuurwapens in hulle handsakke dra. Hulle moes hulle hare kort dra of wegsteek onder hulle pette. Grimering moes ook op spesifieke wyses gebruik word en slegs sekere juwele kon gedra word. Daar is selfs vir vrouerekrute spesifieke klasse tydens opleiding hiervoor aangebied (vgl. afd. 2.8.2.1). Die rasionaal hieragter was dat mans soos mans moes lyk en vroue soos vroue. Benewens die probleme om ‘n vuurwapen uit ‘n handsak te haal, is ‘n handsak ook ‘n bybehore wat die flinke uitvoer van take belemmer. Dit het verder daartoe bygedra dat daar teen die vrou gediskrimineer is aangesien sy nie dieselfde flinkheid as mans tydens wapenhantering aan die dag kon lê nie. Mettertyd het Suid-Afrikaanse vrouepolisiebeamptes se uniforms drasties verander ten einde hulle werkstaak te vergemaklik.

Die veranderinge wat na demokratisering plaasgevind het, het egter nie die vrou se “oorlewing” in alle opsigte bevorder nie. ‘n Rede hiervoor is dat die uniforms wat teenswoordig deur vroue in die SAPD gedra word, gebaseer is op die uniforms wat mans dra. Hoewel eenvormige kleredrag ‘n tendens is wat wêreldwyd voorkom, dra hierdie inisiatief nie positief by tot die vrou se beroepsidentiteit nie. Die rede hiervoor is dat die uniforms van polisiebeamptes spesifiek ontwerp is om die forse voorkoms van die man te beklemtoon (Martin & Jurik, 1996:87). Die simboliese karakter van die manlike aard van polisieëring word dus hierdeur in stand gehou.

‘n Uniform speel ‘n belangrike rol speel in identiteitsvorming. Die impak daarvan (bv. nie-

vroulikheid of vroue in uniform is staatsmatrasse) op die vrouepolisiebeampte kan ten opsigte van “Pass” nie geïgnoreer word nie. Vrouepolisiebeamptes wat dus hulle houding, ingesteldheid en optrede (soos mans) verander, kan nie altyd hulle uniform en die belangrikste van alles, hulle geslag, verander nie. Die gevolg hiervan is dat hulle identiteit deur gewaande lidmaatskap mettertyd geïmpak word.

Hoewel die verwagtinge en standaarde rakende die vrouepolisiebeampte toenemend besig is om te verander en vroue teenswoordig meer ruimte het om vroulik te wees, moet hulle steeds versigtig wees oor hoe hulle hulself laat geld in die polisie en watter oorlewingsmeganisme hulle gebruik. In die verband meld Tracy-Stratton (1985:317) dat manlike polisiebeamptes “cannot accept a woman who rejects her own feminine nature to become one of the boys”. In Bezuidenhout en Theron (2000:28) se studie het ‘n manlike respondent aangedui dat vrouepolisiebeamptes hoegenaamd nie as vroulik beskou kan word nie. Ondanks die siening moet aanvaar word dat die omgewing, tipe polisiëringstake asook die eenheid waar gewerk word, sal bepaal of ‘n vrou haar vroulikheid kan uitleef al dan nie. In die lig hiervan wil dit voorkom of “pass” (hoewel ‘n populêre strategie) nie ‘n goeie oorlewingsstrategie is nie.

‘n Ander meganisme wat vrouepolisiebeamptes gereeld gebruik, is stagnante aanvaarding van hulle lot (vgl. afd. 3.2). Dit impliseer dat sommige polisie-vroue hulle posisie en rol aanvaar sonder enige poging om dit te verander. Dié vrouepolisiebeamptes sal dus stres en rolkonflik ervaar en waarskynlik die diens van die polisie verlaat.

Die vierde aanpassingstrategie staan as “voice” bekend (vgl. afd. 3.2). Hierdie strategie behels dat alle polisie-vroue ‘n gesamentlike of groepsidentiteit ontwikkel ten einde die vrouepolisie-beampte se posisie te verbeter. Dit vereis dat vrouepolisiebeamptes kollektief optree en dieselfde houding teenoor hulle rol inneem (vgl. afdeling 3.1 i.v.m. bewussynsontwikkeling). Tajfel (1981:256, 309) postuleer in die verband dat ‘n uit-groep wat hulleself suksesvol ophef selfs ‘n beter posisie en sosiale identiteit as die bestaande in-groep kan vestig. Hierdie verbeterde sosiale identiteit dra gewoonlik by tot ‘n positiewe persoonlike identiteit. Die eindresultaat daarvan is dat vrouepolisiebeamptes wat “voice” suksesvol benut, positief oor hulleself en hulle beroepsrol sal wees.

Volgens Martin en Jurik (1996:97) is daar steeds te veel vrouepolisiebeamptes wat met een van twee polisie-identiteite identifiseer. Die eerste identiteit staan bekend as die POLISIE-vrou-

identiteit en die ander een as die polisie-VROU-identiteit. Hierdie twee identiteite beklemtoon inderwaarheid die dilemma van vrouepolisiebeamptes om as volwaardige lede van die polisie aanvaar te word. Die POLISIE-vrou identifiseer met die polisiekuiluur en poog om aanvaar te word deur meer professioneel, aggressief en lojaal teenoor kollegas te wees as wat normaalweg van 'n polisiebeampte verwag word. Sy verkies ook om straatwerk (bv. patrolliewerk) te doen en om stereotipe rolle te verwerp. Deur tradisionele geslagsrolle en die gepaardgaande vroulike identiteit te verwerp en eerder soos mans op te tree en selfs beter as mans te presteer, veroorsaak meestal dat negatiewe etikette soos die van lesbiër en teef ("bitch") aan hulle toegeken word. Dit impliseer dat hulle nie as vroue gesien word nie, wat destruktief vir die vorming van hulle identiteit is. POLISIE-vroue smag na aanvaarding deur die "manne", maar kry dit selde. Sommige POLISIE-vroue bied selfs seksuele gunsies aan om steeds hulle "vroulikheid" te bewys en om sodoende aanvaar te word. Dit dra by tot die toedeling van die etiket "sy is maklik" (vgl. ook staatsmatrasetiket par. 4.1.2). Derhalwe bestaan daar 'n dubbelstandaard waarvolgens vroue se vroulike identiteit deur mans gereguleer word.

Die tweede identiteit staan bekend as die gedeprofessionaliseerde polisie-VROU. Hierdie polisie-VROU kan nie of wil nie patrolliewerk doen nie. Hulle is meestal ongemaklik met patrolliewerk of enige polisiewerk wat fisieke uitdagings stel. Verder is hulle bang dat hulle beseer sal word, kan nie outoriteit afdwing nie en kan ook nie beheer in 'n situasie neem nie. Hulle voel ook ongemaklik in die geselskap van manlike polisiebeamptes wat kru taal gebruik. Hierdie polisievrone verkies paternalistiese optredes van manlike polisiebeamptes (vgl. afd. 3.1) en poog om hulle vroulike identiteit te behou oftewel om as 'n "dame" behandel te word in alle omstandighede. Hulle verkies meestal dat manlike polisiebeamptes die leiding moet neem, hulle moet beskerm en aanvaar 'n identiteit van hulpeloosheid wanneer manlike polisiebeamptes aanwesig is. Polisie-VROU tree gewoonlik as "verleidster", "moeder", "houvrone" of "hulpelose dogtertjie" in manlike polisiebeamptes se geselskap op. Hulle kan hulleself dus nie as ware polisiebeamptes bewys nie en ding slegs met ander vrouepolisiebeamptes mee. Polisie-VROU verrig meestal die diensgeoriënteerde take van polisieëring soos onder andere om administratiewe werk te doen of slagofferbystand te lewer. Derhalwe lewer hulle beperkte of geen misdaadvoorkomingswerk nie, neem nie inisiatief nie, verkies aktiwiteite wat nie fisieke polisiewerk behels nie en wil 'n persoonlike identiteit van vroulikheid uitstraal.

Sommige vrouepolisiebeamptes is geneig om elemente van beide identiteite (POLISIE-vrou en polisie-VROU) te inkorporeer om dienooreenkomstig die situasie op te tree. 'n Voorbeeld wat

hier ter sprake is, is wanneer 'n POLISIE-vrou swanger raak. Dit is algemene gebruik dat swanger vrouepolisiebeamptes ligte diens doen. Vrouepolisiebeamptes wat aktiewe polisiewerk doen, moet dus van hulle pligte onthef en na 'n afdeling oorgeplaas word waar hulle administratiewe werk kan doen. Hierdie vrouepolisiebeamptes verkies dit ook so. Hulle is dus bereid om meer vroulik te wees in hierdie situasie. Vanuit manlike polisiebeamptes se geleedere word die kritiek dikwels geopper dat hulle nie hierdie voorregte geniet nie en dat hulle ook nie kraamverlof teen betaling kan kry nie ofskoon hulle tuis met die versorging van hulle babas behulpsaam is. Dit dra daartoe by dat die vrouepolisiebeamptes wat in 'n mate aanvaarding van hulle manlike kollegas as gelykes verkry het weer as 'n "vrou" geëtiketteer word.

Wetgewing en verandering in beleid dra daartoe by dat vrouepolisiebeamptes 'n beter posisie as hulle manlike eweknieë geniet. Die Grondwet en regstellende aksie (South African Police Service, 1996:4) verseker dat daar nie teen vroue gediskrimineer mag word nie en dat 'n groter persentasie vrouepolisiebeamptes aangestel moet word en dat die vrou eerder bevordering moet kry, wanneer sy en 'n manlike kollega wat albei kwalifiseer, om een pos meeding. Dit veroorsaak dat manlike polisiebeamptes bedreig voel deur vrouepolisiebeamptes.

Verder het navorsing (Cox & Fitzgerald, 1992; Martin & Jurik, 1996, Young, 1991) getoon dat dit vir sowel blanke as anderskleurige vrouepolisiebeamptes belangriker is om deur hulle manlike kollegas wat aan dieselfde ras as hulle behoort, aanvaar te word as wat dit is om deur vrouekollegas aanvaar te word. In die verband meld Martin en Jurik (1996:100) dat "men have more policing experience and 'muscle', and they are available in greater numbers than woman officers. Because woman on patrol must depend on them for backup, men's support may be a matter of life and death". Manlike polisiebeamptes van alle rassegroepe beheer dus "hulle" vrouepolisiebeamptes deur hulle te aanvaar, te isoleer of hulle as onvroulik te etiketteer.

Uit die voorafgaande kan afgelei word dat vrouepolisiebeamptes eers die nodige interaksie met manlike polisiebeamptes moet hê voordat hulle hul eie rol sal kan verstaan. Dit gaan dus nie oor hoe manlik of hoe vroulik 'n vrou is nie, maar oor hoe aanpasbaar en ontvanklik sy is om 'n bepaalde identiteit (polisiebeampte) in die polisie te aanvaar. Verder dra die meganismes (bv. regstellende aksiepraktyke) wat in plek is om die vrou se posisie te verbeter, nie noodwendig daartoe by dat sy aanvaar sal word as volwaardige polisiebeampte nie. Hoewel vrouepolisiebeamptes 'n invloed op manlike polisiebeamptes se gedrag het (bv. beïnvloed hulle om minder kru taal of minder geweld te gebruik), rig manlike polisiebeamptes grootliks die vrou se

rol in die polisie. Die vrouepolisiebeampte se identiteit word dus steeds in 'n groot mate met die goedkeuring van mans gestruktureer. Sodra vrouepolisiebeamptes genoeg ervaring in die polisie het en albei identiteite (polisie-VROU en POLISIE-vrou) geïntegreer, word sy meer geredelik aanvaar deur manlike eweknieë. Die polisiebeampte-identiteit word dan eers werklik verwesenlik. Sodra vrouepolisiebeamptes hierdie identiteit nastreef, verbeter hulle verhouding met manlike polisiebeamptes en word hulle rol as polisiebeampte vergemaklik. Dit impliseer dat sowel manlike as vrouepolisiebeamptes dieselfde identiteit kan nastreef, naamlik “polisie-beampte”. Hierdie “nuwe” polisievrout word gesien as 'n

self-contained, self-consciously feminine woman, unwilling to play the traditional role of homemaker, wife and mother or become the butch 'burglar's dog' taking the part of a surrogate male. Many ... remain overtly feminine, yet operate in the macho world of policing without inhibition. They are professional, competent, and attractive and in consequence are feared and revered, for they have upturned the prescribed homogeneity of the male ideology which assigns woman a clearly defined place on the margins and which they are expected to fill gratefully (Young, 1991:240).

In die lig hiervan is dit van belang dat vrouepolisiebeamptes hierdie identiteit moet nastreef. Verder is alle meganismes (bv. regstellende aksie) reeds in plek dat hulle meer verteenwoordiging kan geniet. Sekerheid en geloof in hulle groep het dus mettertyd verbeter. Tajfel (1981) meld dat sodra 'n groep waarteen in die verlede gediskrimineer is, mag en psigologiese sekerheid het, hulle geloof en sekerheid in hulleself sal hê (die feministe noem dit bewussynontwikkeling). Die tyd is dus ryp dat vrouepolisiebeamptes hulle posisie sodanig verbeter dat hulle ten volle aanvaar sal word as polisiebeamptes. “Voice” is derhalwe die strategie wat die beste vir vrouepolisiebeamptes sal werk, aangesien manlike polisiebeamptes se dominansie (patriargie) onwettig is volgens die Suid-Afrikaanse Konstitusie. Manlike polisiebeamptes se mag en groepgrense (vgl. afd. 3.2) is dus vaag of gedifferensieer. Hulle beskik ook nie oor kognitiewe alternatiewe om hulle posisie te kan verbeter nie. Verskeie wette (bv. Wet op Gelyke Geleenthede en die Arbeidswet), die konstitusie en beleid rakende regstellende aksie bied aan vrouepolisiebeamptes die geleentheid om van “voice” gebruik te maak. Die polisiebeampte-identiteit (Young, 1991) moet dus deur vrouepolisiebeamptes nagestreef word en hulle moet van die beskikbare geleentheid gebruik maak. Sodoende behoort hulle nie diskriminasie te ervaar nie en sal hulle 'n identiteit ontwikkel wat kollektief deur mans en vroue nagestreef word.

4.2 SAMEVATTING

In die voorafgaande gedeelte is aangetoon dat vrouepolisiebeamptes net so goed en selfs beter in sekere take as manlike polisiebeamptes vaar. Hoewel daar 'n bepaalde aantal wanopvattinge rondom vrouepolisiebeamptes bestaan, is dit ook waar dat vroue toenemend in hierdie manlike domein toegelaat word. Die hipoteses wat gestel is om die doelwitte te verwesenlik word in hoofstuk 5 uiteengesit.